

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

Theodoriti Episcopi Cyri Ecclesiasticae Historiae Liber Quartus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΤΗΟΔΩΡΙΤΙ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ

Λόγος Δ΄.

EPISCOPI CYRI

ECCLESIASTICÆ

HISTORIÆ

LIBER QUARTUS.

Κεφ. α΄.

Περὶ τῆς ἰουλιανῆς βασιλείας καὶ ἰουλιανῆς.

CAPUT PRIMUM.

De Imperio & pietate Ioviani.

ΜΕΤΑ ἧ τῶν ἰουλιανῆς (Φαγίλ), συνελ-
θόντες σὺν τοῖς ὑπάρχουσιν Ἑβραῖοι-
χοι, ἐβελούσαν πᾶσα κλητῶν βα-
σιλείαν ἀφαιλεῖν, καὶ τῶν τε ἑβραίων ἐν τῇ
πολεμῖα διασῶσαι, τὰ τε ῥωμαίων ἀναρρῶ-
σαι παρμάσια, Ἰπὶ ξυρῆ ἀκμῆς ὄντα, τὸ δὴ
λεγομένην, διὰ τῶν Ἑκατοχουδρῶν θρασύτη-
τα. τῶν δὲ τῶν βελούδων, ἢ
ἑβραίων (Ἰουλιανῆς) τῶν τῶν, ἰουλιανῆς
ἐξήτησε βασιλεία. ἔτε ἑβραῖοι ὄντα, ἔτε
τῶν μέλει ἐκείνης Ἰπὶσημον ἄνδρα καὶ ἰουλιανῆς
Φανῆ, καὶ πολλῶν ἕνεκα γνομιον. Ἰουλιανῆς
τε γὰρ μέγιστον εἶχε, ἔψυχῶν μεγαλόφρονα·
καὶ δὲ ὄντα ἐν πολεμῖοις εἰσὶν, καὶ ἐν τοῖς ἀ-
γῶσι τοῖς μέγιστοι. παρρησία γὰρ ἔδασε
αὐτῶν ἑβραῖοι. Ἐ τῶν ἑβραίων ἰουλιανῆς
ἐκείνην ἀλλὰ καὶ τῶν ἑβραίων, τοῖς ἑβραίων
Ἰουλιανῆς ἰπὶσημον ἰουλιανῆς. τότε δὴ
ἑβραῖοι, ἑβραίων τῶν ἑβραίων θείαν
ψῆφον ἰουλιανῆς, ἰουλιανῆς εἰς μέσον τὸν πάν-
τα ἀείξον ἄνδρα ἐκείνον, καὶ βῆμα χεδιάσαν-
τες ὑψηλόν, ἐσησαν ἐπὶ τῶν. εἶτα πάντων
ἀπὸ τὰ βασιλικά ἑβραίων ἑβραίων ἑβραίων
ἑβραίων, καὶ ἀνγασον ἑβραίων ἑβραίων καὶ
καίσαρα, τῇ ἑβραίων παρρησία ἑβραίων
ὁ ἀξία γας ἑβραίων ἑβραίων, καὶ μῆτε δὲ ἑβραίων
ἑβραίων δέσας, μῆτε τῶν ἑβραίων τῶν ἐπὶ τῶν
ἑβραίων μελαβολῶν. ἑβραίων, ἑβραίων, ἑβραίων
ἑβραίων τῶν τῶν ἑβραίων, ἑβραίων ἑβραίων
βασιλῶν, ποιητῶν παιδῶν θείας μαθήμα-
τα. ἑβραίων τῶν θείας ἑβραίων γεγυμ-
νωμένοι, διὰ τῶν καὶ ἐπὶ χαρῶν τοῖς πολεμῖοις
ἑβραίων. τῶν ἀκμαίων τῶν λόγων ἑβραίων
ἑβραίων, κοινῶν ἀφῆκαν Φανῆ. μῆ ἐνδοξία-
σης ἑβραίων, μῆ τῆν ἡμετέραν ὡς ποιη-

INTERFECTO Juliano, Duces cum
Præfectis simul congregati consili-
um inierunt, quisnam idoneus ad
hoc esset, ut Imperium capefferet, & ut
exercitum quidem adhuc in hostili so-
lo castra habentem servaret; rem publi-
cam autem Romanorum erigeret, quæ
tunc ob temeritatem Principis recens
mortui in extremum discrimen addu-
cta erat. Qui dum de hac re deliberant,
exercitus in unum collectus Iovianum
sibi Imperatorem postulavit, qui nec
Dux militum erat, nec Tribunus: egre-
gius vir tamen & conspicuus, & ob plu-
rimas dotes insignis. Nam & corpore
procero, & animo excelso erat prædi-
tus. Ad hæc in bello strenue se gerere
consueverat, & in certaminibus quæ
graviora sunt bellicis. Libertate enim
ac fiducia usus adversus impietatem,
tyranni violentiam haudquaquam ex-
timuerat: sed quantum ad animi ala-
critatem, inter martyres Christi relatus
fuerat. Tunc Duces consensionem ex-
ercitus, Dei suffragium esse arbitrati,
egregium illum virum produxerunt in
medium: ceteroque ex tempore tribu-
nali sublimem eum collocarunt. Post
hæc cum universi Impetiales titulos ei
tribuissent, & Augustum ac Cæsarem
eum appellassent, consuetâ utens li-
bertate admirandus ille vir, & nec pro-
ceres veritus, nec militum animos ad
mutationem in pejus proclives: Ego, in-
quit, cum Christianus sum talibus viris
impetare non possum, nec Juliani ex-
ercitum regere, nefariæ doctrinæ præ-
ceptis imbutum. Ejusmodi enim ho-
mines Divinâ gratiâ destituti, facile ab
hostibus capiuntur, & ludibrio iisdem
esse solent. His auditis, omnes uno
consensu milites hæc dixerunt: Ne du-
bites, Imperator, neve Imperium no-
strum velut improbum refugias, Im-

perabis enim Christianishominibus& A qui in pia disciplina sunt educati. Nam qui inter nos etate sunt provectiores, ipsum Constantinum Doctorem habuerunt. Qui autem illos proxime sequuntur, à Constantio instituti sunt. Hujus vero nuper mortui breve imperii tempus fuit, nec satis idoneum ad labem in deceptorum hominum mentibus altius deligendam.

εὐὸν φύσιν ἡγεμονίαν. χριστιανῶν γὰρ βασιλευσὶς, ἡ μαθημάτων ὁσεῖς ἐσι σωλῆθερα μινων. Ἐμὴν γὰρ ἐν ἡμῖν γενναίτεροι, καὶ τὸν σαυλῆν διδασκαλίας ἀπήλαυσαν. Ἐμὴν ὁσὶ ἐκείνης, τῶν κανσανίε μείελαχον παιδωνμάτων. τέττε ἡ τε τεθνεῶν τῶ, ὀλίγῶ τῶ μωνίας ὁσὶ τῶ. καὶ εὐχὶ κανὸς εὐδὲ τοῖς ἐξήπατημένοις ἐνδρῶσαι τὴν λῶσιν.

CAP. II.

Κεφ. β΄.

De reditu beati Athanasii.

Περὶ τῆς ἐπανόδου τῶν ἁγίων ἀθανασίου.

His verbis delectatus Imperator, B deinceps tractare cepit de salute reipublicæ, & quo modo exercitum incolumem ex hostili solo posset reducere. Nec vero longa deliberatione ei opus fuit: sed ex pietatis feminibus uberes statim fructus percepit. Extemplo enim Deus providentiam suam ostendit, & præsentem solvit difficultatem. Rex enim Persarum de Imperio Joviani certior factus, legatos ad eum misit, acturos de pace. Cibaria deinde misit militibus, & forum rerum venalium in solitudine eis parari iussit. Triginta igitur annorum pactus inducias Jovianus, salvum atque incolumem ex hostico reduxit exercitum. Porto simul atque fines Imperii sui ingressus est, primam omnium legem tulit, quâ & Episcopos ab exilio reverti jubebat, & Ecclesias iis restitui mandabat, qui Nicænam fidem inviolatam servassent. Scripsit etiam litteras ad Athanasium, egregium illum Nicænæ fidei defensorem, petens, ut accuratam de Divinis rebus institutionem ad se perscriberet. Hic igitur congregatis Episcopis qui doctrinâ excellere videbantur, rescripsit Joviano, suadens ut fidem Nicææ olim expositam, tanquam Apostolicæ doctrinæ consentientem servaret. Cujus quidem epistolæ exemplum, lectorum utilitati prospiciens, hic apponam.

Επιτάτοις ἡδὲ οὖν ὁ βασιλεὺς τοῖς λόγοις ἐβεβληνέτο λοιπὸν ἀεὶ τῶν κοινῶν σιῆεῖας, καὶ ὅπως ἐν τῶ πολεμίας ἀπήμασιν ἀπάλασοι τὴν στρατιάν. ὁσὶ ἐδέθη ἡ βαλεμυτων πολλῶν, ἀλλὰ τῶν τῶ εὐσεβείας ἀσπαρατων ἐτεγγυσε εὐδὲ καρπῶς. Ἐσαυλικὰ γὰρ τὸ οἰκείαν εὐδὲ ξεπερμηθῆσαν ὁσὶ τῶν ὀλων θεῶς τὴν φανομένην ἐλυσεν ἀποσίαν. τὴν γὰρ τῶ βασιλείαν ὁ πῶσῶν μεμαθικῶς βασιλευσὶς ἐβῆ ἀπέσφλεν ὑπὲρ εἰρήνης πῶσῶν εὐσεμινε. εἴτα τῶσφας τοῖς στρατιώταις ἐξέπεμψε καὶ ἀγορῶν ἀνδρῶς ἐν τῶ ἐρήμῳ χυρῶσ περσὶταξε. περσὶ κοινῆς δὲ ἔν ἀπονδῶσ ποισαμιν ἔρρωμένη τὴν στρατιάν τῶ πολεμίας ὁσὶ βαλε. Ἐσαυλικὰ ἡ τῶ ἁπῶ βασιλευμένης γῆς Ἰπῶσ, πῶσῶν ἐγραψε νόμοι καὶ εὐδὲ Ἰπσοκόπεσ ἐπανελθεῖν ἐκ τῆς ἐξορίας διαγορῶν ὄσα, καὶ τῶς ἐκκλησίας ἀποδοθῆναι περσὶ ἐγρῶν ὄσα τοῖς τὴν ἐνικαία πίσιν διαβῆρησιν ἀκῆρατον. ἐπέσφλε ἡ καὶ πῶσῶ ἀθανασίον ἐκείνον, ὅν τε τῶν περσὶ μαχον τῶν δόματων γραφῆναι ἀπὸ τῶ σακαλῶν τὴν ἀκρεβῆ ἀπῶσ θείων διδασκαλίαν. ὁ ἡ, εὐδὲ ἐλλογματῶσ τῶν Ἰπσοκόπων ἀγείρας, ἀπῶσ τῶν ἐνικαία ἐκλεθεῖσαν πίσιν φυλάτῆν τῶ σακαλῶν ὡς τοῖς ἀποσολικοῖς συμβαῖνεσαν δόμασιν ἐν θῆσῳ ἡ καὶ τὴν Ἰπσολῆν, τῆς τῶν ἐκλεθεμένων περσὶ ἡμῶν ὄσφελείας.

CAP. III.

Κεφ. γ΄.

Epistola Synodica de fide ad Jovianum Imper. scripta à sancto Athanasio.

Ἐπιστολὴ συνδικὴ πρὸς τὸν βασιλεὺς Ἰουλιανὸν γραφεῖσα τῶν ἁγίων πατρῶν τῶν ἁγίων ἀθανασίου.

RELIGIOSISSIMO & clementissimo, victori Augusto Joviano, Athanasius & reliqui Episcopi, qui venerunt ex persona omnium Episcoporum

Τὸν εὐλαβεσάτω καὶ φιλανθρωπιδάτων κλητῶ ἀνγρῶσ Ἰουλιανῶ. ἀθανασίῳ τῶ καὶ λοιποῖς ἐπισκοποῖ, οἱ ἐλθοῖς ἐκ πῶσῶν πατων

τω

των τῶν δὲ τῆς αἰγύπτου καὶ θεβαίδος καὶ λιβύων
 Ἰσσοκόπων. πρὸς τὴν θεοφιλέαν βασι-
 λομαθίαν προσέειπεν καὶ πόθος τῶν ἐβραίων. ἔ-
 λως ἡ ἀληθὴς καὶ τὴν καρδίαν ἐχρῆς ἐν χερσὶ
 θεοῦ. ἡ τὴν βασιλείαν μετ' εἰρήνης πολλὰς ἐ-
 τῶν πατέρων Ἰσραὴλ ἐπέσει. θελησάσης τοίνυν
 τῆς σῆς δὲ σεβείας μαθεῖν παρ' ἡμῶν τὴν
 καθολικὴν ἐκκλησίαν πῶς, δι' ἡμετέρας ἀνέ-
 Ἰσραὴλ τῶν πατέρων, ἐβελδοσάμεθα πάντων
 μᾶλλον, τὴν ἀρετὴν τῶν πατέρων ὁμολογήσασαν
 ἐν νικαίᾳ πῶς ἐπομνήσασαν τὴν σὴν θεοσεβείαν.
 ταύτην ἡ ἀρετὴ ἡμετέρας πνεύματι, ἡμῶν μὲν ποικί-
 λως ἐπέβελδοσαν. ὅτι μὴ ἐπέδωκεν ἡμῶν τῆ ἀρε-
 τῆς ἀρετῆς ἀποδοῦναι ἡμῶν τῆ ἀρετῆς ἀποδοῦναι
 αἱρεσεῖς. αἱρετοὶ ὅ γὰρ ὄνομασιν αἰρέσεως καὶ ἡμε-
 μάτων τῆ καθολικῆς ἐκκλησίας. ἡ μὴν ἀληθὴς
 καὶ δόξης εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν πίστις,
 φανερὰ πᾶσι κατέστηκε. ἡ ἐκ τῶν θεῶν γρα-
 φῶν γνωσκομένη τε καὶ ἀναγνωσκομένη. ἐν
 ταύτῃ ἡ ἀρετὴ ἡμῶν τῶν πατέρων ἐμαρτύρη-
 σαν, ἐν τῇ ἀναλύσει εἰσὶν ἐν χερσὶ. ἐμμένει ὅ
 αἰεὶ ἡ πίστις διαπαντός ἀληθὴς, εἰ μὴ πονηρία
 τῶν αἰρετικῶν ὡς ἀποδοῦναι ταύτην ἐτόλμη-
 σεν. ἀρετῆς γὰρ ἡμῶν τῶν πατέρων, ἀρετῆς
 ταύτην ἡ ἀρετὴ καὶ ἀληθὴς ἐπέσει. ἀρετῆς
 χεῖρησαν, φάσκοντες ὅτι ἐκ ὄψεως, ἡ κλίσμα καὶ
 ποιήματα, καὶ τρεῖς πῶν εἶναι τὸν υἱὸν τῆς θεοῦ. πολλὰς
 τε ἐν τῆτοις ἠπάτησαν. ὡς καὶ τρεῖς δοκῆναι
 εἶναι π. σ. ἡ ἀρετῆς ἀρετῆς ἀρετῆς ἀρετῆς ἀρετῆς
 καὶ φάσκοντες μὴ οἰεῖσθαι πατέρες ἡμῶν, συν-
 ἐλθόντες ὡς προσέπομεν ἐν τῇ κ. νικαίᾳ συνό-
 δω, τὴν μὴν δεφάνην αἰρεσιν ἀνεθέμασαν
 τὴν ὅ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πῶς ὁμολο-
 γησαν ἐχθρῶς ὡς ἐλαύτης πάντων ἡμετέρας κηρυ-
 τομένης, ἀποσεβόμεναι τὴν ἀναφθεῖσαν αἰρε-
 σιν ὡς τῶν αἰρετικῶν. ἡ μὴν ἂν ἀρετῆς ἀρετῆς
 καὶ πᾶσαν ἐκκλησίαν ἀναγνωσκομένη τε καὶ
 κηρυττομένη. ἀλλ' ἐπέδωκεν τὴν δεφάνην αἰρεσιν
 ἀναεῶσαι βεβλόμενοι, πῶς μὴν ἀρετῆς τὴν ἐν
 νικαίᾳ ὡς τῶν πατέρων ὁμολογήσασαν πῶς
 τετολμήσασιν ἀρετῆσαι τινὲς ἡμετέρας ἀρετῆς
 ὁμολογῆναι ἀρετῆς, ταῖς ὅ ἀληθείας ἀρετῆς,
 παρερμηνεύοντες τὸ ὁμοῖον, καὶ ἔτοι βλασ-
 φημῆς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐν τῷ φάσκον
 ἀρετῆς, κλίσμα εἶναι καὶ ποιήματα διὰ τῆς ἡμετέρας
 ἀρετῆς ἀνακαίως θεωρήσαντες τὴν ἐκ τῆς τοιαύ-
 της βλασφημίας βλάβην γιννομένην καὶ τῶν
 λαῶν, ἐπέδωκεν τῆ σῆ δὲ σεβείᾳ τὴν ἐν νικαίᾳ

A Ægypti, Thebaidos, ac Libyarum.
 Digna est religioso Principe cupiditas
 discendi, & desiderium rerum cele-
 stium. Itā enim & cor tuum habes in
 manu Dei, & Imperium multis anno-
 rum curriculis pacate gubernaturus es.
 Quando igitur pietas tua fidem Eccle-
 siæ catholicæ ex nobis discere voluit, a-
 ctis eam ob rem Deo gratias, præ reli-
 quis omnibus eam fidem quæ Nicææ o-
 lim à patribus promulgata est, religio-
 ni tuæ suggerendam esse decrevimus.
 Hanc enim quidam cum repudiasent,
 nobis quidem variis modis insidiati
 sunt, propterea quod Arianæ hæresi
 haudquaquam assentiremus: in Eccle-
 siam autem catholicam, hæresin &
 schismata invexerunt. Ac vera quidem
 & pia fides in Servatorem nostrum Je-
 sum Christum omnibus manifesta est,
 quæ ex Divinis scripturis & cognosci-
 tur & legitur. In ista enim fide Sancti
 martyrio consummati sunt, & nunc in
 Domino requiescunt. Mansisset autem
 perpetuò illæsa, nisi hæreticorum quo-
 rundam improbitas eam corrumpere
 aufa esset. Arius enim & sectatores illi-
 us eam labefactare, & impietatem in
 ejus locum introducere studuerunt, as-
 serentes Filium Dei de non exstantibus,
 & creaturam ac facturam, & mirabi-
 lem esse: multosque his sermonibus se-
 duxerunt: ita ut ii quoque qui auctori-
 tatis aliquid habere videbantur, abre-
 pti fuerint illorum blasphemiam. Ac san-
 ctissimi quidem patres nostri, jamdu-
 dum in synodo apud Nicæam, sicut au-
 tea diximus, congregati, Arianam hæ-
 resin condemnarunt, & Ecclesiæ cat-
 holicæ fidem scripto confessi sunt: a-
 deo ut per ejus fidei prædicationē ex-
 tincta sit hæresis quæ ab hæreticis fue-
 rat excitata. Atque hæc quidem fides
 passim in singulis Ecclesiis & cognita
 & publicata est. Sed quoniam non-
 nulli Arianam hæresin renovare cupi-
 entes, fidem Nicææ à patribus editam
 repudiare ausi sunt, quidam verò simu-
 lant quidem eam se fidem profiteri; re-
 vera autem eam negant, vocem con-
 substantialis perperam interpretantes,
 iidemque in Spiritum Sanctus blasphemantes,
 dum cum dicunt creaturam esse
 & factum per Filium: nos damnum
 considerantes quod ex ejusmodi blas-
 phemia invehitur in populum Dei, fi-
 dem Nicææ expolitam pietati tuæ of-
 ferre necessarium duximus; ut cognos-
 scat religio tua, quantā cum diligentia

fuerit scripta, & quantopere aberrant, A
 qui aliam fidei doctrinam predicant.
 Scias igitur, religiosissime Auguste,
 hanc esse fidem quæ à seculo prædica-
 ta est: & quam confessi sunt Patres Ni-
 cææ congregati; in quam deniq; con-
 sentiunt omnes ubique terrarum Ec-
 clesiæ; quæ sunt in Hispania & in Bri-
 tannia & Galliis: quæ sunt per univer-
 sam Italiam & Campaniam: quæ sunt
 in Dalmatia, Dacia, Mæsia, Mace-
 donia, & universa Achaia: item quæ
 sunt per universam Africam, & in
 Sardinia & Cypro & Creta: quæ
 sunt etiam in Pamphylia, Lycia &
 Isauria: item quæ sunt per universam
 Ægyptum & Libyam: quæ sunt in
 Ponto & Cappadocia & vicinis regio-
 nibus: omnes denique per Orien-
 tem Ecclesiæ; paucis exceptis qui
 Arii opinionem sectantur. Horum
 enim omnium quos commemoravi-
 mus, sententiam experimento ipso
 cognovimus, & litteras scriptas ha-
 bemus. Ac licet pauci quidam huic
 fidei contradicant, scimus tamen re-
 ligiosissime Auguste, eos orbi terra-
 rum præjudicare non posse. Nam cum
 Ariana hæresis labe jam pridem infecti
 sint, nunc veritati pertinacius obfi-
 stere conantur. Arque ut cognoscat
 pietas tua fidem Nicææ à trecentis de-
 cem & octo patribus promulgatam, li-
 cet eam probe noverit, hic tamen sub-
 jicere curavimus. Est autem ejusmo-
 di; Credimus in unum Deum Patrem
 omnipotentem, omnium visibilium
 atque invisibilium Conditorem: & in
 unum Dominum Jesum Christum Fi-
 lium Dei: qui genitus est ex Patre
 unicus, hoc est, ex substantia Patris:
 qui est Deus ex Deo, lumen ex lu-
 mine, Deus verus ex Deo vero: qui
 genitus est, non factus, qui consub-
 stantialis est Patri: per quem omnia fa-
 cta sunt, tam quæ in caelo, quam quæ
 in terra. Qui propter nos homines &
 propter nostram salutem descendit, &
 incarnatus, homo factus & passus est:
 qui tertia post die resurrexit, & ascen-
 dit in caelum, venturusque est ut vivos
 judicet ac mortuos. Et in Spiritum
 Sanctum. Eos autem qui dicunt, fuit
 tempus cum non esset; & antequam
 gigneretur, non erat; & quod de non
 existentibus factus sit: aut qui dicunt
 Filium Dei ex alia esse hypostasi seu
 substantia, aut creatum, aut conver-
 sioni vel mutationi obnoxium esse,

ὁμολογηθεῖσαν πίστιν ἐσαυδάσαμεν, ἵνα γινώ-
 σῃ ἡ θεοσεβεία, μετ' ὅσων ἀκελεύειας γέγραπται
 καὶ ὅσον πλανῶν. (C) Παρ' αὐτῶν διδασκα-
 τες, γίνωσκε θεοφιλέστατε ἀυγυστε, ὅτι αὐτῶν
 μὴ ἢ ἐξ αἰῶν (C) κηρυττομένη ταύτη ὁμο-
 λογησαν (C) ἐν νικαῖα συνελθόντες πατέρες,
 καὶ ταύτη σύμψηφοι τυγχάνουσιν πάντων καὶ
 καὶ τόπων ἐκκλησίαι, αἱ τε καὶ τῶν σπανίων καὶ
 βρεθρανῶν καὶ γαλλίας, καὶ αἱ τῆς ἰταλίας
 πάσης καὶ καμπανίας, δαλματίας, δακίας
 τε καὶ μυσίας, μακεδονίας καὶ πάσης ἐλλάδος (C)
 καὶ τῶν ἀφρικῶν πάντων, καὶ σαρδανῶν,
 καὶ κύπρον, καὶ κρήτων, παμφυλίαν τε καὶ
 λυκίαν, καὶ ἰσαυρίαν, καὶ αἱ καὶ τῶν ὡσαν αὐτο-
 πίων καὶ λιβύων, καὶ τῶν ὄντων καὶ καππαδοκίαν,
 καὶ τὰ πλησίον μέρη, καὶ αἱ καὶ ἀνατολῆς ἐκ-
 κλησίαι, πᾶρες ὀλίγων τῶν τῶν δόξαι φε-
 ρέντων. πάντων γὰρ τῶν θεωρημένων, τῆ
 πείρα ἐγνώκαμεν τῶν γνώμων, καὶ γράμμα-
 τα ἐχομεν, καὶ οἶδαμεν θεοφιλέστατε ἀυγυστε,
 ὅτι καὶ ὀλίγοι πνὴς ἀνιλέγεται ταύτη τῆ π-
 σί, ἐδύναται παρεκκεῖν ποιῆν πάση τῇ
 ἀκεμένη. πολλὰ γὰρ χροῖω βλαβερῆς δόξαι
 τῆς δόξαντῆς αἰρέσεως, φιλονεικότερον καὶ
 ἀνδρίζαν τῆ δόσεβεία. καὶ ὑπερ τῆ γνώ-
 σκεν τῶν σὺν δόσεβείαν, καίτοι γινώσκουσαι,
 ὁμῶς ἐσαυδάσαμεν τῶν ἐν νικαῖα πίστιν ὁ-
 μολογηθεῖσαι ὑπὸ τριακοσίων δέκα ἑὸ ὀκτώ
 ἐπισκόπων ὑπὸ ἀξίαν. ἐστὶ ἡ αὐτῆ Πιστο-
 μεν εἰς ἓνα θεὸν πατέρα πάντοκράτορα,
 πάντων ὄρα τῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητῆν. καὶ
 εἰς ἓνα κύριον ἰσοῦν χριστὸν, τὸν ἡὸν τῆ θεῶν
 γνηθῆναι ἐκ τῆ πατρὸς μονογενῆ, τῆ ἐστὶν
 ἐκ τῆς ὑσίας τῆ πατρὸς, θεὸν ἐκ θεῶν, φῶς
 ἐκ φῶτος: θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεῶν ἀληθινῶν. γνη-
 νηθῆναι, ἐ ποιηθῆναι, ὁμοῦσιον τῶ πατρί
 δι' ἃ τὰ πάντα ἐγέμετο, τὰ τε ἐν τῶν ἔρα καὶ τὰ
 ἐπὶ τῆς γῆς: τοῖ δι' ἡμᾶς τῶν ἀνδράπων καὶ διὰ
 τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατέλθοντα, σαρκω-
 θῆναι, ἐνανθρωπήσαντα, παθόντα. καὶ ἀνα-
 σάντα τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ἀνελθόντα εἰς οὐρανὸν
 ἐρχόμενον κεῖναι ζῶντας καὶ νεκρῶν καὶ
 εἰς τὸ ἄγιον πνεῦμα. οὐδὲ ἡ λέγοντας, ἡ
 πῶς ὅτι οὐκ ἦν, καὶ πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν,
 καὶ ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων ἐγέμετο, ἢ ἐξ ἑτέρας ὑπο-
 στάσεως ἢ ὑσίας φασκεύειν εἶναι, ἢ κτιστῶν
 ἢ τρεπτόν, ἢ ἀλλοιωτῶν τὸν ἡὸν τῆ θεῶν τέτος

ἀναθεματίζῃ ἡ ἀγία καθολικὴ καὶ ἀποστολι-
κὴ ἐκκλησία. ταύτη τῇ πίστει θεοφιλέστατε ἀν-
γες ἐπιμένειν ἀναγκαῖον, ὡς θεῖα καὶ ἀποστολι-
κῆ, καὶ μηδένα μετακινεῖν ἀλλῶ πειθανολο-
γίας καὶ λογομαχίας, ὅπως ἐποίησαν οἱ ἑξ ἑ-
ξῆς (Θ) ἀρειομανί, ἑξ ὅκ ὄντων τὸν υἱὸν ἔ-
θεῖ λέγοντες, ὅτι ἡ ψὸς ὅτε οὐκ ἔστι, καὶ
κτιστός, ὅτι ποιητός, καὶ κτιστός ἐστὶ. διὰ τῆτο γὰρ,
καθὰ προείπομεν, καὶ ἐν νικαῖα συνόδῳ ἀνε-
θεματίσθη τοιαύτων αἵρεσιν, τῶν δὲ τῆς ἀ-
ληθείας πίστιν ὠμολόγησεν ἕως ἀπλῶς ὁμοι-
ον εἰρηκασί τὸν υἱὸν τῆ πατρὸς, ἵνα μὴ ἀπλῶς
ὁμοιῶ θεῶ ἀλλ' ἐκ τῆ θεῶ θεός ἀληθινός πι-
στεύῃ) ἀλλὰ ὁμοόσιον ἔγραψαν, ὅπως ἰδιόν
ἐπιγνησίς ὁ ἀληθινὸς υἱός, ἑξ ἀληθινῆ καὶ φύσει
πατρὸς. ἀλλ' ἐδὲ ἀπηνλοσείωσαν τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον διὰ τῆ πατρὸς καὶ υἱῶ. ἀλλὰ μάλλον
συνεδόξασαν ἀπὸ τῶ πατρὸς καὶ υἱῶ ἐν τῇ
μιά τῆς ἀγίας τριάδος πίστι, διὰ τὸ ὅτι μίαν
εἶναι τὴν ἐν τῇ ἀγία τριάδι θεότησα.

Anathematizat sancta catholica & A-
postolica Ecclesia. In hac fide, Deo
charissime Imperator, necessario infi-
stere debemus tanquam sacra & Apo-
stolica. Nec eam ullus argumentis pro-
babilibus aut verborum contentione
debet convellere, sicut ab initio fece-
runt Ariomanitæ, qui Filium Dei de
non extantibus dicunt, & fuisse tem-
pus eum non esset, eumque creatum &
factum esse atque mutabilem. Idcirco
enim Nicæna synodus, eam quidem
hæresin condemnavit, sicuti antea di-
ximus: fidem autem veritatis exposuit.
Neque enim Filium simpliciter & ab-
solute similem dixerunt Patri, ne sim-
pliciter similis Deo, sed ut ex Deo Deus
verus credatur. Ad hæc consubstantia-
lem esse scripserunt, quod proprium
est naturalis ac veri filii, ex vero ac na-
turali patre geniti. Sed neque Spiritum
Sanctum à Patre & Filio separarunt:
quin potius eum unâ cum Patre & Filio
glorificarunt in una sanctæ Trinitatis
fide, eo quod unâ sit in sancta Trinitate
Divinitas.

Κεφ. δ.

Περὶ τῶν ἀποδοθέντων σιτηρῶν ταῖς ἐκκλησίαις.

Τούτοις ὁ βασιλεὺς τοῖς γεμίμασιν ἐν-
τυχῶν, ἐβεβαίωσεν ἢν εἴχεσθαι τῶν θείων
γνώσιν τε καὶ διάθεσιν. Ἐνόμον ἕτερον ἔγρα-
ψε, τῆ σίτης τὴν σύλλαξιν ἀποδοθῆναι ταῖς ἐκ-
κλησίαις κελεύσας, ἢν ὁ μέγας κωνσταντῖνος
ἀπένηκεν. ἰβλιανός γὰρ καὶ ταύτων ἐκεκώλυ-
κε τὴν χορηγίαν, ἀτε δὴ τὸν καὶ ἑξ ἑξῆς καὶ σὺν ἡ-
ρῶ ἡμῶν ἀναδέξασθαι πόλεμον. ἐπεὶ δὴ ἦ
ὁ ἐκ τῆς ἐκείνης δυοσεβείας ἐπισκήψας λιμὸς
ἐπαίχεν εἰς πρῶτην τὰς εἰσοδοὺς τῆς κωνσταν-
τῖνης συντάξεως, τὸ τρίτημόριον ἰβλιανός τῆν-
καὺτα παραχρῆθῆναι προσέταξεν, ἵνα παρ-
αχρῆθῆναι τῶν λιμῶν παυσάμενος τέλειον ὡσαύ-
τοι τὸ σιτηρῶσιον.

CAP. IV.

De annona Ecclesis restituta.

LECTIS his litteris, Imperator eam
quam de rebus Divinis habebat no-
ticiam ac fidem confirmavit. Aliam
præterea legem tulit, quâ frumentari-
um canonem Ecclesiis reddi præcepit,
quem Constantinus Magnus iisdem at-
tribuerat. Nam Julianus, utpote qui
adversus Deum & Servatorem nostrum
bellum suscepisset, hanc quoque præ-
bitionem vetuerat. Quoniam vero fa-
mes ob impietatem Juliani exorta, tri-
butariam functionem exigi non sine-
bat, tertiam partem annonæ Constan-
tiniannæ Jovianus tunc præberi iussit.
Integrum canonem præbiturum se pol-
licitus, ubi fames cessasset.

Κεφ. ε.

Περὶ τῆς τῆ βασιλείας τελευτῆς.

Τούτοις νόμοις τὰ τῆς βασιλείας καλα-
κοσμήσας παροίμια, διὰ τὸ ἀνιλοχέων
ἐπὶ τὸν βόσπορον ὤρμησεν. ἐν δαδασάνῃ δὲ,
κώμη δὲ αὐτῆ βιθυνῶν καὶ γαλατῶν ἐν μεθορίῳ
κείμενη, τὸ τῆ βίης τέλει ἐδέξατο αὐτὸς μὴν

CAP. V.

De morte Imperatoris Joviani.

HUIUSMODI legibus cum Imperii
sui primordia exornasset, Antio-
chia egressus, Bosporum versus con-
tendit. Porro cum venisset Dadaflana,
qui vicus est situs in confinio Bithyniæ
& Galatiæ vivendi finem fecit: ipse qui-
dem cum maximo & pulcherrimo via-
tico digrediens ex hac vita: sed ingenti

dolore iis relicto qui regalem illam mansuetudinem degustaverant. Ego vero existimo, supremum omnium moderatorem Deum dum improbitatem nostram coarguit, & ostendere nobis bona, & ea rursus eripere: ac per illud quidem docere, quam facile fit ipsi præbere quæcunque voluerit: per hoc vero, arguere nos ut indignos, & ad meliorem vitam impellere.

CAP. VI.

De Imperio Valentianiani, & quomodo Valentem fratrem sibi collegam adscribit.

TUNC vero milites, repentina Imperatoris morte cognita, eum quidem non secus ac patrem luxerunt: Imperatorem vero renuntiaverunt Valentianianum, eum qui paulo ante ædituum percussit & in castellum fuerat relegatus: virum non fortitudine solum, sed etiam prudentia, temperantia ac iustitia, & corporis proceritate conspicuum. Porro tam excelso & regio fuit animo, ut cum exercitus confortem Imperii adungere ei conaretur, memorabile illud & ab omnibus decantatum responsum dederit: Vestrum fuit commilitones, cum nullus esset Imperator, Imperii habenas mihi committere. Nunc vero cum Imperium susceperim, mei deinceps officii est, non vestri, rei publicæ curam gerere. Quam ejus orationem admirati amplexique milites, ejus nutum ac voluntatem posthæc secuti sunt. Ille vero accitum ex Pannonia fratrem confortem Imperii, quod utinam non fecisset, sibi adjunxit, nondum hæretica pravitate corruptum. Et Asiam quidem atque Ægyptum ei regendam commisit: sibi vero Europæ partes reservavit. Cumque in Occidentem venisset, cunctas illas provincias iustitiæ præceptis instituit, à pietatis prædicatione exorsus. Nam cum Auxentius Mediolanensis Episcopus, qui Ariana labe infectus, multis in conciliis eo nomine damnatus fuerat, per idem tempus abisset è vita, Imperator acceffit Episcopis ita locutus est. Nolitis utique, utpote Divinis litteris innutriti, qualem oporteat esse eum cui honor sacerdotii defertur: quodque non doctrina solum, sed etiam vita subditos in formare debeat, seque illis velut exemplar omnium virtutum proponere.

ἡμερίων καὶ καλλίσων ἐφοδίων ἀπάρας ἡμε-
ρῆς βασιλικῆς ἐκείνης ἡμεροτήτης. ἡμε-
ρας, ἐν ὁδῷ καὶ ἀλιπῶν. οἱ μὲν δὲ τῶν ὅλων τῶν
πρώτων, τὴν ἡμέραν διελέχοντα ποιήσαντες,
& δὲ κινύμεν τὰ ἀγαθὰ, καὶ τῶν ἡμε-
ρῶν γυμνῶν καὶ δι' ἐκείνη μὴ διδάσκοντες
ὡς μάλα διπέως παρέχον ἀβελῆς δύνανται
διὰ τὴν τῶν καὶ διελέχοντες ὡς οὐκ ἀξίους τῶν ἀγα-
θῶν, καὶ τῶν ἀμείνων βίον ἀποτρέψον.

Κεφ. 5.

Περὶ τῆς ἀλιπῆς βασιλείας, ἡ δὲ πᾶσι βασιλευσίν
ἀδελφῶν κοινῶν ἐποιήσατο.

TΟΙΣ μὲν τοιῶν ἀδελφῶν ἀδελφῶν βα-
σιλείας ἐσραλιώται μεμαθηκότες, ἐ-
θήνησαν μὴ ὡς πατέρα τὸν ἀπελθόντα, ἐ-
αλειπῆσαν δὲ ἐκείνον, τὸν τῆς χειρὸς τὸν νεώτερον
πατέρα ἔχοντα, καὶ εἰς τὸ φρένον ἐκτεμνομένην
βασιλείαν παρέβαλον, ἐκ ἀνδρείων μόνων, ἀλ-
λά & φροσύνης καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης, καὶ
μεγέθη σώματι διατρέποντα. ἔγω δὲ τῶν
βασιλικῶν τε καὶ μεγάλῳ φρον, ὡς τῆς βασιλείας
πειραθείσης κοινῶν ἀπὸ προβαλέω τῆς βα-
σιλείας, ἐκείνο φάνηται τὸ πᾶσι πάντων ἀδελ-
φῶν. ὑμέτερον μὲν ὡς ἐσραλιώται, βασιλείαν
ἐκείνην, ἐμοὶ δὲ εἶναι τῆς βασιλείας τὰς ἡμέρας.
ἐπεὶ δὲ τῆς ταύτης ἐδεξάμενοι, ἐμὸν λοιπὸν
ἔχ' ὑμέτερον, τὸ πᾶσι τῶν κοινῶν διασκοπεῖται
πραγμάτων τὰς δεξιὰς λόγους καὶ θαυμάσαι-
τες καὶ ἐξείλιες ἐσραλιώται, ἐπὶ τοῖς ἐκεί-
νων νόμοισιν ἰδύμενοι. ὁ δὲ τὸν ἀδελφῶν ἐκ
σωμονίας μελαπεμψάμενοι, ὡς οὐκ ἄφελος
κοινῶν ποιῆται τῆς βασιλείας. ἐδεξάμενοι τῶν
δοσμάτων διαφθορῶν εἰσεδέξαμενοι. καὶ τῆς
ἀσίας ἀπὸ πᾶσιν ἐς τὰ σκήπτρα, καὶ μὲν τῶν
τῆς αἰγύπτου, ἐαυτῶν τῶν ἀδελφῶν ἀπένεμε, καὶ τῶν
ἐσραλιῶν καὶ ἀλαβῶν, πᾶσαν αὐτῶν ἐξέπαι-
δυσεν δινομίαν, διὰ τῆς δυσσεβείας κη-
ρυγμάτων δεξάμενοι ἀνεξείλιες γὰρ τὴν ἀ-
ρεῖαν μὴ εἰσεδέξατο λάβειν, μεδιολανῆς δὲ τῆς
ἐκκλησίας περὶ διμῶν, ἐν πλείσταις ἀπέ-
κρηχθη σωόδοις, τὸν βίον ὑπεξελθόντι
μελαπεμψάμενοι τὰς ἐπιπολέων ὁ βασι-
λεὺς, τοιοῖσδε πᾶσι ἀνέχεται λόγους. ἡμε-
ρα φῶς, ἀτε δὴ τοῖς θεοῖς λόγοις ἐν τῆς ἀρα-
μῶν, ὅποῖον εἶναι ἀποσπῆκε τὸν δεξιῶν ὡς
ἡξιομῶν ὡς ἐχρη λόγῳ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ
βίῳ τὰς δεξιῶν ὡς ἡμεῖς, καὶ πάσης ἀρε-

τῆς ἐαυτῶν δόξης τυπον περὶθεῖα, καὶ μάρτυρα ἔχον τῆς διδασκαλίας τὴν πολυλείαν. τοῖς τὸν δὴ ἐν καὶ νῦν τοῖς ἀρχιερατικοῖς ἐκκαθιδρῦσάτε θάκοις, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῷ βασιλείᾳ ἰδύνοισι, εἰλικρινῶς ἀπαγγέλλωμεν ἡμέτερας ὑποκλίωμεν κεφαλὰς, καὶ τὰς παρ' ἐκείνων ἡρωδῶν ἐλέγχωμεν· ἀνθρώπους γὰρ οὐκ ἐκ καὶ προσπλάκην ἀναίτην ὡς ἰατρικὴν ἀσπασώμεθα θεραπείαν.

re, & bonam conversationem doctrinæ suæ testem habere. Ejusmodi igitur virum in Pontificali cathedra nunc collocare, ut nos quoque qui Imperium administramus, sincere atque ex animo caput ei submittamus: ejusque reprehensiones, tanquam salutarem medicinam suscipiamus: homines enim cum simus, sapius labamur necesse est.

Κεφ. ζ.

Περί τῶν ἀμπερόσι καὶ ἐπισκοπῆς μεδιολάνων χειροτονίας.

Ταῦτα τὸ βασιλεὺς εἰρηκότῃ, ἀυτὸν ἡ σύνδοξ' ἡξίε ψηφίσασθαι, ἄφροντα ὄντα καὶ δισθεῖα κοσμεύειον. ὁ γὰρ ἔφη, μάλλον ἢ καθ' ἡμᾶς τὸ εἰς χεῖρμα ὑμῶν γὰρ τῆς ἐξέω μῆροι χάριθ' ἔχον, καὶ τὴν αἰγλίω ἐκείνῳ εἰσδεξάμενοι, ἀμεινον ψηφισάσθαι μὴ ἐν ἐξελθούσας, κατ' ἐαυτῶν ἐβελδύοντο. οἱ γὰρ τῷ πῶλιν ἐκείνῳ οὐκ ἐπὶ ἐξασίαζον, οἱ μὲν τῶτον, οἱ δὲ ἐκείνον πρὸς ἐκείνῳ φιλονεικῶντες· οἱ μὲν γὰρ τῆς ἀυξάνουσας μετὰ κληρονομήσας, ὅθεν ὁ μόφρηνας ἐψηφίσαντο. οἱ δὲ τῆς ὑγιανούσης μοίρας, ὁμογνώμονα πάλιν ἐζήτησαν ἐχθρὸν ἡγόμενον. ταύτην ἀμπερόσι, ὁ τὸ ἐδύνας τὴν πολυλείαν ἡγεμονίαν πεπετυρῶν, τῷ εἰσπιν μαθῶν, καὶ δέισας μὴ πινώτερον γῆν, τῷ ἐκκλησίαν σὺν ταύτῃ κατέλαβεν. ὁ γὰρ τῆς διαμάχης ἐκείνης πᾶσι ἀμεινον, κοινῶ ἀφῆκαν Φωινῶν, ἀμπερόσιον (ῥοισίον) ἐξαιρέτως πρὸς ἐκείνῳ ποιμένα. ἐπὶ ὅδ' ἀμεινον ἦν. Ταῦτα μαθῶν ὁ βασιλεὺς, προσέταξε πρὸς αὐτὴν καὶ μνηστῆρας καὶ χερσὸν τῆς τῶν ἀξίεπαινοῦ ἀἰδρα· ἡ δὲ γὰρ αὐτῶν πᾶσι μὴ σαθρῆς εὐδύσαν ἔσαν τὴν γνώμην, πᾶσι δὲ ἡ κανόν' ἀκείδεσθαι τὰς ψήφους. ὑπέλαβε γὰρ καὶ θεῖαν εἶναι τὴν ψήφον, ἐκ τῆς τῆς τῶν ἀναλῖα φρονεῖων τεκμαίρεται· συμφωνί- D ας, ἐπὶ δὲ ἡ καὶ τῆς ἐπὶ παναγίας βασιλείας τῆς ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν ἐδέξατο χάριν, τὸ τὸ πᾶσι ἀρετῶν βασιλεὺς προσενηχοῦναι λέγει· τῷ (ῥοισίον) καὶ δεσπότη τὸν ὕμνον. καὶ γὰρ τοῖς χειροκροτοῦ παρρην, χάρις σοι δέσποτα πάντοτε καὶ τὸ σῶτερ ἡμέτερε, ὅτι τῶδε τῶ ἀνδρὶ ἐγὼ μὲν ἐνεχέρησα σώματα, σὺ δὲ ψυχὰς. καὶ τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίως ἀπέφηνας. ἐπὶ δὲ ἡ ὁλίγων διελεθῶν ἡμερῶν, ὁ θεὸς ἀμπερόσιος σὺν παρρησίᾳ

CAP. VII.

De Ambrosii Mediolanensis Episcopi ordinatione.

CUM hæc Imperator dixisset, rogare cœpit synodus, ut ipsemet Episcopum eligeret, utpote prudentia simul ac pietate excellens. At ille, majus est, inquit, viribus meis istud negotium. Vos vero qui Divina gratia repleti estis, & qui divinum illud numen haufistis, melius electuri estis. Egressi igitur ex palatio Episcopi, inter se deliberarunt. Cives autem illius urbis tumultuabantur, dum alii hunc, alii illum ordinari contenderent. Nam qui Auxentii morbo contacti fuerant, communionis suæ homines eligebant. Contra vero pars sanior, Antistitem qui eandem cum ipsis doctrinam fide teneret, habere cupiebat. Hac seditione cognita, Ambrosius cui provincie illius administratio commissa erat, veritus ne quid gravius tentaretur, ad Ecclesiam perrexit. Tum illi à contentione cessantes, omnes unâ voce clamare cœperunt, Ambrosium sibi pastorem constitui poscentes, qui nondum Baptismi sacramenta susceperat. Quod cum Imperator didicisset, eum continuo & baptizari & ordinari præcepit. Norat quippe, mentem quidem illius quovis perpendiculo rectiorem esse: sententias vero qualibet norma exactiores. Quin etiam suffragium illud plane Divinum esse censebat, conjecturam capiens ex consensu contrariæ factionis. Cum igitur ille & sacrosancti lavacri Divinum donum, & Pontificalem gratiam percipisset, Domino ac Servatori nostro hujusmodi laudes cecinisse dicitur præstantissim' Imperator: gestis enim omnib' intererat. Gratias tibi ago Deus omnipotens & Servator noster, quod huic viro, cui ego corpora commiseram, tu animas regendas commiseris, & electionem meam justam fuisse declararis. Paucis post diebus elapsis, cum D. Ambrosius multa cum libertate

Imperatorē alloquens, nonnulla reprehendisset quæ à Magistratibus haud recte facta esse videbantur, respondit Imperator. Hanc tuam libertatem jam pridem cognitam habebam; Sed licet eam probe nossem, non solum non contradixi, immo assensum præbui ordinationi tuæ. Proinde delictis animarum nostrarum medicinam adhibe, quemadmodum Divina lex præcipit. Et hæc quidem ab Imperatore, tum dicta, tum facta sunt Mediolani. Cum vero didicisset nonnullos in Asia ac Phrygia de Divinis dogmatibus altercari, concilium in Illyrico fieri præcepit: & ea quæ ab Episcopis decreta ac sancita fuerant, ad illos qui contendebant, misit. Deceverunt autem hi qui in Illyrico convenerant Episcopi, ut fides quæ Nicææ fuerat exposita, ab omnibus servaretur. Scripsit etiam ipse litteras ad eosdem, adjuncto in litteris fratris sui nomine, hortans eos ut decretis acquiescerent. Ego vero legem quoque ipsam recitabo, quæ pietatem illius aperte prædicat, & quam tunc temporis Valens de Divinis dogmatibus rectam habebat sententiam declarat.

Ἀπλῆς ἡ τῶ βασιλεῖ διαλεγόμενος, ἐπεμύμψατο πῶν ὡς οὐκ ὄψα τῆν δρχόντων γεννημένοις ταύτω σε, ἐφη ὁ βασιλεὺς, καὶ παλαιῆ δὲ τῶ παρρησίαν. Ἐσαφῶς ἐπιστάμενος ἐμὸν οὐκ ἀνείπον, ἀλλὰ καὶ σύμψηφον τῆ χρεστονίας γεγήμεαι. ἰά τε δευ ἐν ὡς ὁ θεὸς ἰσαγορεύει νόμος, τὰ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν πλημμελήματα. ταῦτα μὲν ἐν ἐν μεδιολανῶ καὶ εἶπεν ἔδεδρακε. μαθὼν ὅτι πᾶς ἐν τῆ ἁσία καὶ ἐν τῆ φρυγία περὶ τῶν θεῶν ἀμφισβητοῦντας δόγματων, ἐν μὲν τῶ ἰλλυρικῶ συνεδόν ἡρέαζ πρὸς ἑτάξε. τὰ ὅτι παρ' ἐκείνων καὶ ψηφισθέντα ἔκρυθεντα τοῖς ἀμφισβητοῦσι ἐξέπεμψε. ἐψηφισάντες ὅτι συνελθόντες τῶ ἐν νικαία πῶν κρετῶν, ἐπέστλε ὅτι καὶ αὐτοῖς κοινὸν τῶ γραμμάτων τὸν ἀδελφὸν ποιησάμενος, ἐμυμήν τοῖς δεδωγμένοις παρῶ γυνῶν. ἀναγνωσομαι ὅτι καὶ τὸν νόμον. Ἐσαφῶς αὐτῆ κηρύξομαι τῶν δισέβων, ὡς αὐτῶς ὅτι καὶ τῶ τῶν καὶ τὰ ἐξ ἀληθῶς περὶ τὰ θεῶν δόγματα ὑγιαν δηλήσα.

CAP. VIII.

Epistola Imp. Valentiniani & Valentis ad Asianam Diocesim scripta de Consubstantiali.

IMPERATORES Maximi, semper Augusti, Victores, Augusti Valentinianus Valens & Gratianus, Episcopis Diocesibus Asianæ, Phrygiæ, Carophrygiæ, Pacatianæ, in Domino salutem. Cum in Illyrico tot Episcoporum synodus congregata esset; post accuratam inquisitionem de salutari verbo, declararunt beatissimi Pontifices consubstantialem Trinitatem Patris ac Filii ac Spiritus Sancti. Quam ipsi quidem publicas functiones quæ ipsis jure competunt, nullatenus declinantes, cultu summi Imperatoris observant. Nostra vero majestas eandem ubique prædicari præcepit. Sic tamen ut ne quis dicat, secutum se esse religionem Imperatoris qui hunc orbem gubernat, spreto illo qui mandata nobis de salute nostra reliquit. Etenim in Evangelio Dei nostri hæc habetur sententia: Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Quidnam dicitis vos Episcopi, & salutaris verbi præfides? si revera ita se

Κεφ. η΄.

Ἐπιστολὴ τῶ βασιλέως ἑαλεντινιανῶ καὶ ἑαλεντοῦ, περὶ τῶν ἐν εὐραφῶσα πρὸς τῆν ἁσιατικὴν διοίκησιν.

Αὐτοκράτορες μέγιστοι ἀφῆβαστοι νικηταὶ ἄγαστοι, ἑαλεντινιανὸς καὶ ἑαλένης, καὶ γραβιανὸς, ἐπισκόποις διοικήσεως ἁσιατικῆς, φρυγίας, καρροφρυγίας πακαλιανῆς, ἐν κρημαίω χαίρειν. Συνόδος τηλικαύτης συληρομένης ἐν τῶ ἰλλυρικῶ, ἔζηήσεως πολλῆς γενομένης περὶ τῶ σωτηρίας λόγῳ, ἀπέδξαται ὁ πρῶτος μακαριώτατος ἐπισκοπὸς τῶν τε ἀδελφῶν καὶ ἐμῶν πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα ἢν ἐδοῦν ὅλας ἐκκλησίας, λοιπῆς τῆς κῆς διοικητικῆς ἐπιθαλάσας αὐτοῖς, θρησκείαν τῶν θρησκείαν τῶ μεγάλης βασιλείας. κηρύξεν ὅτι ταύτω πρὸς ἑτάξε τὸ ἡμέτερον κρηματοῦ ἕτως μῆτοι, ἵνα μὴ λέγωσιτινῆς, ὅτι ἀνήκαμεν θρησκεία βασιλείας τῆς διέποντοῦ γυνῶν ταύτω, μὴ ἀνεχόμενοι ἔσιν ἑλαμένῃ ἡμῶν τὰ περὶ τῆς σωτηρίας. ὡς γὰρ φησι τὸ διὰ γέλιον ἔθεσ ἡμῶν, ὅτι ἐπίκρισιν ταύτω ἐκδοῦν δὲ τὰ ἑξ ἀϊσαρ τοῦ καίσαρι, καὶ τὰ τῶ θεῶ τῶ θεῶ. ἡ λέγετε ὑμεῖς ὅτι ἐπίσκοποι καὶ πρῶτος ὡτες ἔσωτηρίας λόγῳ. εἰ ἕτως

ἐχθρὰ τὸ δόξασθαι ὑμῶν, ἔγωγε ἄνθρωποι ἀγα-
 πῶντες ἀλλήλους, παύσαθε διὰ τὴν ἀξιώ-
 μα βασιλείας, καὶ μὴ διώκετε οὐδὲ ἀκρίτως τὰ
 θεῶν λειτουργήσαντες, ὡν ταῖς δούλαις, καὶ πόλεμοι
 καὶ ἀπαύων) Ἰησοῦς καὶ ἀγγέλων δόξασθαι
 Ἰησοῦς δόξασθαι, καὶ πάντας δαίμονας
 φθορεμάς ἀποσρέφειν διὰ δεισιτείας σπυ-
 δάροις, καὶ τὰ δημόσια καὶ νόμους εἰσκομίζον
 ἴσασι, καὶ ἐκ ἀντιθέσεως τῆς κρατικῆς Ἰξασίας.
 ἀλλ' εὐκρινῶς καὶ τὴν τῆ μεγάλης βασιλείας
 (θεῶν ἐπιτολὴν φυλάττεισιν καὶ τοῖς ἡμετέροις ὑπο-
 τάσσον) ὑμεῖς ὅτι ἀπὸ θεῶν εἰς ἐλάττωσιν εἶναι, ἡ-
 μεῖς μὴ ἐχρησάμεθα τὸ ἀλάφως ἔω ὑμεῖς
 ὅτι εὐλαῖς ἀπεδύκατε. ἡμεῖς ἄνθρωποι καθαροὶ
 εὐλαῖς ἀφ' ὑμῶν εἶναι θέλοντες, ὡς καὶ πλάττει
 Ἰησοῦς Ἰξασίας ἐν ἡμῶν πολιδομῶν χρι-
 στῶ, μὴ θέλοντι αὐτὸν ἀνελεῖν, ἔτι ἐπὶ τῶ πα-
 θῶν αὐτὸν ὡς ἀκλήθην ἐπιστραφεῖς Ἰησοῦς τὰ τ'
 ἀνατολῆς μέρη, καὶ αἰτήσας ὕδωρ Ἰησοῦς χερῶν,
 ἐν ἡμέτερος χερσὶν ἰσθῶν ἀθῶς εἰμι ἀπὸ
 Ἰαμαί) τὸ δικαίως τέτυκται, ἔγωγε καὶ τὸ ἡμέτε-
 ρον κράτος διὰ πάντας ἐνείλετο, μὴ διώκων,
 μήτε ἐπικλύζον, μήτε ζηλῶντας ἐργάζομους
 τὸ χωρίον τῶ χερσῶ, μήτε τὰς διοικήσας ἀπε-
 λαύνον τῆ μεγάλης βασιλείας, ἵνα μὴ σήμερον
 μὴν, Ἰησοῦς ἡμετέρος κράτος αὐξάνῃ δόξῃ, καὶ
 μετὰ τὸ τῶ ἀκλήθην παθῶν τὰ τ' δια-
 θήκης αὐτῶ, ὡς ἐπὶ Ζαχαρίας τὸ αἵματος, ἀλλ' οἱ
 μετὰ αὐτῶ μετὰ τῆς ἀφίξεως ὑποτῶ ἀνωθεν
 βασιλείας ἡμῶν ἰσθῶ χερσῶ ἐρράθησαν, ὡς ἀ-
 δοξάσθαι εἰς κείων θανάτω, καὶ τῶ συμδρα-
 μῶν) αὐτοῖς φθορεμάς δαίμον) τῶτο
 πρὸς ἑξάμην ἐπ' ἀμεγέλης καὶ κηρωίας, καὶ
 δαμάσσε, καὶ δαυλάμπωνος, καὶ βρεθισί, ἀκρο-
 αῖων γενόμενων, ἀπὸ καὶ αὐτῶ τῶ πρὸς ἀντιθέσεως
 πρὸς ἀκαμειν πρὸς ὑμᾶς, ἵνα γνώσῃτε ἐγγίετα
 πρὸς ἀχθῆναι ἐν τῆ ἐναρέτω συνόδῳ, τῶτοις συν-
 ἐξέξαμεν τοῖς γράμμασι καὶ τῶ συνόδῳ τὰ
 δόγματα ἐν κεφαλὰ ὡς ἀπὸ τῶ δηλῶντα. Ομο-
 λογούμεν ἀκολούθως τῆ μεγάλης καὶ ὀρθοδόξῳ
 συνόδῳ ὁμοόσιον εἶναι τῶ πατρὶ τὸν ἰόν) ἔξ' ἡ-
 ὡτων ὁμοόσιον, ὡς ἔπαλαι πνίξ ἐξη-
 γησαίτω, μὴ ἀληθινῶς ὑπογράφαντες, καὶ νῦν
 ἕτεροι πατέρας ὀκνεύς καλεῖσθαι, τὴν δύναμιν
 τῶ λέξεως ἀβελήσας, καὶ ἐπόμενοι τοῖς γράψα-
 σι, τὸ ὁμοίον δηλῶσθαι διὰ τῶ ὁμοοσιῶ, καὶ ὅ
 ἐστὶ τῶ λοιπῶν κλισμάτων δι' αὐτῶ γρομῶν

A habet vestra fidei expositio, sic igitur
 mutuo vos amore prosequentes, Im-
 peratoris dignitate abuti desinite. Nec
 persequimini eos qui Deo accurate mi-
 nistrant: quorum precibus & bella se-
 dantur in terris, & angelorum refuga-
 rum incurfus repelluntur. Qui cum
 noxios omnes dæmonas per oratio-
 nem abigere studeant, & publicas præ-
 stationes juxta leges inferre norunt, &
 Imperatoris potestati neutiquam con-
 tradicunt: sed sincere, tum summi re-
 gis ac Dei mandatum custodiunt, tum
 nostris legibus obsequuntur. Vos verò
 contumaces apparuistis ac rebelles. Et
 nos quidem uli sumus à primo usque ad
 postremum. Vos autem vosmetipsos
 vendidistis. Nos igitur cum puri à
 vobis esse velimus, sicut olim Pilatus
 in examinatione Christi qui inter ho-
 mines versabatur, cum nollet eum in-
 terficere, & rogaretur ut supplicio
 eum afficeret, conversus ad Orientis
 partes aquam petiit, & abluit manus
 suas dicens: Innocens sum à sanguine
 Iusti hujus. Sic etiam majestas nostra
 semper mandavit, non persequendos
 esse, nec opprimendos, nec invidia
 atterendos eos qui operantur in agro
 Christi, nec procuratores summi regis
 Cabigendos esse, ne hodie quidem sub
 Imperio nostro crescere videamini, &
 una cum exhortatore conculcare te-
 stamentum ejus, sicut contigit in san-
 guine Zachariæ. Verum locii & co-
 mites illius à cælesti regi nostro Jesu
 Christo sub adventum ipsius destructi
 sunt, ad judicium mortis traditi una
 cum adiutore ipsorum exitiali dæmo-
 ne. Hoc præceptum dedimus coram
 Megetio, Cicerone, Damato, Dai-
 lampone & Vetrasio audientibus. Sed
 & ipsa gesta ad vos misimus, ut cogno-
 scere possitis ea quæ acta sunt in præ-
 stantissima synodo. His autem litte-
 ris adjunximus etiam fidem synodi, cu-
 jus hæc est summa. Confitemur jux-
 ta magnam & orthodoxam synodum
 Filium Patri consubstantialem esse.
 Nec consubstantialem sic intelli-
 gimus, ut quidam olim exponebant qui
 non sincere neque ex animo subscrip-
 serunt: utque nunc nonnulli, qui
 Patres illos appellant, vim hujus vocis
 abolentes, eorumque vestigiis insis-
 tentes qui consubstantialis vocabulo
 simile significari scripserunt, quate-
 nus Filius nulli reliquarum creatura-
 rum quæ per ipsum factæ sunt, similis

est, sed solius Patris similitudinem gerit. Nam qui ita exponunt, Filium Dei creaturam esse eximiam ac præcellentem, impie docent. Nos vero perinde sentimus ac synodi, tum quæ Romæ, tum quæ in Galliis nuper factæ sunt, unam eandemque substantiam Patris ac Filii & Spiritus Sancti in tribus esse personis, hoc est, in tribus perfectis subsistentiis. Confitemur etiam, juxta expositionem fidei Nicænæ, Filium Dei consubstantialem, incarnatum esse ex sancta virgine Maria, & inter homines habitasse, & universam pro nostra salute dispensationem implexisse, in natiuitate, in passione, in resurrectione & ascensione in cælum: eundemque rursus venturum, ut reddat unicuique prout vixerit, in die iudicii, conspicuum universæ carni; & Divinam potentiam suam ostensurum, cum Deus sit qui carnem assumpsit, non homo qui assumpserit Deitatem. Eos vero qui contraria sentiunt, anathemate damnamus. Similiter anathema dicimus etiam illis, qui non sincere anathematizant eum qui dixit, Filium non fuisse priusquam genitus esset, sed antequam actu generetur, virtute ac potentia in Patre extitisse. Hoc enim omnibus accidit creaturis, quæ non semper sunt cum Deo, sicut Filius semper est cum Patre, æterna generatione genitus. Et Imperator quidem hæc summam exposuit. Ego vero synodi ipsius epistolam hic apponam.

CAP. IX.

Epistola Synodica Concilii Illyriciani de fide.

EPISCOPI Illyrici, Ecclesiis Dei & Episcopis Diocæseos Asiæ, Phrygiæ, Carophrygiæ, Pacatianiæ in Domino salutem. Cum in unum convenissemus, & proluxa quæstio habita esset de salutari verbo, comprobavimus consubstantialem esse Trinitatem Patris ac Filii ac Spiritus Sancti. Æquum autem fuit, ut litteras ad vos scriberemus, non sophisticis argumentationibus Trinitatis cultum explanantes, sed in humilitate hanc gratiam promeriti. Eas igitur ad vos misimus per charissimum fratrem & comministrum nostrum Elpidium presbyterum. Non in libris humana scriptis manu, sed in voluminibus Servatoris nostri Jesu Christi scriptum est: Ego quidem sum Pauli, ego vero Apollo, ego

ἄμφορῆς οὐδὲς, ἀλλ' ἡ μόνω τῷ πατρὶ ἀφομοιωθῆναι γὰρ ταῦτα ἐξηγούμενοι, κίσμα ἐξάφροντον ἀσεβῶς τὸν υἱὸν ἔθεε δομαλίζουσιν. ἡμεῖς δὲ φρονεῖμεν ὡς καὶ αἱ σύνοδοι νόνητε καὶ ῥώμη καὶ καὶ γαλλίαν, μίαν εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι τὴν πατρὸς καὶ τὴν υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα. ὃν περὶ προσώποις, ἔστιν, ὃν περὶ τελευτῶν ἰσῶς ἀσέουσιν. ὁμολογούμεν δὲ καὶ τὴν ἐκείνου τὴν ἐν νικαίᾳ, ἑσσεαρκῶδες τὸν υἱὸν ἔθεε τὸν ὁμοούσιον, ἐκ τῆς ἀγίας παρθένης μαρίας, καὶ ἐν ἀνθρώποις ἐσκηνωκέναι, καὶ πεπληρωκέναι πᾶσαν τὴν ὑπερῆμῶν οἰκονομίαν, ὃν ἡμεῖς καὶ πατὴρ καὶ ἀνάσασθαι, ἑ τῆς ἐβρανῆς ἀναβάσεως καὶ πάλιν ἡξῆν ἄπο διδόντα ἡμῖν καὶ τὴν ἐκείνου βίβλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κείσεως, σαρκὶ ὄραμενον, καὶ τὴν ἐκείνου θεῖαν δύναμιν ἐπιδεικνύσασθαι, θεὸν ὄντα σαρκόφορον, καὶ ἐκ ἀνθρώπου θεοφορον καὶ τὰς ἐναντία φρονεῖν ἀναθεματίζομεν ὁμοίως ἀναθεματίζομεν καὶ τὰς μήτηρ σίως ἀναθεματίζοντας τὸν εἰπόλια, ὅτι περὶ γρηθῆναι ἐκ τῷ οὐδὲς, ἀλλὰ γε φανῆσαι, ὅτι ἑ περὶ ἐνεργείᾳ γρηθῆναι, δύναμει δὲ ἐν τῷ πατρὶ. ἔστο γὰρ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν κίσματων ἐστὶ, τῶν μὴ ἀειόνων καὶ τῶν θεῶν, κατὰ τὸ οὐδὲς ἀειμῶν ἑ πατρὸς ἐστὶν, αἰδίω γρηθῆσαι γε γρηθῆναι, ταῦτα μὴ εἶναι ὁ βασιλεὺς ἐν κεφαλῆαι ὁ δὲ δῆλωκεν. ἐγὼ δὲ αὐτῆς συνόδου τὰ γράμματα ἐν τῷ τῆ συγγραφῆ.

Κεφ. θ'.

Συνὸς τῶν τῆς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ συναχθῆναι ἐκείσεως ἐκείσεως περὶ τῆς πίστεως.

ΟΙ ἐπίσκοποι Ἰλλυρικῆ ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τῶν θεῶν, καὶ ἐπισκόποις διοικήσεως ἀσιανῆς, φρυγίας, καρρφυγίας, πακαλιανῆς ἐκ κρείω χείρειν. σωελθόντων ἡμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἑ ζήσεως πολλῆς γρηθῆναι καὶ ἑ καὶ τῶν λόγων, ἀπεδείξαμεν ὁμοούσιον εἶναι τὴν τελευτῶν πατρὸς καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα. καὶ τὸ δικαίον γράμματα ἀποχαράξαι πρὸς ὑμᾶς ἐς κρίσεως τὰ τῆς ἀρησκείας τῆς τελευτῶν γρηθῆναι, ἀλλ' ἐν ταπεινοφρονεῖν καὶ ἀξίω τῆς τῆς τῆς ἡμῶν γρηθῆναι ἀπεσάλκαμεν διὰ τῆς ἀγαπῆς ἀδελφῆ ἡμῶν καὶ συλλειψῆς γῆ ἐλπίδου τῆς πρὸς ἐσῶν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς τῶν ἡμεῶν χείρων γράμμασιν, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν σωθῆναι ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν γέγραπται ἐγὼ μὲν εἶμι παῦλις, ἐγὼ δὲ ἀπολλῶν, ἐγὼ

Ἰησοῦ, ἐγὼ Ἰησοῦς. μὴ παῦλ^{ος} ἐστ^{αι} αὐρά. A
 9η π^ρὸς ἡμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα παύλου ἐβα-
 πτίσθη; καὶ ταῦτα μὴ ἤρκα τῆ ἡμετέρα τα-
 πεινώσθ, μῆτε τὸ καθόλου γράμμα ἀπο-
 χαράξαι πρὸς ὑμᾶς, διὰ τὸν τληκῆτον
 Φρόον ὃν αὐτὸς δικηρύσσετε, πάση τῆ ὑμῶν
 ἐπαρχία, ἀποχωρίζοντες τὸ ἅγιον πνεῦμα ἀ-
 πὸ τῶ πατρὸς καὶ υἱῶ. ἀνάκην ἐν ἔχομεν,
 πῶς εἶναι πρὸς ὑμᾶς τὸν κύριον ἡμῶν ὅς συλ-
 λήττεργον ἐλπίδιον ἀπὸ τῆς βασιλευσσης ῥω-
 μαίων δεχθῆς, τῆτο τὸ γράμμα ἔχοντα, κα-
 B
 ταμαθόνα εἶγε ἀρα ἔτος ἔχτὸ κήρυγμα
 ὑμῶν ὅτι μὴ ὁμοῦσιον τῶν τειάδα κηρύττον-
 τες, ἀνάθεμα ἐστὼσαν καὶ εἰς πέτετοις Φω-
 ραθ εἰ κοινῶν, ἀνάθεμα ἐστὼ. τοῖς Ἰ κηρύτ-
 τισσιν ὁμοῦσιον τῶν τειάδα, ἢ βασιλεία τῶν
 ἔρασι ἢ ἰτοίμασαι. πῶς καλεῖται ἐν ὑμᾶς
 ἀδελφοί, μῆτεροδιδασκαλεῖν, μῆ ἕτερο-
 δοξῆν ἀλλ' ὁμοῦσιον αἰ καὶ διὰ πάντες κη-
 ρύττοντες τὴν τειάδα, δυνηθῆτε κληρονομη-
 σαι τὴν τεθῆς βασιλείαν. πῶς τὰτε γράφον-
 τες, ἢ ὑπόμνησιν ἔχοντες ἔχαράξαμεν τῆ
 ἡμῶν τὸ γράμμα, καὶ πῶς τῶν καθισαμένων
 C
 Ἐπισκόπων, ἢ καλασαθῆτων συλλήττεργῶν,
 εἰ μὴ εἶεν ἐν τῶν ἐν τέλει χρησαμένων Ἐπι-
 σκόπων ὑγείας εἶ ἢ μὴ, ἔξ αὐτῶ ἔ πρὸς ἐπι-
 εῖς ὁμοῦσιον τε καὶ πρὸς ἐπιεῖρας καὶ διακό-
 νους, ἔξ αὐτῶ τῆ ἰεραλικῆ τάγματι, ἵνα ὡσιν
 ἀνεπίληπτοι πάντα ἰσχύειν, καὶ μὴ ἀπὸ ἔ βα-
 λδῆ κῆρα καὶ σεραλικῆς δεχθῆς. εἰς τῆτο ἐν
 αὐτὸ ὅσα ἠβελήθημεν διὰ πολλῶν ἀποχα-
 ράξαι, διὰ τὸ ἀποσαλῆναι ἐνα ἐν πάντων
 τὸν κύριον ἡμῶν ἢ συλλήττεργον ἐλπίδιον, ἔπι-
 ππέδως καὶ αμαθόνα το κήρυγμα ὑμῶν, εἶε
 ἔτος ἔχτὸ ὡς περ ἀκηκόαμεν πῶς ἔ κηρύττῃ
 ἡμῶν ἔ συλλήττεργῶ ὁμοῦσιον. λοιπὸν εἰς καὶ
 D
 πῶς ἐν πλάιη γεγρημένοι ἦτε, ἀποτέμενοι
 τὸν παλαιὸν αἰθρωπον, ἐνδύσαδε τὸν και-
 ρόν. καὶ γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς ἀδελφός καὶ συλλήττερ-
 γός ἐλπίδι, διδάξει ὑμᾶς κηρύττει τῶν
 ἀληθῆ ἰσῆσιν ὅπῃ ἅγια τειάς, ἢ ὁμοῦσιον τῶ
 θεῶ καὶ πατρὶ, σὺν υἱῶ καὶ ἁγίῳ πνεύματι ἡ-
 γίαςαι, δεδῶξασαι, πῶς φανέρω, πῶς ἅπῃ
 ἐν υἱῶ, ἢ ἐν πατρὶ, σὺν ἁγίῳ πνεύματι εἰς
 ὅσον αἰῶνας. φανέρωθ εἶ ἢ γὰρ τῆτε, φα-
 νέρω δυνηθόμεθα τῶν ἁγίαν τειάδα ὁμολογεῖν ὁμοῦσιον, κατὰ τῶν παλαι-
 οῦτεθεῖσαν ὡσιν τὴν ἐν καιρῶ, ἢ καὶ οἱ πατέρες ἐβεβαίωσαν κηρύττομένης

A Cephæ, ego autem Christi. Nunquid
 Paulus crucifixus est pro vobis, aut in
 nomine Pauli baptizati estis? Et hæc
 quidem sufficiebant humilitati nostræ,
 ut nullas omnino litteras ad vos scribe-
 remus, ob tantum horrorem quem il-
 lic universæ provinciæ vestræ prædica-
 tis, Spiritum Sanctum à Patre & Filio
 separantes. Necesscigitur habuimus,
 Dominum & comministrum nostrum
 Elpidium ab urbe totius Imperii regi-
 na, ad vos mittere cum his litteris, co-
 gnitutum utrum ita se habeat prædica-
 tio vestra. Quicunque enim non sen-
 tiunt consubstantialiam esse Trinita-
 tem, anathema sint. Et si quis cum il-
 lis communicare deprehensus fuerit,
 anathema esto. Illis vero qui consub-
 stantialem prædicant Trinitatem, pa-
 ratum est regnum celorum. Horta-
 mur itaque vos, fratres, ne aliter do-
 ceatis, neve aliter sentiantis: sed ut Tri-
 nitatem consubstantialiam semper & ubi-
 que prædicantes, hæredes regni Dei
 fieri possitis. Hac de re scribentes, &
 suggestionem habentes, hanc nostram
 epistolam scripsimus item de Episco-
 pis qui constituuntur, aut qui constitu-
 endi sunt comministri: si quidem sint
 idonei, ex Episcopis jam vitâ functis
 orti: sin minus, ex presbyterorum or-
 dine eligantur. Similiter etiam pres-
 byteri & diaconi, ut ex clero assuman-
 tur, non autem ex curia aut militari of-
 ficio, ut sint undecunque irreprehen-
 sibilis. Idcirco autem pluribus ad vos
 scribere nolimus, quia nullus est unus
 ex omnibus Dominus noster & com-
 minister Elpidius, accurate explora-
 turus prædicationem vestram, utrum
 ita se habeat, uti accepimus à domino
 & comministro nostro Eustathio. Cæ-
 terum si forte aliquando in errore fu-
 istis, nunc veterem hominem exuen-
 tes, novum induite. Nam & idem
 dominus & comminister Elpidius do-
 cebit vos veram fidem prædicare, quod
 sancta Trinitas consubstantialis Deo
 Patri unâ cum Filio & Spiritu Sancto
 sanctificata, glorificata ac manifestata
 est: Pater in Filio, Filius in Patre, cum
 Sancto Spiritu in sæcula. Hoc enim ma-
 nifestato, manifeste confiteri poterim-
 us consubstantialiam Trinitatem jux-
 ta fidem quæ Nicææ dudum expolita
 est, quam patres etiam confirmarunt.

Hujus ergo fidei prædicatione, perniciosi dæmonis laqueos vitare poterimus. Hoc autem extincto, licebit pacificis litteris nos invicem salutare, & in pace ac quiete degere. Porro scripsimus vobis, ut cognoscere possitis Ariomanitas qui depositi sunt, qui non confitentur Filium esse ex Patris substantia nec Spiritum Sanctum. Quorum nomina subjecimus. Sunt autem Polychronius, Telemachus, Faustus, Asclepiades, Amantius, Cleopater. Et hæc quidem in hunc modum, ad gloriam Patris ac Filii ac Spiritus Sancti, in sæcula sæculorum, amen. Valere vos optamus per multa annorum curricula, in Deo Patre & Filio Servatore nostro ac Spiritu Sancto.

CAP. X.

De heresi Audianorum.

ET Imperator quidem omni laude dignissimus, Apostolicæ doctrinæ ejusmodi curam gerebat. Per idem vero tempus Audæus quidam, natione Sirus & lingua, novorum dogmatum inventor extitit: qui cum præ doctrinæ factum jam dudum parere cœpisset, tunc primum in notitiam omnium venit. Nam primum quidem stulte interpretatus hæc verba: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram: Deum humana forma præditum esse existimavit, & corporis membrum circumdatum esse credidit, divinæ Scripturæ mentem haudquaquam perspicimus. Etenim Scriptura sæpe numero humanorum membrorum vocabula divinis operationibus imponit. Propterea quod ii qui subtiliora percipere nequeunt, per hæc facilius Dei providentiam intelligunt. Huic impietati alia quoque similia adjunxit. Ex Manetis enim deliriis errorem suum mutatus, Deum hujus universi, nec ignis nec tenebrarum conditorem esse dixit. Verum hæc & alia id genus sectatores illius occultant. Ajunt autem, ideo se ab Ecclesiasticis conventibus segregatos agere, quod quidam ex nostris detestandas ufuras exigant, quidam cum mulieribus non legitimo matrimonio sibi sociatis turpiter vivant: ii vero qui ab istis vitiis alieni sunt, libere cum illis communicent. Has ob causas seorsum se ab aliis degere prohibent, dogmatum suorum blasphemiam dissimulantes. Est autem hic præ-

ἐν τῷ πνεύματι ταύτης, διωχόμεθα τὰ ἄλλα εἰς δαίμονα ἐκφυγῆν τὰ θέρα. Θεοδότης γὰρ ταῦτα, διωχόμεθα εἰρηναίως γραμμασιν ἐαυτοῦ προσκυνῆν, ἐν εἰρήνῃ διαγόντες, ἐγράψαμεν ἐν ὑμῖν, ἵνα εἰδέναι ἐχησθε καὶ ταυτέρας δόξομανίας, ἧς οὐ μολογόντες ἐκ τῆς ἰσίας ἔπαρθος τὸν ἰόν, μήτε τὸ ἅγιον πνεῦμα. ὡν ἡ οὐνοματὰ ὑπέλασμεν. πολυχρόνιος, τηλέμαχος, φαῦς, ἀσκληπιάδης, ἀμαντίου, κλεόπατρος. καὶ ταῦτα μὴν ἕτως εἰς δόξαν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, εἰς εὐδοκίαν τῶν αἰώνων, ἀμήν. ἐρρωθεὺς ὑμᾶς διχόμεθα τὰ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, σὺν ἁγίῳ πνεύματι, πολλοῖς ἐστὶν ἀποστόλοις.

Κεφ. ι.

Περὶ τῆς τῶν ἀνδριανῶν αἰρέσεως.

Ο Μὲν δὴ πανόφθημα βασιλεὺς, τοσαύτην τῶν ἀποστολικῶν δογματικῶν ποιῆσαι φρονίδα ἀνδραγαθῶν δέ τις σύρος καὶ τὸ γένος καὶ τὴν φωνὴν, καὶ τὴν οὐρανίου δοξασίας, καὶ ἐκείνων ἐχρήσθη τὸν καιρὸν πάλαι μὴ τῶν πονηρῶν ὠδῶν ἀρξάμενος, τότε δὲ ἠδὲ τῶν ἁγίων. πρῶτον μὲν γὰρ ἀνοήτως νεοπλατωνιστὸν ποιήσασμεν ἀνδρῶν καὶ εἰκόνα ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν, ἀνθρωπείαν ἐχέτω μορφὴν τὸ θεῖον ὑπέλαβε, καὶ τὰ ἑσώματα ἀεὶ κείθεν ἐτόπασε μόρια, τῆς θείας γραφῆς καταδῶν τὴν διάνοιαν. πολλοῖς γὰρ ταῖς θεατικῶν ἐνεργείαις, τῶν ἀνθρωπίνων μορίων οὐνοματὰ ἀεὶ ἐκείθεν, ἐπεὶ δὲ ῥᾶον τῶν λεπτοτέρων ἐπαίνει δυνάμεις, διατέτων τῶν θεῶν τὴν ἀνοήθειαν μανθάνουσι. πρὸς ἐπὶ τῆς τῆς οὐνοσεβείας, καὶ ἕτερα ἀπὸ ἀπλήσια. ἐκ γὰρ τῆς ἑμάνειου πλάνης ἐρανισάμενος, ἔτε ἑπὶ πρὸς, ἔτε τῶν σκότους ἐφῆ ἕμαι δὴ μισογόντων τῶν ὄλων θεῶν. ἀλλὰ ταῦτα μὴ καὶ ὅσα τοιαῦτα κατακρύπτουσι ἑκείνων συμμορίας φάσκουσι τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀποστολικῶν συλλόγων, ἐπεὶ δὲ τινὲς μὲν τὸν ἐπαρῶν εἰς πρᾶξι τὸν κόπον, τινὲς δὲ γυναικῶν ἐνόμω γάμους συνοικεῖτες, ἀδελφότητος ἐστὶν ἡ τῶν ἀπληγῶν τῶν τοῖς ἀδελφοῖς κοινωνεῖσι διὰ ταῦτα φασὶν ἐκείνοι κατ' ἐαυτῶν βίβλιν, τῶν τῶν δογμάτων ἀποκρύπτουσι βλασφημίαν. ἐστὶ μὲν καὶ

καὶ ἡ σκῆψις ἀλαζονείας μεσθ, καὶ τῆς Φαι-
σαικῆς διδασκαλίας δότογον. καὶ γὰρ ἐκεῖ-
νοι, κατήγορον τῶ τῶ ψυχῶν καὶ σωμάτων ἰα-
τρῶν, τοῖς ἱεροῖς λέγοντες ἀποστόλοις ἵνα ἢ μὲν
τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθ ἰδὲ ὁ διδάσκαλος
ὑμῶν, καὶ διὰ τῆ πωροφῆτα δέ φησιν ὁ θεὸς πρὸς
τῶ τοιούτων, λέγοντες καθάρως εἰμι, μή
με ἀπίε' ἐσθ κακός τῆ θυμῶ με' ἀλλὰ τὴν
τέτων διελέχην ἀνεῖαν, ἐτῆ παρῆν καί-
ρῶ ἐδὴ ἕνεκα, ἵνα τὰ λοιπὰ βαδίσωμαι
διηγῆσεως.

A textus plenus superbiæ, & in Phariseo-
rum doctrina manans. Nam & illi su-
premum animarum & corporum me-
dicum accusant, dicentes sanctis Apo-
stolis: Quare cum publicanis & pecca-
toribus manducat Magister vester? Et
de huiusmodi hominibus Deus per
Prophetam ita loquitur: Qui dicunt
mundus sum; ne me tangas. Hic est
fumus furoris mei. Sed non est huius
temporis nec loci, istorum dementiam
refutare. Quocirca ad eorum quæ re-
stant, narrationem pergamus.

Κεφ. ια΄.

B

CAP. XI.

De Messalianorum hæresi.

ΚΑὶ τῆτον τὸν χρόνον, καὶ τῶ μεσσηλια-
νῶν ἐβλάσθησεν ἄρεσις. διχίτας ἵ τέτες
περσαγορεύουσιν εἰς τὴν ἐλλάδα Φωνὴν
ἵνομα μετὰ βαλόλις, ἐχουσι ἵ καὶ ἑτέραν πρῶ-
τηγορίαν ἐκ τῆ πρῶτα μάλ' ἵ ψυχαῖν. ἐν-
θουσιαστικῶν καλῶν, δαίμονος τῶ ἐνεργείας
εἰσδεχόμενοι, ἐ πνέματος ἀγίου παρ-
ουσίαν ταύτην ὑπολαμβάνουσιν, οἱ ἵ τελείαν
τὴν νόσον εἰσδεδεμένοι, ἀποσρέφον μὴν
τὴν τῶ χερῶν ἐργασίαν ὡς πωροφῆτα ὑπὸ τῶ
Σφῶς ἀνίθς ἐκδιδόντες, τὰς τῶν ὀνειρών φαν-
τασίας προφητείας ἀποκαλεῖσι. ταύτης ἐγέ-
νουτο τῆς ἄρεσεως δρχηγοί, δαδῶς τε ἐ σαβ-
βας καὶ ἀδελφῶ, ἐ ἐρμάς, καὶ συμεῶνης, καὶ
ἄλλοι πρῶς τέτοις, οἱ τῆς μὴν ἐκκλησιαστικῆς
ἐσθ ἀπέστησαν κοινωίας, ἐδὲν ἐτε ὀνόμαζ
ἐτε λωδῶν φάσκοντες τὴν θείαν τροφήν, πρὸς
ἵς ὁ δασπότης ἐφη χειρῶς, ὁ τράγων μετὴν
σάρκα, καὶ πινῶν μετὸ αἷμα, (ἵσε) εἰς τὸν
αἰῶνα. κρύπτειν ἵ τὴν νόσον πωροφῆται, καὶ
ἐλέγχες ἀναιδῶς ἐξαρῆν, καὶ ἀποκηρῆ-
σι τὰς ταῦτα φρονεῖν ἵ απερε ἐν τῆ ψυχῆ
πρὸς ἐφῆσεσι. ληθῶ μὴν ἐν, ὁ τῶν μελιτῶν
ἐκκλησίαν ἵδυνας, ἀνὴρ ζήλω θείῳ κοσμέμε-
νῶ, πολλὰ τῆς νόσε ταύτης ἀπῶσα θια-
σάμεν μοναστήρια, μᾶλλον ἵ ἀπήλαμα
λησρικά, ἐνέπρησε ταῦτα, καὶ ἐδὲν λύκως ἐκ
τῆς ποίμνης ἐξήλασεν. ὡσαύτως ἵ καὶ ὁ πα-
νδύφην ἀμφιλόχι, τὴν λυκαόνων μη-
τροπολιν νέμειν πωροφῆται, ἐ ἵ ἀπαν ἵδύ-
ων τῶ ἐν, ἐπισκῆψασαν ἀνῶσε τὴν λύμην
ταύτην μαθῶν, ἐξανέστησε πάλιν, καὶ τὰ πῶ
αὐτῆνεμόμενα τῆς λωδῆς ἐκείνης ἵλθῶ ἐφῆσε

EODEM tempore Messalianorum
quoque hæresis exorta est. Euchitis
autem eos vocant, qui nomen illo-
rum in Græcam linguam transtule-
runt. Aliam etiam habent appellationem
ex te ipsa insiditam. Enthusiasæ
enim vocantur, eo quod dæmonis cu-
jusdam impulsu agantur, eam Spiritus
Sancti præsentiam esse existimantes.
Porro qui huius erroris labe penitus
corrupti sunt, opus manuum averfunt
ut vitium; Somnoque se totos de-
dentes, somniorum visa prophetias ap-
pellant. Huius sectæ principes fue-
runt Dadoes & Sabbas & Adelphius,
cum Herma & Symeone, & alius pluri-
bus. Qui se ab Ecclesiastica quidem
communione neutquam separarunt,
nec prodesse quidquam, nec nocere
dicentes escam Divinam: de qua ta-
men Dominus noster Christus ita lo-
quitur: Qui manducat meam carnem,
& bibit meum sanguinem, vivet in æ-
ternum. Dum autem morbum suum
occultare student, etiam posteaquam
convicti sunt, impudenter negant, eos-
que condemnant qui eadem sentiunt,
quæ ipsi in pectore habent recondita.
Letoius igitur Ecclesiæ Meletinensis
Episcopus, vir Divino zelo præditus,
cum multa monasteria, vel potius spe-
luncas latronum, erroris istius labem
hausisse cerneret, ea incendit, & lupos
ab ovili procul abegit. Simili modo
Amphilocheus ille celeberrimus, qui
metropolim Lycaoniæ pastoralis cura
regendam susceperat, & universam
provinciam gubernabat, cum hanc
pestem pervasisse illuc didicisset, rur-
sus eam depulit, & gregem sibi com-
missum ea labe liberavit. Præclaris-

simus vero Flavianus, postquam Antiochenae urbis Episcopus factus est, audiens illos Edessae degere, & doctrinae suae venenum in vicinos spargere; missa Monachorum multitudine, Antiochiam eos adduxit, morbumque suum inficientes hoc modo redarguit. Accusatores eorum calumniari dixit, & testes mentiri. Cumque Adelphium qui tum admodum senex erat, blande accessisset, & juxta se proxime sedere iussisset: Nos, inquit, o senex, qui longiorem duximus vitam, hominum naturam diligentius cognitam habemus, & adversariorum demonum artes intelligimus: usque & experimento largitionem gratiae didicimus. Isti vero cum sint juvenes, & nihil istorum accurate noverint, idonei non sunt qui spirituales sermones audiant. Expone igitur mihi, qua ratione dicatis adversarium quidem spiritum recedere; supervenire autem gratiam Spiritus Sancti. His sermonibus affectus senex ille, virus omne quod latebat, effudit. Et ex Divino quidem baptismo nullam utilitatem obvenire dixit iis, qui illum consequi meruissent: solam vero sedulam orationem expellere demonem inhabitantem. Omnes enim qui eduntur in lucem, ut naturam, sic etiam demonum servitutem, ex primo parente trahere dicebat. His vero per sedulam orationem effugatis succedit demum Spiritus Sanctus, qui praesentiae suae significationem det sensibilem atque visibilem: & corpus quidem perturbationum motu liberet; animam vero ab insita ad deteriora propensione retrahat: ita ut in posterum nec jejunio opus sit quod corpus maceret, nec doctrinam quae refranet: & recte atque ordinate doceat incedere. Porro qui hunc affectus est, is non solum protervis corporis motibus liberatur; verum etiam res futuras manifeste praevidet, & Divinam Trinitatem oculis suis contempletur. Hac ratione Divinus Flavianus, cum fetidi fontis venas perfodisset, & impietatis aquas eliciisset, infelicem senem his verbis allocutus est. Inveterate dierum malorum: os tuum te coarguit, non ego, & labia tua testimonium dicunt contra te ipsum. Detecta igitur haeresi, expulsi sunt ex Syria: & in Pamphyliam digressi, eam quoque provinciam hac peste repleverunt.

Αποίμνιον. Φλαβιανός ὁ πολυθρήνητος τὸν αἰλιόχων ἀρχιερέως ἐγεγόνη, ἐν ἐδέσσει τὰς διαγνώμαθων, τὸν οἰκίον τοῖς πάλαισιν ἐγχειροπόρῃσι, συμμοσίαν μοναχῶν ἀποσείλας, ἤγαγέ τε εἰς αἰλιόχων, ἔτι μὲν τὸν ὄξαρκεμένους, τὸν δὲ τὸν τρέπον διὰ τὴν γὰρ κατηγόρας ἐφη συκοφαντεῖν, καὶ τὸν μάρτυρας ψυδραῖς τὸν ἰαδελφίον ἀγανώτα πρεσβύτῳ, ἠπίως καλέσας, καὶ πλησίον καθεστῆναι κελύσας, ἡμεῖς, ἐφη, ὡς πρεσβύτα τὸν πάλαι βεβιακότες βίον, ἀκελεύεσθαι καὶ τὴν ἀνθρωπείαν ἐμάθομεν φύσιν, καὶ τὰ τῆς ἀνιπαλῶν δαιμόνων ἐγνωμεν μηχανήματα πείρα ἢ καὶ τὴν τὴν χεῖρα ἐδιδάχθημεν ῥησίαν. ἔτοι ἰνέοι οἴεις, καὶ τέτων ἔδεν ἀκελεύεως Ἰησάμενοι, πνδυμαλικαίρων ἐπακῶσιν λόγων ἐφέρεσι τοῖς ἀρβοιπέ μοι, ὅπως φάτε καὶ τὸ πνδυματὸ ἐναντίον ὑποχωρεῖν, καὶ τὸ παναγίς πνδυματος τὴν χεῖρα Ἰησοῦ τῶν τέτοις ὁ πρεσβύτης οἰκίον τοῖς λόγοις καὶ ἀδελχθεῖς, ἐξήμεσεν ἀπαυία τὸν κεκρυμμένον ἰόν. καὶ ἐφη μηδεμίαν μὴ ἐν ἑθείς βαπίσματῶ ὠφέλησαν τοῖς ἀξιεμένοις ἡμεῖς μόνῳ ἢ τῷ σπυδαίαν δὲ γὰρ τὸν δαιμόνα τὸν ἐνοικον ἐξελαίνῃν. ἔλκην γὰρ ἔκαστον τῶν πνομένων ἐλεγχῶν ἑ προπάτορος, ὡς περ τῆς φύσιν, ἔτω δὴ καὶ τῷ τῆς δαιμόνων δελείας. τέτων ἢ ὑπὸ τὸ σπυδαίας ἐλαυνομένων δὲ γὰρ, Ἰησοῦ τῶν λαίπρον τὸ παναγίον πνδυμα, αἰδῶν τῶς καὶ ὄρα ἰὼς τῷ οἰκίαν παρῆσαν σημαῖον, τὸ τε σῶμα τῆς τῶν παθῶν κινήσεως ἐλευθερῆν, καὶ τῷ ψυχὴν τὴν Ἰησά χεῖρα ῥησίς παναγίως ἀπαλλάξῃ, ὡς μηκέτι δεῖσθαι λαίπρον μήτε νηστίας πεζύσης τὸ σῶμα, μήτε δασκαλίας χαλινύσης καὶ βαίνῃ διταλία παιδεύσης. ἐμόνον ἢ ὁ τέτρα τελευχηκῶς, τῷ ἑ σῶματῶ ἀπαλλάξῃ σκιρτημάτων ἀλλά ἑ (αφῶς) τὰ μέλλοντα προορᾷ, ἔτιν τεῖα δα τὴν θεῖαν τοῖς ὀφθαλμοῖς θεωρεῖ. ἔτως ὁ θεῖος Φλαβιανός τὴν δυσώδη διορύξας πνογὴν, ἔ γυμνώσας πᾶσα κευάσας τὰ διοσέπιν νάματα, πρὸς τὸν δύσνηον ἐφη πρεσβύτῳ πωπαλαιωμένην ἡμερῶν κακῶν, ἠλεγξέ σέ τὸ σὸν σῶμα καὶ ἐπέγῳ τὰ ἢ χεῖρα σε καλεμαρτύρησάν σε, δήλης δὴ τὰ τῶν ἰόσε γενημηκῆς τὴ μὴν συείας ἐξηλάθησαν εἰς ἢ τὴν παμφουλίαν ἐχώρησαν, ἔ ταύτην τὴ λῶθης ἐπέπλησαν.

Κεφ. ιβ.

Τίνα τρόποι ο βασις εξήλθεν εις τωλ αιρεσιν.

ΕΓΩ η της ιστορίας τα λοιπα διηήσομαι, και της καιαριδου, η τας πολλας κη εδ εκκλησιων πεικουμιας εκινησε, την δευτην επδειξω. Ο γδ βασις την βασιλειαν παραλαβων, τοις δυναστικοις τα πρωτα δόγμασιν εκουσε. τω η γοτθων τον ισρον διαβαλων η την θρακην ληζομενων, στρατιαν συναθροισας, στρατιωσασα και αυτων εξελθουσα. εδοξεν εν αυτω, μη γυμνον της θειας πατραξιας χαριος, αλλα τη τε παναγης βαπτισματι πανοπλια φραξάμενον. η τετο μην, διγε εδοξε η μαλαθως, το η μη τετο, πολλην την ψυχης μαλακίαν, και της αληθειας παροδοσιαν δηλοι. το γδ ομοιον πεπονθεν ο ταλιπυρο παθου, αδαμ τα παπατορι. τοις γδ της ομοζυγε λογοις η εδω κατατεληχθεις, δεηδραποδιση, η γεγονεν ε δορυαλω, αλλα απαντων γυνακειων ρηματων υποηκο. της γαβου δεριανικης δεπατης εκεινη παρτερον θηραμα γρομμη, συνεθηρδουσε και τετον, και σω αυτη πεσειν εις το της βλασφημιας ανεπισε βαραθρον. η γειτο η ξεναγων και μυσαγων ο διδουξου. αυτος γδ επ της κωνσταντινουπολεως κατεχε εδω οιακας, εκ διδυνων αλλα βαπτισω τον σκαφος.

Κεφ. ιγ.

Οπισ της αριτηδ αλαμποντας των επσκοπων εξηρισι.

ΤΟ τε δη παρ αυτον της μυησεως τον καιρον, ορκοις δεσμευτον τρισαθλιον, ωσε και τη ε δόγματι δυνασεβεια παραμειναι, και εδω τανανλια φρονειας παντοθεν δελασαι. ετω τω δυναστικην εκεινου διδασκαλιαν καταλιπον, της ενανθιας μεριδου ερημο και βραχεου διεληλυθοτος χρονο, ω ληπομενα τω δυναστικων επληρωσεν. εξηλασε μην γδ εκ της ανιδοχε τον μεγαν μελεπον εν ηζαμοσατων, τον θεον δισεβιον. λαοδικειαν η, πελαγιο ε θαυμασις ποιμενου εσηρησεν. ος εδεξατο μελ νεοσ αν τον τεγαμα ζυγον εν αυτη η τη πασαδι, τη παωτη η γαμων ημερα, τω αγνειαν επεισε

CAP. XII.

Quomodo Valens in heresim delapsus sit.

EGO vero reliqua nunc historiae prosequar, & initium exponam tempestatis illius, quae tot ac tantas procellas in Ecclesiis excitavit. Valens cum primum Impetii administrationem suscepit, Apostolicae fidei doctrinam sequebatur. Postea vero cum Gothi trajecto Danubio, Thraciam popularentur, collecto exercitu, bellum iis inferre decrevit. Optimum ergo factum visum est illi, ut non Divina gratia nudus, sed sacrosancti Baptismatis armatura munitus, ad certamen procederet. Atque hoc quidem rectum & valde prudens ejus consilium fuit. Quod autem postea gessit, magnam ejus imbecillitatem animi & veritatis proditorem ostendit. Idem enim passus est miser quod olim parens generis humani. Nam & ipse conjugis illectus sermonibus, in servitutem incidit, non quidem in bello captus ab hostibus, sed fallacibus mulieris verbis obnoxius. Nam cum illa Arianæ hæresis laqueis prius fuisset irretita, maritum etiam irretiit, utque in eandem impietatis voraginem secum rueret, effecit. Hujus autem facti dux & mystagogus fuit Eudoxius. Is enim eo tempore Ecclesiae Constantinopolitanae adhuc clavum tenebat, non regens navem, sed potius submergens.

CAP. XIII.

Quomodo Episcopo eximia virtute praeclaro relegaverit.

IS igitur cum Valentem Baptismi sacramento initiaret, jurejurando miserum ad hoc obstinxit, ut in impietate dogmatis perseveraret, & contraria sentientes omnibus locis expelleret. Ita Valens relicta Apostolica doctrina, adversariorum partibus sese adjunxit. Dehinc interjecto brevi tempore, reliqua quae sub jurisjurando fide promiserat, adimplevit. Nam ex urbe quidem Antiochena magna Meletium, Samofatis vero divinum Eusebium ejecit. Laodicensem autem Ecclesiam egregio pastore orbavit Pelagio. Is dum esset adolescens, matrimonii jugum subierat: sed primo nuptiarum die, in ipso thalamo persuasit sponsae suae, ut castitatem virili

congressui anteponeret: eamque insti-
 gavit, ut pro maritali consortio frater-
 num amore amplecteretur. Hoc
 modo ad temperantiz culmen perve-
 nit. Cujus etiam Germanas virtutes
 in se habuit, quæ junctim cum illa cho-
 ros ducerent. Hanc ob causam com-
 muni omnium suffragio sacerdotium
 consecutus est. Et tamen conversatio-
 nis splendorem eximium haudqua-
 quam reverius est hostis veritatis. Sed
 hunc quidem in Arabiam relegavit:
 magnum autem Meletium in Armeni-
 am: Eusebium vero in Thraciam de-
 portari jussit, virum Apostolicis sud-
 ribus exercitatum. Hic namque cum
 multas Ecclesias pastoribus viduatas
 esse comperisset, militarem habitum
 sumens, & tiarâ capiti impositâ, Syri-
 am, Phœnicen ac Palestinam peragra-
 vit, presbyteros ordinans ac Diaco-
 nos, aliosque Ecclesiæ Ordines sup-
 pletis. Ac si quando Episcopus eandem
 cum ipso doctrinam fidei profitentes
 reperisset, eos Antistites Ecclesiis in-
 digenibus præficebat.

Α τῆς κοινωνίας ἀποδομήματι τὴν νύμφην, καὶ φι-
 λοςοργίαν ἀδελφικὴν ἀντὶ γαμικῆς σωμα-
 Φείας ἔχον, ἀλλήλων δεξπαίδωσεν. ἔτω μὲν
 δὴ τὴν σαφροσύνην καλῶρθωσεν. εἶχε δὲ ἑταί-
 ραύτης ἀδελφῆς δρεῖας ἐν ἑαυτῷ, συν αὐτῷ
 χορδύοντας ἔδῃ εἵνεκα ψήφω κοινῇ τὴν πρῶ-
 θρίαν ἐδέξατο. ἀλλ' ὁμως ἐδέει τὴν πολυτέλειαν
 ἀκλίνας καλῶρθωσεν τὸν τ' ἀληθείας παλιέμεν.
 ἀλλὰ τῶτον μὴν εἰς τὴν δραβίαν ἐξέπεμψεν
 εἰς δὲ τὴν δεμυρίαν τοὺς θεῶν μελέπον, εἰς δὲ τὴν
 τὴν θράκην δισέβιον τοῖς ἀποστολικοῖς ἰδρύσιν
 ἀπερρέομενον. ἔδῃ γὰρ πολλὰς τῶν ἐκκλησιαστικῶν
 ἐρημοῦς εἶναι ποιμῶν μαθῶν, στρατιωτικῶν
 ἀμπεχόμενῶν ἁγῆμα, καὶ πάρα καλῶν πῶ-
 τῶν κεφαλῶν, τῶν συριανῶν ἀειψῶν, καὶ τῶν φρι-
 νικῶν καὶ τὴν παλαιστίνην, πρῆσβυτέρους χροστο-
 νῶν καὶ διακόνους, καὶ τὰ ἄλλα τάματα τῆς ἐκ-
 κλησίας ἀναπληρῶν εἰδέποτε καὶ ἰπιστοπῶν
 ὁμογνωμόνων ἐπέτυχεν, καὶ πρῶθροες ταῖς δε-
 μέναις ἐκκλησιαστικῶν πρῶθροες ἀλλεῖτο.

CAP. XIV.

De Eusebio Episcopo Samosatensi.

QUANTAM potro magnitudinem
 animi ac prudentiam ostenderit,
 tunc cum Imperatoris litteras accepit
 quibus proficisci in Thraciam jubeba-
 tur, necessarium esse existimo ut discant
 ii qui ignorant. Venerat forte sub ve-
 speram minister Imperialis præcepti.
 Eusebius vero eum monuit ut sileret,
 causamque adventus sui celaret. Nam
 si plebs, inquit, divino zelo prædita i-
 stud relciverit, te quidem submerget:
 à me vero mortis tuæ exigetur pœna.
 Hæc cum dixisset, & vespertinum mis-
 farum officium ex more celebrasset,
 sub ipsa somni primordia uno famulo
 confusus, solus egressus est senex pedi-
 bus incedens. Sequebatur eum famu-
 lus, cervical duntaxat & codicem fe-
 rens. Cumque ad ripam fluminis per-
 venisset (Euphrates enim ipsa urbis al-
 luit mœnia) navigium conscendit, &
 remigibus præcepit, ut Zeugma versus
 contenderent. Orta luce ipse quid-
 em Zeugma ingressus est. Samo-
 satensium autem civitas lamentis ac
 luctu interim plena erat. Nam cum
 famulus ille necessariis Eusebii ea quæ
 jussa fuerant indicasset, & quos ille se-
 cum proficisci, quosnam codices sibi

Κεφ. ιδ'.

Περὶ τῆς ἐκκλῆσιαστικῆς ἰπιστοπῆς αὐτοῦ.

Ὅσον γὰρ ἀνδρείαν καὶ σοφίαν ἐπέδειξα-
 τῶ, βασιλικὸν δέξαμενος νόμον, ὃς ἐκ-
 λῶσεν αὐτὸν τὴν θράκην καλαλαβῶν, ἀναγ-
 καῖον ὄμαι ἔδῃ ἀγνωστῶν μαθῶν. Ἀφίκο-
 μῶν γὰρ ὁ τῶτον κομίζων τὸν νόμον ἀεὶ δὲ αὐτῶν
 ὄψιαν. ὃ γὰρ αὐτῶν καὶ συγῆσαι παρηγήσῃσε, καὶ κρῖ-
 ψαι τ' ἀφίξῃσε τῶν αἰτίων. εἰ γὰρ μάθῃ, εἴθε
 τὸ πλῆθος ζήλω θεῶν συνήδρα μῆνον, σὲ μὴ
 καλαπονεῖσιν ἐγὼ γὰρ τὰς ἰσῶν ἐρτ' σῆς τελε-
 τῆς εἰσπραχθῆσομαι δίκας. ταῦτα εἰπὼν, καὶ
 τὴν ἑσπερινῶν λειτουργίαν σιωπῆτως ἐπιτελέ-
 σας, ἀεὶ αὐτῶν τῶν ὑπὲρ τὰς εἰσβολὰς, ἐν θαρ-
 ρῆσας τῶν οἰκείων, μόνῳ ἐξελήλυθεν ὁ πρῶ-
 εὔτης βαδίζων. εἰπέτο δὲ ὁ θεράπων, ἀποκα-
 φάλαγον μόνον καὶ βιβλίον κομίζων. καλαλα-
 βῶν δὲ ἑποσάμῃ τῶν ὄχθων, παρ' αὐτῶν γὰρ τῶν
 ἀσείως ἔδῃ ἀεὶ βολὰς ὁ δισφρατῆς ἐχθρῶν τῶν
 ἔργων, ἐπέση τα πορθμείω. Ἐτοῖς ἐρέταις ἐλπί-
 νῶν δὲ τὸ ζῶγμα παρηγήσῃσε. ἡμέρας δὲ
 ἁρομῆς, ὁ μὴν τὸ ζῶγμα κατέλαβεν. τὰ
 δὲ σαμόσατα ὀδυρμῶν καὶ θρηνην μεσάτο
 γδοίκεται ἐκείναις τοῖς γνωρίμοις τὰ ἀσείως
 ταμῆρα μνησάνθῃ, καὶ τῆς μὲν αὐτῶν συν-
 ἐκδημῆσαι προσήκη, τοῖας δὲ βιβλῶν κομῆ-

σαι, ὠλοφύροντο μὴν ἀπαλίες ἔποικον. τὴν ἐρήσων πλήρης ἢ ὅτι τὸ ὄμαξ τῶν πλοίων ἐχρῆτο. ἐπεὶ δὲ ἡ ἀφίκοντο καὶ τὸν ποταμὸν εἶδον ποιμῆνα, ὀδυρόμενοι καὶ ἐνόησαν ἑπηγάς, δακρύων τροχέοντες, πέσειν ἐπὶ τῶν μένων, καὶ μὴ προέσθαι τοῖς λύκοις τὰ θρέμματα. ἐπεὶ δὲ ἡ σὺκ ἐπέστησαν, ἤκασαν ἑαυτῶν τὸν δόποσολικὸν ἀναγνωστὸν νόμον, ὃς διατρεφῆσαι αὐτοὺς δόποσολικῶς καὶ ἐξ ἐξοίας ὑποτάσσεται, ἠμὲν αὐτῶν χρυσοῦν προσήνεκον, οἱ δὲ ἄργυρον, ἢ ἑδὴ ἡτα, ἔτερον ἢ οἰκέτας, ὡς εἰς ἐξην καὶ πορῶν κείμενην ἀπαίροντο γῆν. ὃ δὲ συμπεράματα τῶν γυναικῶν λαῶν, ἢ διδασκαλίας ἀπαλίας ἢ προσευχῶν κατὰ τοπίας, καὶ τῶν δόποσολικῶν ὑπερμαχεῖν δόγματων παρεγγύησας, ἐπιτόνισρον ἀπῆρυν. ἢ τὸ σφέτερον ἀσυκαλαβόντες, καὶ ἀλλήλους τῶν ἐξ ἑαυτῶν, τῶν ἐσομένων τῶν λύκων τὰς προσβολάς.

Afferri vellet; omnes pastotis sui absentiam lamentari coeperunt: & fluminis alveus completus est navigantium turbâ. Cumque Zeugma pervenissent, & desideratum pastorem cernerent, ejulantes, moerentesque, & in lachrymas effusi, persuadere ei conabantur ut remaneret, nec gregem suum lupis exponeret. Sed cum flecti non posset, legemque Apostolicam iis recitaret, quæ dilerte præcepit obediendum esse magistratibus ac potestatibus, alii aurum & argentum; alii vestem; alii famulos obtulerunt, ut in exteram ac procul difflitam regionem abeunti. At ille, paucis quibusdam rebus ab iis qui magis ipsi familiares erant, acceptis: cum universos prædicationibus suis atque orationibus communiisset, hortatusque esset ut pro Apostolica doctrina fortiter propugnarent, ad Istrum perrexit. Illi vero ad urbem suam reversi, & se mutuis exhortationibus incitantes, luporum incursum expectabant.

Κεφ. ιε'

CAP. XV.

περὶ τῆς ἐπιτομῆς αὐτοῦ σαμοσατῶν ἐξῆς.

De religioſo Samosatensium zelo.

Διηγῆσομαι ἢ καὶ τῶν τῶν πίστεως ὁθερμόν τε καὶ ἀκραίφνης, ἀδικεῖν νομίζων εἰμὴ διὰ τῆς συγγραφῆς αἰέμης τῶν γυναικῶν. ἐπεὶ δὲ ἡ γυναικῶν ἀείμης συμμορίας, τὰ πάντα δόσεις ποιμῆν τῶν ποιμῆν γυμνώσαντες, ἔτερον ἀπὸ ἐκείνης προεβάλλοντο πρὸς ἑαυτοὺς, ἔδεις τῶν τῶν πόλιν οἰκῶν, ἢ πηνία συζῶν, ἢ πλάτω κορῆν. ἢ οἰκέτης, ἢ χεῖρ, ἢ γηπὸν, ἢ φυλόκομ, ἢ ἀνήρ, ἢ γυνή, ἢ νέος, ἢ πρεσβύτες, εἰς ἐκκλησιαστικὸν συνήθως ἀφίκετο σύλλογον. μόνον ἢ δὴ γενεὴ ἐκείνη, ἢ ἐνός αὐτὸν ἢ τε ὁρῶν, ἢ τε λόγος μετὰ διδόν. καίτοι φασὶν αὐτὸν, ἐπιδικεῖα συνεζήκειαι πολλῇ. ἐρῶ ἢ καὶ τῶν τεκμήριον. ἐπεὶ δὲ ἡ γυναικῶν βυβληθῆν, οἱ οἰκέται, ἢ βαλανεῖς τὰς θύρας ἐκλῆσαν, τὰς εἰσελθεῖν βυβλομένους κολύβους, πλῆθος τῶν θυρῶν θεασάμενος, ἀναπέτασαι λαύτας ἐκέλευσε, καὶ ἀδελφῶς ἢ λατρεῖς κοινωνεῖν προσέταξε. ταῦτ' ἢ τῶν καὶ ἐνδον ἐν τοῖς θόλοις πεποικῆσθαι, λαομένω γυναικῶν παρεσκήσας ἰδὼν, συμμείαχεν τῶν θερμῶν ὑδάτων ἐκέλευσε. οἱ δὲ, σιγῶντες εἰσῆκισαν.

Go vero illorum quoque fidei ardorem ac sinceritatem hoc loco commemorabo: injuriam me facturum existimans, nisi eorum virtutes ad perpetuam posterorum memoriam seriptione mea consecrarem. Nam cum Ariani post ademptum gregi eximium pastorem, ejus loco alium substituisſent, nemo ex incolis civitatis, non pauper, non dives: non servus, non opifex: non agricola, non hortulanus: non vir, non femina: non adolescens, non senex, conventus Ecclesiasticos ex more frequentavit. Solus ipse degerebat, cum nemo eum videre, nemo alloqui vellet. Ajunt tamen illum non mediocri mansuetudine præditum fuisse: cujus rei certissimum argumentum est id quod dicam. Cum lavare aliquando vellet, servi balnearii fores occluserunt, eos qui ingredi vellent, aditu prohibentes. Ipse vero plebem pro foribus stantem conspicatus, eas jussit aperiri, & cunctos promiscue secum lavare. Idem etiam intus in tholis balnearum præstitit: Nam cum lavanti sibi quosdam adstantes vidisset, eos ut aquis calidis secum unâ uterentur, rogavit. Cumque illi taciti confi-

sterent, ille honoris ipsius causâ stare A
 eos suspicatus, surgens è balneo ocyus
 abscessit. Tum vero illi aquam hære-
 feos piaculo contaminatam esse rati,
 eam in subterraneos specus emiserunt;
 aliam vero sibi affundi iusserunt. Hoc
 ille comperto, è civitate discessit, stul-
 tum esse ducens, planeque inconsul-
 tum, in ea urbe degere quæ ipsum a-
 versaretur & publico prosequeretur o-
 dio. Digressio Samolatis Eunomio, sic
 enim iste vocabatur, Ariani ejus loco
 Lucium constituerunt; lupum plane &
 gregis insidiatorem. Sed grex, licet
 pastore orbatus, pastoris tamen officii-
 um implevit. Apostolicam enim do-
 ctrinam integram atq; inviolatam per-
 petuo servavit. Qualiter vero cives u-
 niversi istum quoque averlati sint, al-
 tera hæc docebit narratio. Quodam
 die adolescentes pilam inter se jacta-
 bant in foro, eose ludo oblectantes.
 Forte contigit, ut pratercunte illac
 Lucio, elapsa pila inter pedes asini illi-
 us pertranfret. Tum vero exclamarunt
 adolescentes, pilam contaminatam ef-
 fe arbitrati. Quod cum ille intellexis-
 set, uni ex famulis qui sequebantur,
 præcepit ut subsisteret, & quid acturi
 essent observaret. At pueri accenso
 rogo, pilaque per flammam trajecta,
 eam ita expiari crediderunt. Equidem
 non ignoro, puerile id facinus fuisse,
 & vetustæ consuetudinis quasdam re-
 liquias. Sed tamen ex eo abunde con-
 jici potest, quam gravi odio civitas illa
 persecuta sit sectam Arianorum. Cæte-
 rum Lucius mansuetudinem Eunomii
 haudquaquam imitatus est. Sed per-
 suasit Præsidibus, ut complures alios
 sacerdotalis Ordinis viros in exilium
 mitterent. Eos vero qui divina dogma-
 ta acrius quam cæteri defendebant, in
 ultimas oras Imperii Romani relega-
 vit: Evoleium quidem Diaconum, in
 Oasim, desertum oppidulum. Antio-
 chium vero & magni Eusebii propin-
 quitate: erat enim fratris ejus filius, &
 multis egregiis facinoribus clarum,
 atque insuper sacerdotii honore deco-
 ratum, in quendam Armeniæ angu-
 lum. Qualiter vero iste pro divino
 dogmate decertarit, sequentia demon-
 strabunt. Nam cum divinus Eusebius
 post multa certamina, totidemque nu-
 mero victorias, martyrio vitam con-
 summasset, convenit ex more syno-
 dus provinciæ, accessit etiam Jovianus
 qui tunc erat Episcopus Pergæ. Hic

ὁ ἴτιμὴν τὴν σασιν ὑπολαβὼν, θάπτον ἀναστὰς
 ἐξελήλυθεν· οἱ δὲ τῆς αἰρέσεως ἀγχοὺς ἐπὶ
 ὑδὼρ μελεγκηκέναι νομίσασιντες, ἐκείνου μὴ τῶν
 ὑπονόμοις παρέπεμψαν, ἕτερον δὲ αὐτοῖς κε-
 ραθῆναι προσέταξαν· τὸ μαθῶν ἐκείνῳ
 ὡχέον τὴν πόλιν καλαλιπῶν, πόλιν οἰκίῃν ἀπι-
 χθανομένην καὶ κοινὴν δυσμένειαν ἔχουσαν, ἀ-
 βέλτερον εἶναι νομίσας καὶ λίαν ἀνόητον. Τὸ
 δὲ ἀνομίας τὰ σαμολάσια καλαλιπῶν, ἔτω
 γδωνομάζεον, λίκιον αὐτοῖς ἀνὶ ἐκείνῃ περὶ
 ἐάλλουτο, προσφασθῆναι λίκον καὶ τῷ προσβάτω
 ἐπιέχον. ἀλλ' ὅμως καὶ ποιμένῳ ἐρημα-
 οῦν τὰ προσβάσια, τὰ ποιμένων εἰργασίῃ
 διέειλεσαν γὰρ τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν
 φυλάττειν ἀσυλον· ὅπως δὲ καὶ τῶν ἄλλων
 τῶν ἐμυσάστων, ἕτερον διδάξῃ διήγημα, με-
 ρακία γὰρ δὴ καὶ τὴν ἀγορὴν σφαιραίναν ἀλλή-
 λους ἀνέπεμπον, τερπόμενα τῇ παιδίᾳ· τῶ-
 τε δὲ παριόντῳ, σιωπῆ τὴν σφαιραίναν ἐπι-
 σῆσαν, διὰ τῷ τῶν ὄντων ποδῶν διαβῆναι· οἱ δὲ
 ἀνωλόλυξαν, ἀναπνεύσαντες μύσους τὴν σφαι-
 ραν ὑπερλήφοτες· οἱ δὲ σιωπῆς ἐπέλθουσαν ἐνὶ τῷ
 ἐπομένων προσμῆναι, καὶ γινώσκοντες τὸ δρωμι-
 νον· οἱ δὲ παῖδες πῦρ ἀνάψαντες, καὶ τὴν σφαιρα-
 ῖν διὰ τῶν πυρῶν ἀκονίσαντες, ἔτω καθάρῃν ὑ-
 πέλασον· καὶ οἶδα μὴν ὡς μερακιῶδες τῶν
 καὶ τῆς παλαιᾶς λείψανον σιωπῆς ἰκανοῖ
 ἴσως τεκμηριώσαι τὸ μῖσθον ὅποσον ἔχον
 ἢ πόλις ἐκείνη πρὸ τῆς δόξης συμμοριανῆς
 μῆρται λέγει· ὅσα ἐξήλωσε τῷ δυνάμει
 πρῶτη· ἀλλὰ πολλὰς μὲν καὶ ἄλλας τῶν
 ἱερωμένων ἐξοστρακίσαντες ἀρχόντας ἐπέει-
 πον· δέξασθαι διαφερόμεν τῶν θεῶν ὑπερμαχί-
 νας δογμάτων, εἰς αὐτὰ ἐξέπεμψεν τῆς ρω-
 μαίων ἡγεμονίας τὰ τέρμασι· διόλκιον μὲν
 διακονίας ἡξιομένον, εἰς ὅσιν εἰς τὸ ἐρημα-
 πολίχον ἀνίλοχον δὲ, καὶ τῆς δυσσεβείας τῶν με-
 γάλων συρθείας κοσμέμενον, ἀδελφίδας γὰρ
 αὐτῶν ἔχοντων, καὶ πολλοῖς οἰκείοις κα-
 τορθώμασι λαμπρυνόμενον, καὶ μὲν δὴ καὶ ἱε-
 ρωσύνης ἡξιομένον, εἰς τινὰ τῶν δυνάμεων ἐξασ-
 πῶν ὅπως δὲ ὅσα τῶν θεῶν ὑπερμάχων
 τῶν, τὰ μὲν ταῦτα δηλώσῃ· ἐπεὶ δὲ γὰρ ὁ θεὸς
 εὐσεβείας μὲν τῶν πολλῶν ἀγῶνας, ἐπὶ τῶν ἱσα-
 ελιθμενικῶν, καὶ τῶν μαρτύρων ἐδέξασθαι
 λος, σιωπῆ μὲν συνήθως τῶν ἐθνῶν ἡσύχου-
 ἀφίκετο δὲ καὶ ἰωβιανὸς τῶν περὶ τὴν νικαῖα τῶν
 σκοπῶν

σκοπος ὧν. ὀλίγον δέ τινα χρόνον ὄδῳ τῶν ἀ-
 ριανζῶν ἠνέχετο κοινωνίας. πάντων δὲ ἐν τῷ
 ἀνίσχον ψηφισαυδῶν τῆς θεῆς διαδόχον, ὅ-
 σῳ τῶν ἱερῶν τεπέζαν ἀγαγόντων τε καὶ
 κλιναι βιασαυδῶν τὰ γόνατα, ἐπεδὴ στρα-
 φεῖς εἶδε τὸν ἰωβιανὸν τῶν δεξιῶν ἐπιθέντα τῇ
 κεφαλῇ, ἀπεσεύσατο τε τὴν χεῖρα, καὶ τῶν χε-
 ρῶν ἐν τῷ δοκροῖθι τῆς αἰσέταξες, λέγων μὴ
 ἀνέχεσθαι δεξιῶν δεξιαυδῶν δια βλασφημίας
 τελευτένια μυστήρια. ἀλλὰ ταῦτα μὴν ἐ-
 μὲν πολὺν χρόνον ἐχρῆστο. τότε ἵεῖς τὴν ἀρμε-
 νίαν τὴν ἐνδοξέραν ἀπήχθη. ὃ ἵεῖς δις ἐβίβας
 ὁσῶν τὸν ἱερόν διήγε, τῶν γότθων τὴν θράκην
 ληϊζομένων, καὶ τὰς πόλεις πολιορκούντων,
 ὡς τὰ παρ' ἐκείνου γραφῶν ἀηλοῖ.

Aexiguo admodum tempore commu-
 nionem Arianorum admiserat. Cum
 igitur universi Antiochum successore
 patruū elegissent, & ad altare eum
 adducerent, & genua flectere cogere-
 rent, conversus ille, postquam Jovia-
 num vidit manum capiti suo imponen-
 tem, dextram ejus repulit, eumque ex
 numero consecrantium removeri ius-
 sit, negans se dextram illam ferre posse,
 quæ Sacramenta per blasphemiam
 confecta suscepisset. Verum hæc qui-
 dem non diu postea contigerunt. Tunc
 vero in interiorem Armeniam abdu-
 ctus est. Divinus autem Eusebius ad
 Istrum degebat, Gothis Thraciam po-
 pulantibus, urbesque oppugnantibus,
 quemadmodum ex scriptis ejus cogno-
 sci potest.

Κεφ. ις'.

Περὶ τῆς ἀγίας βαρσέτι τῆς ἐπισκόπου ἐδεσσην καὶ τῶν σὺν αὐτῇ
 ἱεροποιούντων κληρικῶν.

Βαρσέτι, ἡ καὶ νῦν πολὺ τὸ κλέος, ὅσα ἐν
 ἐδεσση μόνον ἦν ἴθνη, καὶ ταῖς ταύτης πλη-
 σιοχώροις πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν Φοινίκῃ καὶ ἐν
 αἰγυπτιᾷ ὅσῳ θεαίδι ταῦτα γὰρ πάντα διελή-
 λυθετὰ ἐστὶν διὰ τὴν τῆς ἀρετῆς ἀειφειρόμε-
 νος λαμπρότητα. πρῶτον μὴν ὁ ἁγίου ἀρετῶν
 οὐκ ἐν τῇ νῆσον προσέταξεν. ἐπεδὴ ἵεῖς γινώ-
 μεια πάντοθεν ὡς αὐτὸν συρρέοντα πλήθη,
 καὶ γὰρ ἀποστολικῆς χάριτος ἀνάπλευσιν ὧν, λό-
 γω τὰς νόσους ἐξηλαυνεν, εἰς ὁξυρῆχον αὐτὸν
 καὶ τὴν αἰγυπτιᾷ ἐξέπεμψε πόλιν ὡς ἡ καλεῖ-
 ται κλέος συνήχθη ἀπαντας, εἰς φεβρίον ἐξα-
 τοντοῖς ἐκείνους ὄντας βαρβαροῖς, φίλῳ ἵ-
 τὰ τῶν ὀνομα, ὁ τῶν ἁγίων ἀξίως ἀπήχθη
 πρὸς αὐτὸν. ἐν τῇ δὲ ἀράδω Φασί, τὴν ἐκείνου
 μέχει καὶ τῆμερον μεμνηκέναι κλίνην, πλεί-
 σης ἡξιομένῃ τιμῆς. πολλοὶ γὰρ τῶν ἀρρώστων
 τῶν ἐπ' ἐκείνης καὶ ἀκλινομένοι, τὴν ὑγείαν διὰ
 τῆς πίσεως ἐδέχοντο.

CAP. XVI.

De sancto Barse Episcopo Edesseno, & de cle-
 ricis qui unâ cum illo relegati sunt.

BARSEM vero, cujus nunc quoque
 celebris est fama, non Edessæ so-
 lum quam rexit & in finitimis urbibus
 verum etiam in Phœnice & in Ægypto
 ac Thebaide: has enim omnes provin-
 cias virtutis suæ radiis illustravit: Va-
 lens primo quidem Aradum insulam
 iussit incolere. Deinde vero cum in-
 numerabilem hominum multitudinem
 undique ad illum confluere didicisset:
 Apostolicam enim gratiam plenus, mor-
 bos verbo depellebat: cum in oppi-
 dum Ægypti Oxurynchum deporta-
 vit. Sed cum hujus viri fama eo quo-
 que cunctos pertraheret, in ultimum
 quoddam castrum accolentibus barba-
 ris vicinum, cui nomen Philo, cælo
 dignus senex abductus est. Porro in in-
 sula Arado lectum ejus usque in hodie-
 num diem mansisse ferunt, magno in
 honore habitum. Multi enim ægro-
 tantes, simulatque in eo collocati fue-
 rint, fidei merito pristinam valetudi-
 nem recuperant.

Κεφ. ιζ'.

Περὶ τῆς ἐπίστασης ἡρωμένης διωγμῶν.

ΠΑΛΙΝ τοῦτον ὁ ἁγίου, τὴν ποιμνὴν τῆς ποι-
 μῆς γυνώσας, λύκον ἀντὶ ποιμένος
 ἐπέστησεν. ἐπεδὴ ἵεῖς ἀπαντας, τὴν πόλιν καὶ ἀλι-
 πόλεις, ὡς ἅσας ἐκείνου συνήροιστο, ἀφίκετο
 μὴν αὐτὸς εἰς τὴν ἐδεσσην. ἀπὸ τῆς ὑπαρχῆς

CAP. XVII.

De persecutione qua facta est Edessa.

ITERUM igitur Valens cum gregem
 pastore suo viduasset, lupum ei vice
 pastoris impoluit. Sed cum universi
 cives relicta urbe extra mœnia Colle-
 ctas agerent, ipse quidem Edessam
 venit. Prefecto autem Prætorii, qui

Υ

tunc erat Modestus, mandavit ut collectis in unum apparitoribus suis qui tributa solent exigere, assumptisque ex armata militia iis qui aderant, conventum multitudinis disjiceret, virisque ac fustibus eam caderet; aliisque militariibus armis ad eam rem, si opus foret, uteretur. Præfectus itaque primo diluculo imperata facere aggressus est. Cumque forum pertransiret, videt mulierculam puerum in ulnis gestantem, & concito cursu properantem. Nam & præeuntium officialium agmen per-ruperat, omnibus illis parvi habitis. A-B nimus enim divino zelo succensus, nullo humano tangitur metu: sed hujusmodi terrores pro ludibrio ac joco ducit. Tunc igitur Præfectus eam conspicatus, remque ipsam intelligens, mulierem ad se adduci jubet, rogaturque quonam proficisceretur. Cui illa: Cognovi, inquit, insidias quæ structæ sunt adversus famulos Dei: atque idcirco ad confortes fidei cupio pervenire, ut una cum illis perferam cædes quæ à vobis intentantur. Tum Præfectus: Infantem vero, inquit, cur gestas? Illa: ut mecum, inquit, exoptatæ mortis particeps fiat. Hæc Præfectus cum ex muliere audisset, ab una illa cuncto-rum alacritatem considerans, rem Imperatori nuntiavit, eademque frustra futuram monuit. Ignominiam enim, inquit, duntaxat eo facto relaturi sumus: illorum vero alacritatem minime extinguemus. Hæc cum dixisset, multitudinem quidem à cruciatibus quos expectabant, liberam præstitit. Verum antesignanos eorum, presbyteros scilicet ac diaconos, iussus est corripere; & duorum alterum, vel persuadere illis ut cum lupo communicarent vel ex civitate eos ejicere, & in ultimas oras deportare. Cunctis igitur simul congregatis, blanda oratione persuadere conatus est, ut Imperatoris præceptis obtemperarent. Extremæ enim amenitæ esse dixit, Principi qui tot tantisque imperaret, paucos numero homines refragari.

CAP. XVIII.

De Eulogio & Protogene presbyteris Edessenis.

CUMQUE universi silerent, Præfectus ad ducem eorum conversus: is erat Eulogius, vir inprimis laudandus: sic ait: Cur tu non respondes ad ea quæ dixi? Ille: Non putabam,

προσέταξε, μόδες θνητικαῦτα λῶ, τέστι
ὑπ' αὐτῶν τραυλιώτας ἀφροῖσαι, οἰ τὰς εἰσθα-
ραῖς πρὸς ἀπὸν εἰώθασαι, καὶ τὸ ὀπλιτικῆς δυνάμει-
ως ὄντι παρὸν τὰς ἀσπαραβείν, καὶ τὸ σωμαφρο-
ζόμενον σκεδάσαι πλῆθος, καὶ ῥάβδοις παι-
τας καὶ ῥοπαλοῖς, ἐς τοῖς ἄλλοις πολεμικοῖς ἔ-
γανοῖς εἰδέσει χωρὶς. ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς
ὄυπαρχοῖς, τὸ κελδομένο ἐδρα. δι' ὧν ἦτι
ἀγορᾶν, εἰδέ γυναιον βρέφοῖς. φέρον ὄνται
χερσὶ, καὶ μάλα γέπειγομένο. καὶ γὰρ τῶν
τῶν ἠγεμένων δέκοι τετάξιν, παλίων ἐκείνων
καλαφροῖσασα. Ψυχὴ γὰρ ὑπὸ θεῶν ζήλου
πυρπολεμένη, εἰδὲν ἀνθρώπειον εἰσδέχεται
δέσποτα, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα δέμαλα, γελῶτα
νομιζέει καὶ παίγων. τότε δὴ ταῦτα ὄυπαρχ-
χοῖς θεασάμενοι, καὶ σωμαῖς τὸ γινόμενον, ἠα-
γέτε καὶ ἤρετο, ποῖ βαδίζε; ἠδ' ἐ, μεμάθηκα,
ἐφθασε καὶ τῶν θεῶν θεραπόλων τυρδιθεῖσαι
Ἰππελάς, καὶ θέλω ὄντι ὁμοπίες καλαλα-
βείν ἰμερομένη, ἵνα σὺν ἐκείνοις δέξωμαι τὰς
ὑφ' ὑμῶν Ἰππερομένας σφαγὰς. τὸ ἦ βρε-
φοῖς, ἐφθασε ὄυπαρχοῖς, πῆ δὴ ποῖ φέρεται; ἠδ' ἐ-
φθασε καὶ τὸ μοῖτ' ἀξίερα εἰς τελευτῆς κοι-
νωτήσῃ. ταῦτα ὄυπαρχοῖς ἀνδρῶν
μαθὼν, ἐδὴ ταῦτα τῶν ἀπάντων ἐγνωκῶς
περὶ θυμῶν, ἀπήγγελε τε τῶ βασιλεῖ καὶ τῶ
ἐσόμενον μάτῳ ἐδήλωσε φόνον. δύσκληται
γὰρ, ἐφθασε, μόνον ἐκ τῶ δρωμένε δρωμένομα.
ἐκείνων ἦ τῶν περὶ θυμῶν ἐσέσομεν. ἀλλὰ
ταῦτα εἰπὼν, τὸ μὴν πλῆθος πείραξιν τῶν προσ-
δοκῶν ἐλθῶν σκεῖσεν λυπηρῶν λαβεῖν. τὸς
ἦ τέτων ἠγεμένους, πρὸς ἐυέρεος φημι καὶ δια-
κόνους, ἀγαγεῖν τε προσεῖχθη, καὶ δυνὸν θά-
τερον, ἠ πείσαι κοινωῆσαι τῶ λυκῶ, ἠ τῶ ἀξίε-
δξελάσαι καὶ εἰς ἵνας ἐχθραῖς ἀσπαραβείν
ἐπὶ δὴ τῶ σωμῆθροισεν ἀπανίας, ἠ ποῖς χρωμέ-
νος λόγοις πείραξιν ἐπὶ φῶτο τῶ βασιλείας νο-
μοθεσίαις ἀκολοθεῖν. ἀσπαραβείας γὰρ ἐλε-
γῶ εἶναι μεσὸν, τῶ βασιλεῖ τηλικέτων καὶ το-
σέτων ἠγεμένω, ἀναριθμήτες ἀνὴρ ἐν ἀν-
δρῶνες.

Κεφ. ιη'.

ἰπὶ εὐλογίᾳ καὶ πρωτοφύνης εἰδοσίων προεσφύρων.

ΕΠΕΙΔὴ ἡ σιωνίτες εἰς ἠκεισαν ἀπάντες, πρὸς
τὸν τέτων ἠγεμένον, διλόγος ἦν. ἀνὴρ
ἀξίεπαινος. εἶπεν ὄυπαρχος πῆ δὴ ποῖς ὄντι

Διοκλεῖν πρὸς τὰ παρ' ἡμῶν εἰρημύρια. ὁ δ' ἔκ
 ὠνήθη. ἔφη γρηῖναι μηδ' ἐν ἐρωτηθεῖς Διοκλεῖνα-
 ας καὶ μὲν ὁ ὑπαρχος ἔφη, πολλὰς διεξελή-
 λυθα λόγους, παραμῶν ὑμῖν τὰ συνοίσοντα.
 ὁ δ' ἀλόγιος ἔφη πρὸς ἀπαντας ἐκείνα εἰρηάζε,
 καὶ ἀποποιεῖσθαι τὰς ἄλλας παρωσα-
 μῶν Διοκλεῖνας. εἰ δ' ἐμὲ μόνον ἐργίς, τὴν
 γνώμην δηλώσω τὴν ἐμαυτῶ. τοιγάρτοι, ἔ-
 φη ὁ ὑπαρχος, κοινωνήσον τῷ βασιλεῖ. ὁ δ' εἰ-
 ρωνικῶς καὶ μάλα χαλεπῶς πρὸς Φέρφ' μὴ
 γδ' ἔφη καὶ μὴ τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ ἱερωσίνης με-
 τέλαχεν; ὁ δ' ὑπαρχος τῆς εἰρωνείας αἰδο-
 μῶν ἔχαλεπνε, καὶ λοιδορίας καὶ ἔπρε-
 σέρετο γρηῖναι ἀμύρῳ, καὶ ταῦτα πρὸς ἑσέθεν.
 ἐπέτο εἶπον ἐμβροθήσει, ἀλλ' οἷς κοινωνεῖ βασι-
 λυδῶν, κοινωνήσαι ὑμῖν παρήνεσα. ἐπεὶ δὲ ἡ εἰ-
 πεν ὁ πρὸς εὐτυχίης καὶ ποιμῶν ἔχθη καὶ τοῖς ἐ-
 κείναις νύμασιν ἐπέειπε, ὅτι δ' οὐκ οὐκ ἔταυτον
 συλλαβῶν, εἰς τὴν θράκην ἔξεπεμψεν. ἀπα-
 γόμενοι δ' ἑβραπαίαις ἀπήλων ὅτι μάλιστα
 πλείους, καὶ πόλεις γδ' ὑπὸ τῶν καὶ κώμαι,
 γεράρεσαι εὐδ' νικηφόρος ἀγωνισίας. ἀλλ'
 ὁ Φρόντος εὐδ' ἀνιπάλως ὀπίστας, φάναι
 τῷ βασιλεῖ παρσιδύασεν, ὡς πῶν παμ-
 πόλλων τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἢ νομιδ' εἶσα
 πρὸς ἐξήνεσεν ἀπεία. ταῦτα μαθὼν ὁ ἐλάτης,
 ἀναδύο διαμρεθῆναι πρὸς ἑσέταξε. καὶ εὐδ' μὴν
 εἰς τὴν θράκην, εὐδ' ἡ εἰς τὰς τῆς δραβίας ἐ-
 γχαίαις, ἄλλως δ' εἰς τὰς τῆς θεαῶν δια-
 παρῆναι πολίχνας. φασὶ δ' καὶ ἐπὶ φύσις
 συνέδουξε, διαζούσαι τὰς ὠμότατας, καὶ ἀ-
 δελφους ὄντας, ἀπ' ἀλλήλων χωρεῖται. ἀλό-
 γιον δ' τὸν τῶν ἄλλων ἠγόμενον, καὶ πρὸς τὸν
 τὸν μὲν ἐκείνον, εἰς ἀντιπὸ τὴν θεαῶν ἔξεπεμ-
 ψεν. ἐγὼ δ' εὐδ' τὴν τέτων δρῶν πρὸς ἀδῶσω
 τῆς λήθη ἐπέειπε γδ' ὁμογνώμονα τὸν τὸ πόλεως
 ἀρῶν ἐπὶ σκοπον, τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκοι-
 νῶν συλλόγων, μάλα δ' ὀλίγους εἶδον ἀτροί-
 μῶν, καὶ πρὸς ὁμοιοῦν ἐγνώσαν ἑλληνας εἶναι τὰς
 τὴν πόλιν οἰκῶντας, ἠλγησαν μὲν ὡς εἰκός, καὶ
 τὴν ἀπίσταν ἐθρήνησαν. ἐμὲν ἀποχρηναί ἐνό-
 μισαν τὸ θρηνεῖν, ἀλλ' εἰς δύναμιν τῆς τέτων
 ἰατρείας ἐπεμελήθησαν. ὁ μὲν γδ' θεὸς ἀλό-
 γος, ἐν οἰκίῳ καὶ φεργῶν, πανημέριον
 καὶ πανύχιον τὸν τῶν ὄλων ἠνέβλεψεν θεόν.
 πρὸς τῶν δ' ὁ ἀξίαγας, τὰ δνομίας
 γραμμάτια πεπαροδύμῳ, καὶ γράφειν

A inquit, respondendum mihi esse, cum
 non essem interrogatus. Tum Prae-
 fectus: Atqui ego, inquit, longa oratio-
 ne usus sum, ut vos ad ea quae
 profutura sunt cohortarer. Cui Eu-
 logia ea cunctis dicta esse respondit,
 seque absurdum existimasse, ut exclu-
 sus aliis solus ipse responderet. Quod
 si me unum interrogaveris, sententi-
 am meam tibi exponam. Tunc Prae-
 fectus: Communica ergo, inquit, cum
 Imperatore. Ad haec Eulogius facete
 admodum & urbane: Nunquid ille,
 inquit, unā cum Imperio sacerdotium
 etiam adeptus est? Praefectus cavilla-
 tionem intelligens, graviter commo-
 tus est: jactisque in senem convitiis,
 haec etiam addidit. Non hoc dixi,
 B stupide: sed vos hortatus sum, ut cum
 iis communicaretis, quibuscum Impe-
 rator communicat. Sed cum respon-
 disset senex pastorem se habere, & illi-
 tus nutu imperioque omnes ipsos regi,
 Praefectus octoginta simul correptos in
 Thraciam relegavit. Qui dum abdu-
 cerentur, maximo cultu & honore af-
 fecti sunt. Urbes enim & vici eis oc-
 currebant, athletas victoria potitos
 laudibus ornantes. Verum invidia ad-
 versarios eō impulit, ut Imperatori fug-
 gererent, hanc quam putabant ignomi-
 C niam, viris illis summum decus atque
 ornamentum attulisse. His compertis,
 Valens binos illos seponi iussit: & alios
 quidem per Thraciam; alios in finibus
 Arabiae, alios per Thebaidis oppida dif-
 pergi. Ajunt autem eos quos natura
 conjunxerat, crudelissimorum homi-
 num opera à se invicem disjunctos fu-
 isse, & fratres à fratribus separatos.
 Porro Eulogium qui ceteris praerat, &
 Protogenem secundi post illum loci,
 Praefectus in urbem Antinoum telega-
 vit. Ego vero eorum virtutem non pa-
 tiar oblivioni tradi: Nam cum reperto
 illic Episcopo communionis suae, Ec-
 D clestasticis conventibus interessent, &
 paucitate cocuntium animadverta,
 causam sciscitanti, incolas urbis gentiles
 esse didicissent, dolore affecti sunt, uti
 par erat, & infidelitatem civium de-
 plorarunt. Nec tamen dolorem ac lu-
 ctum sibi sufficere existimarunt, sed o-
 mni ope incubuerunt, ut illorum mor-
 bum sanarent. Ac divinus quidem Eu-
 logius in cellula inclusus, diu noctuq;
 univerforū Deo supplicabat. Admiran-
 dus autem Protogenes in sacris litteris
 eruditus & notarum peritus, cum locū

opportunum nactus, scholam ibi ac ludum litterarium instituisse, puerorum magister factus est, simulque illos & per notarum compendia scribere docuit, & in divinis eloquiis erudit. Nam & Davidis cantica eis distabat, & ex Apostolicis libris ea loca quæ utilissima ipsi essent, ediscere eos jubebat. Cumque unus ex adolescentibus morbo correptus esset, ipse ad domum adolescentis perrexit, & apprehensâ agrotantis dextrâ, morbum oratione depulit. Quo comperto, reliquorum adolescentum patres eum singuli in domos suas deduxerunt, orantes ut agrotantibus opem ferret. At ille, negabat se Deo supplicaturum ut morbum expelleret, priusquam infans Baptismi donum susceperet. Illi vero libenti animo patebant, utpote qui recuperandæ salutis desiderio flagrarent. Et uno eodemque tempore, animi simul & corporis salutem percipiebant. Quod si quando sano cuiquam persuasisset, ut Divinam gratiam susceperet, eum protinus ad Eulogium deducebat, & ostium pulsans rogabat ut aperiret, & capro Dominicum signum imponeret. Cumque ille agrè ferret, eò quod oratio ipsius interrumpere, agebat Protopogenes, magis necessariam esse errantium salutem. Omnes porro admirabantur Protopogenem, cum eum tanta patrantem miracula, & divinæ cognitionis lumen tot hominibus impertientem viderent; Eulogio tamen primas cedentem, & eos quos venatus fuerat, ad illum deducentem. Ex quo non sine causa conjectabant, longe majorem ac præstantiorem esse illius virtutem. Jam vero cum sedata tempestate, & serena tranquillitate reddita, in patriam redire jussi essent, cuncti eos cum gemitu & lachrymis deduxerunt: præcipue vero Episcopus illius loci, qui se eorum opera in agro Domini excolendo destitutum videbat. Cumque in patriam revertissent, divinus quidem Eulogius Barse ad vitam doloris expertem translato, Ecclesiam illius regendam suscepit. Admirandus autem Protopogenes, excolere iustus est Carras urbem agrestem atque horridam, & Grecanicæ superstitionis spinis refertam, & quæ plurimum laboris requirebat. Verum hæc postmodum gesta sunt, pace Ecclesiis restituta.

A εἰς τὰ χθ' ἡσκημένῳ, τέπον δὲ τῶν ἑπιπέδων καὶ τῶν διδασκαλῶν καὶ παιδ' ἀλλήλων δόξα φήνας, μερακίῳ καί εἰς διδασκαλῶν καὶ τῶν γραφῶν ἢ εἰς τάχος ἐδίδασκε, καὶ τὰ θεῖα δὲ παιδευσε λόγια δανυτικὰς τε γὰρ αὐτοῖς ὑπηγόρευσε μελωδίας, καὶ τ' ὁμοίως διδασκαλίας ἐμμανθάνειν τὰ πρόφορα παρεσκιάζειν. ἐνὸς ὃ τῷ μερακίῳ νόσῳ περιπεσόσιος, ἀφίκετο εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐτ' δεξαστὴν νοσῆσθ' ἀψάμενῳ, προσευχῆ τῆν ἰσον δὲ ἤλασεν. τὸτο μεμαθηκότες οἱ τῷ ἁλῶν παιδῶν πατέρες, ἤγον τὸ αὐτὸν εἰς τὰς οἰκίας, καὶ τοῖς ἀρρώεσσιν ἑπιπερῶν ἠνέβουσαν. ἢ, ἢ πρῶτον ἐφη τὸν θεὸν ἐκείδουσαι, ἡσάπελάσθ' τὴν νόσον, πρὶν ἀξιοθῆναι τὸν ἀρρώεσσιν τὸ βαπτισμῶς δωρεὰς οἱ ὃ προθυμῶς ὑπήκουον καὶ ἠπείγειν γὰρ αὐτῶν τ' ὑγείας ὁπείθεσθ' καὶ τῶν ταῦτον ψυχῆς τε καὶ σώματος τῶν ὑγείαν ἐδρέποντο. εἰ δὲ πόσεν τῷ ἑρρωμένῳ ἐπέσει τ' θεῖας μετ' ἀλαχῆν χεῖρας, ἀπὴν τὸτον πρὸς τὸν διλόγιον, καὶ πάσις ὡν τὴν θείαν ἀνοῖξαι παρεκάλεθ', καὶ τὴν δεσποικὴν ἐπιπέδουσαι τὰ θηρευθῆναι σφραγίδα ἐκείνῃ ὃ δὲ ἔρρωμένους ὡς διακοπιόμενης τ' προσευχῆς, ὅσῳ ἐλεγχῶ ἀναγκαιότεραν εἶναι τῷ πλανημένῳ τὴν σωθῆναι. ἐθαύμαζον ὃ ἀπάντες τὸν πρωτοχῆρον, θεωμένοις αὐτὰ μὴ θαυμάσιον ἔργοντα, τὸσάτοις ὃ εἶ τ' θεογνωσίας μετὰ διδασκαλίας, Ἐτ' ἀλλοτρίων τῶν πρώτων σφραγιδῶν, καὶ ὅσῳ ἀρρωμένους ἐκείνῳ προσάσθ' εἰς ὅσῳ ἀπὸ τῶν δὴ ἐν ἐκότητι, πολλὰ πλείονα εἶναι τὴν ἐκείνῃ καὶ ὑπετέραν δρεῖν. ἐπέθ' ἢ τ' ἐκείνῳ δωνος παυσάμενος, καὶ καθαρῶς ἡρωμένους γαλήνης, ἐπανέλθειν προσελάχθησαν, περιπεμψαν αὐτῶς ἀπάντες ὁλοφρομένους Ἐδ' ἀκροῦντες, ἐχ' ἡκίσα ὃ ὅτ' ἐκκλησίας ἡγύμνωσαν τ' ἐκείνων γεωργίας ἐσεσημένους. ἐπέθ' ἢ τῶν ἐκείνῳ ἀνέλασαν, ὁ μὴν θεῖος διλόγιος βάρεσθ' τ' μεγάλη μετ' ἀνίος εἰς τὸν ἀλυπον βίον, τ' ὑπ' ἐκείνῳ κυβερνωμένης ἐκκλησίας ἐπισεύθη ὅσῳ οἰακας. ὃ ὃ ἀξιάγαστος πρωτοχῆρος, γεωργῶν προσελάχθη τὰς κάρρας, πλείονα κεχρησώμενη καὶ ἀκανθῶν ἐλληνικῶν πλείονα πληρωμένη, Ἐ πολλῆς δεομένη Φιλοποσίας ταῦτα μὲν ἐν τῷ τῶν ἐκκλησιῶν ἐργῶν ἐργῶν.

A

Κεφ. ιθ'.

CAP. XIX.

Περὶ τῆς βασιλείας τῆς καίσεως ἐπιπέσει, καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἰσχυρῶν ἐπὶ ἑλίοντι καὶ μοδίῳ ὑπάρχοντι.

De sancto Basilio Casariensi Episcopo, & de illa que adversus illum gessit Valens ac Modestus Praefectus.

Ὁ Δὲ ἐλάτης, πᾶσαν ὡς ἐπὶ εἰπεῖν ἐκκλησίαν ἔποιμνος γυμνώσας, εἰς τὴν καυσάρην ὤρμησεν, ἧς οὐκ ἴσχυοντες καππαδόκων ἠγεῖτο ἡ ταύτης τινικαῦτα βασιλεὺς ὁ μέγας, ὁ τὸ οὐκ ἐμνήσθη Φωσῆρ. ὁρῶντες μὲν ἦτον ὑπάρχον, ἐν τῇ γὰρ ἀμύρῳ ἢ πείσαι τὸν βασιλεῖον, τὴν πρὸς δὲ δόξιν ἀσπάσασθαι κοινῶν ἢ μὴ πειθόμενον ἐξέλασαν, τὴν γὰρ ἀνδρῶς τὸ κλέειν ὁρῶντες περὶ μὲν πρῶτον προσέειπεν ἑλίοντι ἡθελήσειν, ἵνα μὴ γρηναίως τὴν προσβολὴν δεξάμενος, ἐκ ταύτης ἀποκρεσάμενος, ἀνδρείας τοῖς ἄλλοις δαχέται (ἢ γῆρ). ἀλλὰ δαχέτης ἰσὺ τὸ μηχανημα πρὸς ἀπλησιον ὠφθῆν, ἠρκεσε γὰρ τοῖς ἄλλοις δαχέρισθαι, εἰς ὧν φέλαν τὰ παλαιὰ διηγήματα, καὶ οἷον τινες πύργοι τὸν τῆς πίσεως ἀκρόβουλον ἀκλήθῃ διείρησαν. ὁ μὲν γὰρ ὑπάρχων, εἰς τὴν καυσάρην ἀφικόμενος, καὶ βασιλεῖον τὸν μέγαν μεταπεμψάμενος, τιμῆς τε ἠξίωσε, καὶ λόγοις πρὸς αὐτὸν ἠπίοις ἐχρησάσθαι, εἰς αὐτὴν καὶ κεραιῶν, καὶ μὴ πρὸς ἄλλοις τοσαύτας ἐκκλησίας δι' ὀλίγων δογματῶν ἀκρίβειαν. ἵνα ἰσχυρῶν ἢ ἐκ τῆς βασιλείας Φιλίαν, καὶ τὰς ἐκ ταύτης διακρίβειαν πολλοῖς ἐσομένας διεργασίας. ὁ δὲ θεὸς ἐκείνῳ ἀνὴρ, μετὰ κίους ἐφ' ἑτέρας ἀρμόστην ἔδωκε λόγους, ἐκείνοι τὴν γὰρ καὶ ἐκείνοις πρὸς ὁμοιοί, φεῖτα τοιαῦτα κεχῆσασθαι. οἱ δὲ τοῖς θεοῖς λόγοις ἐνέδρα μὲν ἦν, πρὸς ἑτέρον δογματῶν εἰδὲ μίαν ἀνέχον) συλλαβὴν. ἵνα ἰσχυρῶν ἢ πᾶσας εἰδὲ οἷον τὴν θανάτῃ τὰς ἰδέας ἀσπάζον). τὴν δὲ βασιλείας Φιλίαν, μέγα μὲν ἠγεμαίμεθα δισθεσίας ἀνδρῶν ἢ ταύτης, ὁ δὲ ἑλίοντι ἀποκαλῶ. ἢ ὑπάρχων χαλεπήναν ἢ ἀνοήτῳ φησάν, ὁ θεὸς ἐφ' ἑλίοντι βασιλείῳ, ταύτην ἔχεν εἰς αὐτὴν ἀνοήτῳ ἀνδρῶν, ἐπειδὴ ἢ ἐξέλεγε πρὸς ἑλίοντι, καὶ τὸ πρᾶξιόν βυλδύσασθαι, καὶ τὴν ὑπερβαίῃ δηλώσαι τὴν γνώμην, συνήπιον τοῖς λόγοις ἐκείνῳ φησάν. φαναι λέγει) ὁ πανδύφημος ἐκείνῳ ἀνὴρ. ἐγὼ μὲν ὁ αὐτὸς ἐκείνῳ ἀνέλιον ἦξω. οὐδὲ μὴ μετὰ δαλῆς τὴν γνώμην, ἀλλὰ χρῆσαι ταῖς ἀπειλαῖς. μετὰ ἢ τέτῃς ἔδωκε λόγους ὁ ὑπάρχων ὑπαντήσας τῷ βασιλεῖ.

VALENS vero cum omnes prope modum Ecclesias pastoribus suis spoliasset, Caesaream profectus est quam incolunt Cappadoces. Regebat eam tunc temporis Basilius Magnus, lumen orbis terrarum. Praemiseraurum Valens Praefectum pratorio, mandans ut vel Basilium ad communionem Eudoxii amplectendam adduceret, vel id facere reculantem urbe expelleret. Nam cum tanti viri fama jam pridem ad aures ejus pervenisset, primum illum aggredi noluit, ne ille forti animo impetum excipiens ac repellens, exemplum aliis praerberet fortitudinis. Verum hic astus, arancatum tela similis apparuit. Veteres enim historiae reliquis Episcopis satis utilitatis ac praefidii attulerunt; ac veluti turres quaedam inconcussam fidei murum servarunt. Praefectus igitur Caesaream ingressus, evocato ad se Basilio honorem exhibuit, blandisque eum verbis compellavit, monens ut tempori cederet, nec tot Ecclesias proderet ob exiguam dogmatum subtilitatem. Pollicebatur autem ei amicitiam Principis, multaque exinde beneficia per illum in alios conferenda. Sed divinus ille vir, ejusmodi sermones adolecentibus magis congruere respondit. Hi enim & quicunq; horum similes sunt, hujusmodi rebus inhiare solent. Qui vero divinis eloquiis enutriti sunt, si ne unam quidem syllabam sacrorum dogmatum proderere sustinent: sed pro illis parati sunt, si res poscat, nullam non mortis genus subire. Porro amicitiam Principis, cum pietate quidem conjunctam magnifico: absque illa vero exitialem judico. Cumque indignatus Praefectus amentem illum esse diceret: Opto, inquit divinus Basilius, hanc mihi dementiae perpetuo inesse. Justus deinde abscedere, & quid agendum esset, apud se deliberare, ac postmodum sententiam suam exponere: verbis autem adjunctae erant etiam minae: dixisse fertur eximius ille vir: Ego quidem cras ad te veniam idem. Tu vero noli mutare sententiam, sed minas exsequere. Post hos sermones Praefectus Imperatori obviam progressus,

Y iij

ea quæ dicta erant, retulit, & Basilii virtutem, animique fortitudinem ac fiduciam ei nuntiavit. Ac tum quidem Imperator nullo responso dato, in urbem ingressus est. Ubi vero domum suam plagis divinitus inflictis vexari vidit: nam & filius ægotans, in ipso montis vestibulo erat constitutus, & uxor ipsius variis doloribus torquebatur; tunc causam calamitatum intellexit. Divinum igitur virum quem supplicio se affecturum minatus fuerat, supplex rogavit, ut ad palatium veniret. Missi sunt ad eam rem Magistri rei militaris, qui Principis iussa Basilio nuntiarent. Tunc igitur magnus Basilii profectus in Regiam, cum Imperatoris filium morti jam proximum vidisset, se eum ad vitam revocaturum esse spondit, si puer sacrum Baptismum ab Orthodoxis sacerdotibus conficeretur. Hisque dictis è palatio egressus est. Imperator vero, exemplo amentis Herodis recordatus juramenti sui, Arianz factionis Episcopis qui tum aderant, præcepit ut puerum baptizarent. Quo facto, puer protinus animam exhalavit. At Valens penitentia ductus, & noxiam fuisse considerans jurisjurandi veritatem, in Ecclesiam ingressus est, & Basilium docentem audivit, & solennia dona obtulit ad Altare. Cùmque Basilium intra sacra vela, ubi ipse residebat, accedere eum iussisset, multa ad illum verba fecit de recta fidei doctrina: eumque Valens libenter aufcultavit. Ad erat tum quidam nomine Demosthenes, Castrensis sacri palatii, qui cùm Magistrum orbis terrarum objurgaret, barbarismum admisit. Tum subridens divinus Basilii: Vidimus, inquit, etiam Demosthenem litterarum expertem. Et cùm ille vehementius indignatus minaretur, subjecit magnus Basilii: Tuum munus est, jusculorum condimenta curare. Divina enim dogmata exaudire non potes, cùm aures habeas obstruatas. Et Basilii quidem ista dixit Demostheni, Valens vero tantopere eum miratus est, ut pulcherrima quæ illic habebat, prædio pauperibus donaverit, quorum ille curam gerebat, qui toto corpore mutilati multo majore curatione indigebant. Hunc in modum Basilii primum Valentis impetum devitavit. Postea vero cùm illuc reversus esset Valens, priorum oblitus: quippe mens ejus à seductorib⁹ oblessa

ἀπήλθε τεταίρημένα, καὶ τὴν τῶ ἀνδρὸς ἐσθλὴν δόξαν κῆρξεν. ὁ δὲ ψυχῆς ἀνδρείου ἐκβαρβαρὸν ἐμνήσθη. καὶ τότε μὴ σιήσας ὁ βασιλεὺς εἰσελήλυθεν. ἐπεὶ δὲ ἵκησεν τὴν οἰκίαν αὐτῶν, βλάπτες εἶδε καὶ πεμφθείσας πληγὰς ὅτι ἰδὼς ἀρρώσθους παρ' αὐτῶν ἦν τὰς πόδας ἐθανάτε, καὶ τὴν γαμῆλην διάφορα ἐπολιόρου παθήματα τὴν ἀσπὴν ἐπέγνω τῶ σκυθροπῶν τὸν θεῖον τοῖνον ἀνθρώπων ὃν κολαστικὴ πείλησε, ἐλθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν ἠνέδοθησεν. ὁ δὲ στρατηγὸς τοῖς βασιλικαῖς δικτοῦν πρὸς ἀγρομασι. τότε μὴν ὁ μέγας βασιλεὺς καὶ ἀλαβῶν τὰ βασίλεια, ἐκ τῶ βασιλέως υἱὸν παρ' αὐτῶν ὄντα τὴν τελευτήσασα θάνατος, ὡς τῶ ζώοντι τὸν ἴσον ἴσως ἔβησεν ἰσχυρῶς, εἶδὲ παναγίᾳ βαπτίσματι. ὁ δὲ τῶν δισέβων ἀξιοθέη. ἐκ τῶν αἰπῶν ἐξελήλυθεν ὁ δὲ τῶ ὄρκων κῆρξεν τὸν ἀνόητον μεμνημένον ἠρώδην, ὃν συμπάρῳ αὐτῶν ἐκ τῆς συμμορίας δόξας βαπτίσαι τὸ παιδίον προσέταξεν. ὁ δὲ ἄσπρηκα τῶ βίβη τὸ τέλος ἐδέξατο. μετὰ μὲν τῶν ἵερῶν ἐλάλησε, καὶ τὴν ἐπιελαθῆ τῶν ὄρκων ἀλήθειαν λογιζάμενος, εἰς τὸν θεῖον νεανῆν εἰσελήλυθε. καὶ τῶ μεγάλῃ βασιλείᾳ διδασκαλίαν ἀπέλαυσε, καὶ τῶ θυσίας ἡρώ τὰ εἰωθότα προσέννοχε δῶρα. καὶ εἰσὼ τῶν αὐτῶν θεῶν παρὰ πείσασμάτων ἔνθα καθῆσο ἡμέρας κελύσσας, πολλὰς ὡς αὐτὸν αὐτῶν θεῶν δόξασμάτων ἐποίησεν λόγους, καὶ δὴ λέγει. ὁ δὲ παρῆν δὲ πρὸς δημοθέην καλεῖμενος τῶν βασιλικῶν προμηθεύμενος ὄντων, ὅς τῶ διδασκαλῶν τῶ οἰκίαν ἐπιμετῶν ἐπαρβείσεν. ὁ δὲ θεῖος βασιλεὺς μετὰ τῶν μετὰ, ἔφη, ἐκ δημοθέην ἀγράμματον. ἐπεὶ δὲ ἵκων ἐκείνῳ δυσερένας ἠπέλησε, σὺ εἶπεν, ἔφη ὁ μέγας βασιλεὺς, τῆς τῶν ζώων καρυκίας φροσύνην. δόγματων ἰδὲ θεῶν ἐπαίψιν ἐδύνασαι, βεβυσμένας ἔχων τὰς ἀνοίας. ταῦτα μὲν ἔν πρὸς ἔτον ἔφη. ὁ δὲ βασιλεὺς ἔτως ἠγάθη τὸν ἀνδρα, ὡς καὶ χεῖρα καλλίον σα ὡν εἶχεν αὐτῶν, τοῖς ἰσχυρῶν φροσύνη μείνους δωρήσασθαι πένθησιν, οἱ τὸ σῶμα ἀπὸν λελωθῆμενοι, πλείονος ὅτι μάστιγα θεράπειας προσδέον. τὴν μὲν ἔν πρῶτην ἐλάλει. ὡς πρὸς βολῶν ἔτως δὲ φροσύνη ὁ μέγας βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ ἵκων ἠκων αὐτῶν, καὶ τῶν πρὸς τῶν ἐπιελαθῆμενος. ἰσχυρῶν τῶ

Ἰζαπαλίων ἐπολιορχεῖτο τὴν γνώμην, τῆς
 τῷ ἐναντίον αὐτὸν αὐτῆς γράφει μελέδος παρ-
 ἦνεσεν· εἶτα μὴ παύσας, τὸν παρὲς τῆς ἰσορίας
 γραφῆναι νόμον ἐκέλευσε. τῆτον ἢ τῆ χειρὶ πα-
 ροῦθεις βεβαιῶσαι. εἰδὲ μίαν σοιχείει κεραίαν
 ἰξέτινεν. ὁ γὰρ κάλαμος σιωπεῖσεν. ἐπεὶ δὲ ἢ
 καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος κάλαμος ταῦτο πά-
 θος ὑπέμεινε, καὶ βεβαιῶσαι τὸν δυοσεβῆ νό-
 μον ἐκείνον ἐφίλονε κἀ, εἰσείδη μὴν ἢ δεξιά καὶ
 κερῶνον ἐδέξατο. δειμάτος ἢ πλήρης ἢ ψυχῆ
 χρομδρῆ, ἀμφοῖν ταῖν χειρῶν τὸν χάριτην διερ-
 ρηξε. καὶ πῆκε τῷ ὅλων ὁ πρυτανὶς ὡς καὶ
 τὰς ἄλλας αὐτῆς ἐν δέδωκεν ἐκείνα παθεῖν, καὶ
 τῆτον τῷ ἐπιβεβλῶν ἀπέφηνε κρείττονα· διὰ
 μὴν τῶν παρὲς τὸν γενημδρῶν. τὴν δύναμιν
 τὴν οὐκίαν δεικνύς· διὰ ἢ τῆς ἐτέρας οὐκονομί-
 ας τῶν δόξων ἀνδρῶν τὴν ἀνδρείαν κηρύττων.
 ἐπὶ αὐτὰ μὲν ἐν ὁ εἰσάλης προσβαλῶν τ' ἐλπί-
 δος ἐψόδῃ.

A tenebatur, Basilium denuo hortatus est
 ut adversariorum partibus sese adjun-
 geret. Cúmque persuadere ei non po-
 tuisset, præceptum de exilio scribi jus-
 sit. Quod manus propriæ subscriptione
 firmare conatus, nullius litteræ api-
 cem potuit exarare. Calamus enim
 contritus est. Cúmque secundo ac ter-
 tio calamo idem contigisset, & nihilo-
 minus Valens impium illud præceptum
 confirmare niteretur, dextrâ subito
 concuti ac tremere cœpit. Cúmque a-
 nimus terrore ac metu percussus esset,
 utraq; manu chartam dilaceravit. Quo
 facto moderator omnium Deus ostendit,
 & ut alii ista paterentur permisisse
 se, & Basilium superiorem infidiis præ-
 stitisse: ut per ea quidem quæ Basilio
 acciderunt, potentiam suam declara-
 ret: per ea vero quæ in aliis fieri permi-
 sit, optimorum virorum fortitudinem
 publico præconio exornaret. Et hic
 quidem Valens cùm impetum fecis-
 set, spe sua frustratus abcessit.

Κεφ. κ'.

Περὶ τῆς τῷ ἁγίῳ ἀθανασίῳ τελευτῆς, καὶ τῆς πᾶσι χειρο-
 τονίας.

ΕΝ ἀλεξανδρείᾳ ἢ ἀθανασίῳ τῷ κληφό-
 ρου μὲν τὰς πολλὰς ἀγῶνας καὶ τὰς ἰσα-
 εἰθμυς φάνης, λύσει τῶν πόνων εἰληφό-
 τος, καὶ εἰς τὴν πόνων ἐλευθέραν βίβλῳ με-
 ταστάσας, πῆτος ἀνὴρ ἀριστος τὴν προεδρίαν
 ἐδέξατο πρῶτος μὴν τ' μακαρίας ἐκείνης ψη-
 φισαμῆνης ἀπὸν κεφαλῆς πάντων ἢ συμψή-
 φων γενημῶν, ἢ τῶν ἱερῶν μῶν, καὶ τῶν
 ὄν τελεῶν καὶ ἀξιώμασι. καὶ ὁ λαὸς ἢ ἅπας,
 ταῖς θύσμησις ἐδήλυν τὴν ἠδονήν τῶν ἡδῶ-
 θανασίῳ συμμείεχεν ἰδρώτων, καὶ ἐνδημῶν
 τε καὶ ἀποδημῶν σιωπῆν, καὶ τὰς παιδοδα-
 πῆς σιωπῆν κινδύνους ὑπέμεινε. διὰ τοι-
 τῆτο, καὶ τῶν δόξων ἐρέων συνέδραμον οἱ πελά-
 ρῶνες, καὶ τὰς ἀσκητικὰς καλαλιπῶνες πα-
 λίστρας οἱ ἐν ἐκείναις διάγοντες, τὸν ἀθανασί-
 σι ἐθρον κληρονομήσαι τὸν πῆτος ἠξίεν.

CAP. XX.

De obitu sancti Athanasii & de ordinatione
 Petri.

ALEXANDRIÆ vero, cùm egre-
 gius pugil Athanasius post pluri-
 ma certamina, & pares numero coro-
 nas, finem laborum sortitus & ad vitam
 dolorum expertem translatus fuisset,
 Petrus vir præstantissimus sacerdotium
 suscepit. Quem primus quidem Pon-
 tifex ille beatissimus suffragio suo desi-
 gnarat Episcopum: cuncti verò electio-
 nem comprobaverant, tam sacerdotia-
 lis Ordinis viri, quam Magistratus &
 honorati. Sed & universus populus la-
 titiam suam faustis acclamationibus
 declaravit. Hic namque Athanasii su-
 dorum particeps fuerat; eumq; & præ-
 sentem domi, & absentem foris erat
 deornatus, & unâ cum illo varia subie-
 rat pericula. Quam ob causam & vici-
 ni Episcopi Alexandriam confluxerunt,
 & qui in monasteriis degebant,
 relictis palæstris suis aderant, ut in A-
 thanasii locum Petrus succederet po-
 stulantes.

A

CAP. XXI.

Quomodo expulsus sit Petrus, & in ejus locum intrusus fuerit Lucius Arianus.

CUMQUE eum in Pontificali folio collocassent, confestim rector provincie collecta Gentilium & Judaeorum multitudine, Ecclesie ambitum circumdedit, monens Petrum ut abscederet. Alioqui ni paruisset, expulsum se illum minabatur. Id autem agebat, specie quidem ut Imperatori gratificaretur, damnis eos afficiens qui contraria sentiebant: revera autem impietatis felle succensus. Nam simulatorum cultui addictus erat, & Ecclesie calamitate velut maxima festivitate delectabatur. Admirandus itaque Petrus, cum insperatum bellum animadvertisset, clam discessit: consentoque navigio, Romam se contulit. Paucis deinde interjectis diebus, Euzoius ab urbe Antiochia Lucium secum adducens, venit Alexandriam, eique Ecclesiam tradidit: Cujus viri impietatem atque injustitiam civitas quoque Samolatensum experta jam fuerat. At populus in Athanasii doctrina prius nutritus, cum contrariam sibi escam subministraret cerneret, ab Ecclesiasticis conventibus abstinuit. Lucius vero, idolorum cultores tanquam satellites circa se habens, ex Orthodoxis alios caedebat, alios conjiciebat in carcerem; alios fugere compellebat; aliorum domos Barbarico more populatus est. Verum admirabilis Petrus, hac in epistola sua optime omnium exposuit. Quam quidem epistolam, ubi unum ex sceleribus Lucii narravero, huic Operi intexam. Viri quidam in Aegypto Angelorum vitam æmulantes, ab urbium strepitu ac tumultu se subduxerant, vitamque in solitudine amplexi, arenosum ac sterile solum frugiferum reddiderant, fructum Deo gratissimum ac pulcherrimum offerentes virtutem quam instituerant. Hujus conversationis duces ac principes, cum alii multi extiterunt, tum celeberrimus ille Antonius, qui monasticorum cœtuum egregius fuit exercitator. Hujus igitur sodales: ipse enim cum plurimis ac præstantissimis mercibus ad tranquillos portus jam pridem appulerat: miser iste & infelicissimus persecutus est; Ac divinorum illorum cœtuum duces, Macarium scilicet illum clarissimum,

Κεφ. κα΄.

Περὶ τῆς ἐκβολῆς πέτρου, καὶ εἰσαγωγῆς λυκίου Ἀριανοῦ.

ΕΠὶ δὴ ἵ τοῖς ἀρχιερατικοῖς αὐτὸν ἐνδοξασαν θάκοις, διδύς ὁ ἔθνης ἡγούμενος, τὸν ἑλληνικὸν καὶ ἰουδαϊκὸν ὄμιλον συναφροῖσας, ἔδωκε τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκκύλωσε ἀπειθολογίας, ὁξύναι τὰ πέτεω παρεγγυῶν, καὶ γνῶσκοντα ὁξελασφὴν πείλει. ἐποῖς ἵ ταῦτα, τὰ βασιλεῖ μὲν δὴ ἔθεν τὰ θυμῆρη πρῶτα μαλιδόμενος, καὶ ἔδωκε τὰνανία φρονεῖσας ἀναπιμπλάς συμφορῶν τῆ δὲ γε ἀληθείᾳ, τῆ δὲ θεοσεβείας ὀργῆς ἐμφορῶν μῆρ. τῆ γνῶ τῆν εἰδώλων θεραπείας ὁξήρησας, ἔλαμπε ὁ αὐτὸν ὑπελάμεσαν ἐσορῶν, τῆν τῇ ἐκκλησίᾳ ζάλω. πῶς τε μὲν ἐν ὁ βασιμασί, τὸν ἀδόκητον θεασάμενος πόλεμον, λαθῶν ὁξελήλυθε καὶ σκαφες ἔπῆσας, ἐστὶν τῶν ῥώμῶν ἀπῆρεν. ὀλίγων ἵ δὲ διελθυσῶν ἡμερῶν, διζῶι δὲ ἀντιοχείας λέκκιον ἀγῶν ἀφίκετο, καὶ τὰς ἐκκλησίας ἐκείνω παρῶσθεν, ἐτῆ δὲ θεοσεβείας καὶ ὁξανομίας, καὶ τὰ σαμόσατα πείραν ἐλαβεν. τὸ ἵ πῶλῆσας αἰθανασίς διδασκαλίαις ἐπὶ ἑδρα μῆνον, ἐτα ἐναντίαν τροφῶν θεασάμενος, τῆν ἐκκλησιαστικῶν ἀπίσση συλλόγων. Ὁ ἵ λέκκιος, δὲ ῥυφοροῖς κεχημῆρ τοῖς τῆν εἰδώλων θεραπείαις, ἔδωκε μὲν ἡμῖς, ἔδωκε ἵ καθῆργε, τῆς ἵ δραπέδῶν ἡνάκτα ζεν ἀλλων ἵ, βαρβαρικὴν δίκην ἐπόρθη τὰς οἰκίας. ἀλλὰ ταῦτα ἀμῆνι ὁ ἀξίαγας πῶς τε ἐν ἑπιστολῇ διηγῆσαστο. ἐῶ ἵ μίαν ἀνοσιεργίαν τῆ λυκίος διηγήσασμενος, ἐκείνην ἐν τῆσῶ τῆ συγγραφῇ τῆν ἐπιστολῆν. ἀνδρες ἐν αἰγύπτῳ, τῆν τῆν ἀγγέλωσολιείαν ζηλώσαντες, τὰς μὲν πολυδικῆς ῥυβῆς ἀπέδρασαν τὴν ἐν ἐρήμῳ ἵ παρῶσθεν βιοσί, ἔτῆν ψαμμῶσδῆ ἔ ἀκαρπον καρποφόρον ἀπέφθναν, καρπὸν τὰ θεῶ ἡδῶσιν τῆ καλίσιον φέρωντες, ἡν ἐνομοθέτησαν δὲ τῆ ταῦτης πολλοὶ μὲν ἦρξαν καὶ ἄλλοι ἵ πολυδικίας, παιδοσεβείας ἵ ἀρισ τῆν ἀσκητικῶν ἐργῶν ἐσοσιλαμάτων, ἀνῶν ἐκείν ὁ πῶν λυμῆνῆ, δὲ εἰς τῶν σαλαῖσραν τοῖς ἀσκητικῶν ἀποφῆνας τὴν ἐρημον τὰς ἐκείν ἐν θιασῶτας αὐτὸς γνῶ τῶν μεγίστων τε καὶ καλῶσων φορῶν, εἰς τὰς ἀπνέμεας λιμῶσ κατῶρμισο ὁ δὲ σῆν ἐκείν καὶ τῶσασῶλι ἐδῶξε. τὰς ἵ τῶν θείων ἐκείν ἡγούμενας χορῶν, μακαρίον τε τὸν αἰοῖσμενος καὶ

καὶ τὸν ἐκείνου ὁμῶν μόνον τε ἐκείνου ὄντος, καὶ οὐδὲ
 ἄλλως ἐν τῇ ἀσπληαίων ἐξασαγῶν, εἰς πνα
 ἡσον ἐξέπεμψεν ὑπὸ δυσσεβῶν οἰκημύλων
 ἀνθρώπων, καὶ μηδένα πώποτε δεξασμύλων
 δυσσεβείας διδάσκαλον ἔχον πορθεύει τῇ γῆ τῆ
 ἡσασπελάσασιν, ὁ δαίμων ὁ παρ' ἐκείνων
 πμῶνδρος, τὸ ἰδρυμύλον καὶ ἀλιπῶν εἰδῶλον,
 ὅπως εἶχε παλαιὸν οἰκηθῆριον, τὴν ἔριδος ἐξέ-
 μνη θυγατέρα, καὶ βακχουμένω πρὸς τὴν
 ἀλίω ἐξήγαγν, εἰς τὸ πορθεύειν (4) ἐρεῖ
 πρὸς ὄρμισαν. ὄργανον ἢ τῆ γλώσση χρῆσά-
 μιν (5) τὴ κόρης, ἐβόα διὰ ταύτης, ἅπτε ἐν φι-
 λίπποις ἢ τὸ πνῦμα τῶ πύθων (6) ἐχρῆσα. ἡ-
 κκον ἢ ἀπαίσεις, καὶ ἀνδρες ἐ γυναῖκες, ἐκείνη ἔ-
 δαίμονος λέγοντι (7) ὡς τὸ ὑμείρους δυναστείας,
 ὡσεὶ ἀπόσιες τῶ χρεῖς πάντων παρ' ὑμῶν ἐ-
 ληλάμεθα, διὰ πόλεων καὶ κωμῶν, διὰ ὄρων ἐ-
 βενῶν, διὰ τῆς οἰκηθῶν ἐσρημῆνης ἐρημη-
 ἡλπίσαμιν ἐν τῶ δὲ τῶ ἡσασμύλων διὰ γοῖες, τῆ
 ὑμείρων ἀπληλῶ χταμ βελῶν, καὶ τὸ ἐλπίδ (8)
 ἐψάδωθμεν. ἐπὶ αὐτῶ γδύμας ἐξέπεμψαν
 (9) διὰ κοίτες, ἔχον ἡμῶς ἀνάσσωσι, ἀλλ
 ἡμῶς δι' ὑμῶν ἐξελάσσωσι ἀφισάμεθα
 καὶ τῆς ἡσῶδ (10) ταῖς γδύμας δρεῖνης ὑμῶν ἀλί-
 σι βαλλόμεθα. ταῦτα λέγοντες, ἐτα τέτοις
 πρὸς ὁμοία, εἰς μὴν τὸ ἐδάφος τὴν κόρη κα-
 τέβαλον. ἀντιῶ φρεδοὶ πᾶμπαν ἐχρῶντο. ὁ
 ἢ θεῶ ἐκείν (11) χορῶς, πρὸς οὐδέ αμῶν (12) τὴν
 κόρη ἀνέστησε, καὶ τῶ γενηνηκόπ (13) φρεθῶσ ἀν-
 τε καὶ ἐρῶ μῆνη ἀπέδωκεν. (14) ἢ τῶ θαυμασί (15)
 θεαίαι, πρὸ τῆς ἀγίων ἐκείνων ποδῶν κυλι-
 δέμενοι, τῆ τῆς σωτηρίας ἐφοδίων μεῖαλα-
 χεῖν ἡν ἐβόλησαν. καὶ τὸ μὲν τῆ εἰδῶλων κατέ-
 λυσαν τέμενος, ταῖς ἢ τῆς διδασκαλίας ἀλίσι
 καλιωγαῶ ἐνίτες, τῆ ἔπαναγίε βαπίσματος
 ἡξιώθησαν χάρι (16). τέτων ἐν τῶ ἀσφ δῆλων (17)
 γενημῆμεν, πανδημῆ συνήλθον ἀπαίσεις τῶ
 λκίω λοιδορέμενοι, ἐθεήλατον σφᾶς ὄργνη
 καλατήψαζ λέγοντες, εἰ μὴ ὁ τῆ ἀγίων ἐκεί-
 νων ὁ θεῶ ἀφεθεῖ χορῶς. ἔτω δέσας ὁ λέ-
 κ (18) τὸν τῆς πόλεως θόρυβον, ἐπανελθῆν τοῖς
 θεασεῖσι ἀνδράσιν ἐπέτρεψεν εἰς τῶ ἀσπληαία.
 ἱκανὰ μὴν δὴ καὶ ταῦτα δεῖξαι τὴν ἐκείνη βδέ-
 λυειαν τε καὶ ἀσέβειαν. (19) ἀφέσπερον ἢ τῶς τολ-
 μηθεῖσας διδάξαι πῶσαν οἰκίας, τῶ θαυμασῶς
 πέτρετα γράμματα. ἐπὶ τὸ μῆκος φούτων,
 τὰ ἐν μέσῳ κείμενα τῆς ἑπιστολῆς ἐνήσῳ
 τῆ συζησεφῆ.

A & alterum ei cognominem, Isidorum
 quoque & alios, ἐ speluncis suis extra-
 ctos ablegavit in insulam quandam
 quæ ab impiis hominibus colebatur,
 nec ullum unquam pietatis magistrum
 acceperat. Cùmque navigium ad o-
 ram insulæ appropinquasset, dæmon
 qui ab illis colebatur, relicto simulacro
 quod vetustum ejus erat domicilium,
 filiam sacerdotis in furem egit, &
 bacchantem perduxit ad littus quò re-
 miges navem appulerant. Et puellæ
 linguâ, tanquam instrumento utens,
 eadem clamare cœpit, quæ olim mu-
 lier illa apud Philippos, spiritu Pytho-
 nio agitata. Audivère tunc omnes
 tam viri, quàm feminae, vocem dæmo-
 nis illius ita dicentis. O potentiam ve-
 stram, famuli Christi. Undique à vo-
 bis fugati sumus; ab urbibus & vicis; à
 montibus & collibus; à solitudine in-
 colis vacua. Sperabamus quòd in hac
 parva insula commorantes, jactum te-
 lorum vestrorum evitarem, sed spes
 nostram nos fefellit. Huc enim miserunt
 vos persecutores, non ut molestia vos
 afficerent, sed ut nos vestrâ operâ hinc
 exturbarent. Abscedimus ergo ab hac
 quoque insula. Virtutis enim vestræ
 radiis perstringimur. Hæc & hujusmo-
 di alia dicentes, puellam quidem solo
 affligerunt: ipsi vero penitus evanue-
 runt. Tunc divinus ille Monachorum
 chorus, oratione facta puellam è solo
 excitavit, sanamque mente simul &
 corpore, parenti restituit. Ii verò qui
 hujus miraculi spectatores fuerant, San-
 ctorum illorum pedibus advoluti, ro-
 gare cœperunt ut salutis viaticum per-
 ciperent. Ac templum quidem dæmo-
 num funditus everterunt: Sacræ vero
 doctrinæ radiis illustrati, divini Baptis-
 mi gratiam susceperunt. Quæ cum A-
 lexandriæ nuntiata essent, omnes in u-
 num congregati Lucium convitiis la-
 cerarunt, iram divini numinis immi-
 nere sibi clamantes, nisi sacer Sancto-
 rum illorum cœtus dimitteretur. Ita
 Lucius civitatis tumultum reformi-
 dans, sanctissimos viros ad speluncas
 suas redire permisit. Atque hæc qui-
 dem sufficere poterant, ad demon-
 strandam ejus nequitiam & impieta-
 tem. Verùm ipsius Petri litteræ, ini-
 qua Lucii facinora apertius edocebunt.
 Ego verò earum vitans prolixitatem,
 ea duntaxat, quæ in medio habentur,
 hoc loco adscribam.

Z

Ex epistola Petri Alexandrini Episcopi, de his que Alexandria gesta sunt auctore Lucio.

Ἐκ τῆς ὁμοσελῆς πτερῆ ἀλεξανδρείας διήγησις, περὶ τῶν ἀλεξανδρείας συμβαίντων ὑπέλαυσις.

PROVINCIAE Rector Palladius, sceta Gentilis & simulachrorum cultor assiduus, qui ad bellum Christo inferendum sepius sese exercuerat, collecta multitudine superius memorata, impetum in Ecclesiam fecit, perinde ac si ad subigendos Barbaros properaret. Tunc vero terribilia facinora perpetrata sunt. Quae cum ego duntaxat referre vellem, tantum mihi dolorem attulit eorum recordatio, ut ingentem lachrymarum copiam effuderim. Atque in eo statu mansissem diutissime, nisi divina cogitatione dolorem meum compressissem. Ingressa enim turba in Ecclesiam quam vocant Theonem, loco verborum gravium, laudes idolorum canebant: pro lectione sacrarum Scripturarum, plausus manuum indecoros, & fractas cum obscenitate voces usurpabant; ejusmodi denique contumelias adversus virgines Christi, quas nec lingua proferre sustinet: Nam & turpis est ipsa prolatio. Certe ex cordatis hominibus quisquis haec solummodo audivit, statim obturavit aures, & surdus esse potius optavit quam illorum obscenitatem auribus suis audire. Sed utinam verbis contenti haecenus deliquissent, nec verborum petulantiam factis ipsis superassent. Nam convivia quaecumque sint, tolerabilia sunt iis, in quibus Christi sapientia & divina mandata resident. Illi vero, utpote vasa irae ad exitium preparata, expanso naso turpem sonum per nares edentes, & tubis, ut ita dicam, ac fistulis procul emittentes, sanctarum Christi virginum vestem disciderunt: quarum continentia, sanctorum Angelorum similitudinem exprimebat. Easque nudas sicut nata fuerant, per totam urbem traduxerunt, petulanter iis illudentes, prout ipsis libitum erat. Erantque omnia prorsus crudelia atque inaudita. Quod si quis ob haec miseratione captus eos impedire, ac verbis eos admonere voluisset, vulneratus abibat. Sed o tem calamitosam? Multae virgines per vim stupratae sunt. Multae dum fustibus capita verberantur, manserunt exanimis. Ac ne corpora quidem sepulturae

ΟΤΕ ἔθνης ἡγεμονδύων παλλαδίον, ἔθνικὸς ὢν τῶν αἰρέσεων, καὶ τῶν εἰδώλων αἰεὶ περικυλωδόμενον, καὶ χεῖρ ἑσπρίδων πολλὰς μελέθσας, τὰ περὶ φημένα συναθροίσας πλήθη, ὄρμα καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐς ὑπόβῃαι βαρβαρὰς ἐπέφρομενος. τότε δὲ τότε χεῖρας γέγονεν. ἀλλὰ καὶ μόνον ὑπαὶ εἰδῶν θέλων, τῆς μνήμης ὀδύνην μοι παρεχέσπε, ἐπαφῆκα δακρύων ἀμετρον φορῶν ἐπὶ πολυέμνα ἀντέτο πάθων, εἰ μηθεὶς λογισμῶ λωφῆσαι παρεσκόσια. ἐν γὰρ τῇ καλυμνῇ ἐκκλησίᾳ θεωνᾶ, ἐπέσελθόντα τὰ πλήθη, ἀνλήρματων σεμνῶν, εἰδώλων διφρημίας ἐπήφιον ἀνλήθειων γραφῶν ἀναγνώσεως, κρότες χερῶν ἀσέμνης, καὶ κεκλασμένας μετ' αἰχρῆτος φωνᾶς, καὶ τῶν ἑσπρίδων παρθέτων ὑβρῶν, ἀς ἡ γλώτῃα προφέρῃ ἐκ ἀνέχεται, αἰχρῆν γὰρ ἐστὶ λέγειν, καὶ γὰρ μόνον τίς τῶν ἐν φρονέων ταύτας ἀκείσας ἐβυστάς ἀκούσας, καὶ μάλλον ἢ ἕατο ἀνγρεῶς κωφῶς, ἢ ἀνῆκοος γρεῶς τῆς αἰχρολογίας. ἀλλ' εἴθε λόγους ἀρκέμενοι μόνον εἰρημάρινον, καὶ μετὰ ἑξῆς τῶν λόγων ἐνικῶν ἀσέλγησαν. ἐνὶ ποίσοις γὰρ ἡ λοιδορία, καὶ ὅσα ὀπισθεν τυχευῆν, παρ' οἷς οἰκεῖ χεῖρ ἑσπρίδων καὶ θεῖα διδάματα. αὐτοί τοῖνυν ἑτοίμοι εἰς σκευή τυχευῆν, καὶ κληρονομήματα εἰς ἀπάλησαν, τὴν ῥῖνα σιμῶσαντες, ψόφον ἀσελῆν διὰ τῶν μυκλήων μακρῶν, καὶ ἢ ἔτιωσ' εἶπω, ὡς δὲ πρὸς κενὸν παρεόντες, τῶν μετὰ εἰδήτων διέρρησον τῶν ἀγίων χεῖρ ἑσπρίδων, ὧν ἡ ἀσκησις τυποῖ ἀγίων ἀγγέλων ἐχαρακλήσειεν. ὡς εἴ ἡ φύσις ἔχῃ, γυμνάς πᾶσαν τῶν πόλιν ἐθρεῖα μένον, διαπαύζοντες μετ' ἀσελγείας, ὃν τρέπον ἐβύλον. καὶ ὅπως ὡμὰ καὶ ξένα τὰ γυρόμνημα. εἰ γὰρ ἡ συμπαθῶς ἐπὶ τῆτοις ἐκώλυσε, πᾶσι νέσεως χερῶν λόγους, τραυματίας ἀπυλῆσε. ἀλλὰ φεῖ τῶν συμφορῶν, πολλὰς βιαίως φερεῖν ὑπέσπασαν σώμασις πολλὰ καὶ τῶν παρθέτων ῥοπαλοῖς καὶ κεφαλῆς τυπόμενα, ἔμενον ἀχανεῖς, οἷα ἐπίρροπομένη τῶν σωμάτων, εἰ δὲ τῆ ταφῇ πᾶσι δὲ ὁδοῖς πολλὰ

ἐν μέλει σήμερον τῷ γονέων ὀδυρῶν, ἐχ
 δέλοις σώματα. ἀλλὰ πταμικρὰ πρὸς
 τὰ μεγάλα διεξέρχομαι πῆ τῶτοις ἐμδρα-
 δύνω, καὶ μὴ σφοδρῶς ἐπὶ τὰ καλεπείγοντα
 βραῖω ἐφ' οἷς δι' οὐδ' ὅτι θαυμάσειε, καὶ μενεΐ-
 τε ἐπὶ πολὺ ἀχανεῖς σὺν ἡμῖν διεξάμενοι, τὸ
 Φιλανθρωπίας τὸν κύριον, ὅτι μὴ ἀρδῆν τὸ ὀ-
 λον συνέσθλιν. ἀ γὰρ τὸ γεγραμμένον, μήτε
 γέγονε μήτε ἐκείνη ἐν ταῖς ἡμέραις τῷ πα-
 τέρων ἡμῶν, ταῦτα ἐπ' αὐτῶν ἐκθυσιασθεῖς ἐ-
 πέλειεν. Ὁ δὲ οὐσεβείας ὡς γὰρ ἐν κρητῆδι σκη-
 νῆς ἀτάξια, παῖδα τὴν ἀρρένα φύσιν ἐξαρ-
 ησάμενοι καὶ τῶν γυναικείων ποθήσαντα,
 σοῖσῃ καὶ τὸ γεγραμμένον ἐδὴ ὀφθαλμῶς
 διαχρῖσάμενοι, καὶ φύκας ὡς οὐκ ἐρυθρήναντα,
 ὡς τὰ παρ' αὐτοῖς εἰδῶλα, θηλυμόρφω τῶν γη-
 ματι, ἐπ' αὐτῶν ἐκθυσιασθεῖς, ἐνθα κα-
 τὰ δὸν τῶν ἀγίων πνεύματι. Ἐπὶ καλέμεθα,
 δὴ κύνκλω τῆς εὐφροσύνης, ὡς δὲ καὶ κείσε τὸ χεῖρε ἁνη-
 μαλιζόμενοι, ὀρχισθὲς παρὰ σεβασάν πλα-
 τὺ μὴν γελῶντες, ἀθέσμως ἡ ἐπαφίνας φω-
 νίας. Ὁ δὲ πάλιν καὶ τὸ πρὸς ἀτάξια ἡ γη-
 σάμενοι, καὶ τὰ παρωχηκότα δὴ πρὸς τῆ
 λον ἡ πρὸς ἀθέσμοι λογισάμενοι, ἐξ ἀυτῶν ἕνα
 γνωριμῶτα τὸν ἐναίχρῶν τῆς οὐκ ἐκ τῶν ἐδὴ
 καὶ τῶν αἰδῶν γυμνωσάμενοι, ὡς ἡ φύσις ἐκ
 ἁνηματι. Ὁ δὲ τῆς ἐκκλησίας ἐπιβίβασάντες
 θεῶν, δημηγόρον αἰχρῶν καὶ χρεῖς πρὸς ἁ-
 γορῶσαν. ἀλλ' ἡ γὰρ θείων ρημάτων, αἰχρῶν τῆς
 πρὸς ἀλλῶν, ἀλλ' ἡ σεμνῶν λόγων ἀσελγῶν,
 ἀλλ' ἡ σεβείας ἀσεβῶν, ἀλλ' ἡ ἐγκρασίας πορ-
 νείαν, μοιχείαν, δρσενοκοίαν, κλοπῆν, βρω-
 σιν καὶ πόσιν τῶν βίω πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰσηγῶ-
 μεν. Ἐἶναι χρῆσιμα. τῶν δὲ ἕτως ἐχούσων,
 καμῶ τῆς ἐκκλησίας ὑπαναχωρήσαντι. Ὁ
 πρὸς γὰρ ἐκ, ὅπερ ἐραλίω τῶν ἐφοδοῖ, ὅπερ δὴ
 μ. πρὸς ἀτάξια δὲ γυρῶν τῆ, ὅπερ φι-
 λημῶν χρημάτων, καὶ ἐθνικῶν πλήθην μὴ
 μεγίστων ὑποσχέσεων; ἡμέτερον δὲ ἡ δὲν δότο-
 εἶλε) διάδοχον, χρυσίς τῶν ἐπισκοπῆν
 ὡς ἀξίωμα κοσμικὸν ὠνησάμενος λεκτικός τις,
 λυκῶ τῶν πονηρίαν καὶ τὰς πρὸς ἀξίως ἐχρῶν ἑσπ-
 δακῶς. Ὁ δὲ ἐπισκόπων ὀρθοδόξων συνόδῳ, καὶ
 ὑπὸ φωνητικῶν ἀληθινῶν, ἐκ αἰτήσεως λαῶν, ὡς
 Ὁ δὲ ἐκκλησίας διαγορεύσει θεσμοί. τῶν δὲ
 τοῖς τῶν συνησαν, ἀπλή γὰρ εἰσόδῳ τῆς πόλεως
 ἐπιβίβιν ὀρθοδόξων, ὁ δὲ ἐπισκόπων τῶν, καὶ

A mandati permittebantur. Plurima cer-
 te corpora, magno cum parentum do-
 lore, hactenus reperiri non possunt.
 Sed quid persequor parva ac levia, si
 cum majoribus comparentur? Quid
 his immeror, ac non potius ad ea quæ
 urgent, contendo? In quibus admira-
 bimini, sat scio, clementiam Domini,
 & nobiscum attoniti diu manebitis ac
 stupentes, quòd univèrsa non obrue-
 rit. Etenim quæ neque facta sunt, ne-
 que audita in diebus patrum nostro-
 rum, ut ait Scriptura, ea in ipso altari
 impij perpetrarunt. Nam velut in pul-
 pito scenæ petulantis, puerum qui vi-
 rilem lexiim ejuraverat & muliebrem
 affectabat, oculos stibio depictos at-
 que inunctos habentem, & vultum fu-
 co rubentem, sicut ipsorum simulacra
 habere solent, muliebri habitu in ipso
 sancto altari, ubi adventum sancti Spi-
 ritus invocamus, saltare fecerunt vo-
 lubili motu, hac & illac manus jactan-
 tem ac gesticulantem; ipsi immoder-
 ate ridentes, vocesque nefandas emit-
 tentes. Quin etiam istud ad lascivi-
 am spectare arbitrati, & præterita de-
 cora potius esse quam impia existi-
 mantes, quendam ex suo numero no-
 tissimæ turpitudinis, qui unà cum ve-
 ste pudorem simul exuerat, nudum
 sicut natus erat, in Ecclesia solio col-
 locantes, Concionatorem infamem
 adversus Christum salutarunt. Nam
 divinorum verborum loco, turpitu-
 dinem proferebat: pro gravibus verbis
 petulantiam; pro pietate impieta-
 tem; pro continentia scortationem, a-
 dulterium, masculam venærem, fur-
 tum, escam ac potum, vitæ hominum
 utilia esse docens. Quæ cùm ita fie-
 rent, atque ego Ecclesia excessissem:
 quomodo enim non abiissem, cum
 milites incursionem facerent, plebs
 pecuniis conductâ esset ad tumultuan-
 dam, nummi erogarentur, multitu-
 do gentilium magnis pollicitationibus
 illecta adesset: successor noster mitti-
 tur, qui Episcopatum, velut secula-
 rem quendam Magistratum, pretio
 coëmerat, Lucius quidam, lupi prorsus
 improbitatem & actus studens æ-
 mulari; non in Orthodoxorum Epi-
 scoporum synodo; non suffragio legi-
 timorum Clericorum, non postulatio-
 ne plebis electus, sicut Ecclesiasticæ
 leges requirunt. Erant unà cum illo:
 neque enim simplex ejus ingressus esse
 potuit: non Episcopi aliqui, non

presbyteri ac diaconi; non populi multitudine. Non illum precedebant monachi, hymnos e scripturis de prompto canentes, sed Euzoius, qui olim quidem cum diaconus esset Alexandria nostra, in sancta & magna synodo Nicana simul cum Ario depositus est; nunc vero Antiochenam Ecclesiam praesulatu suo devastat. Simul etiam Comes largitionum Comitatus, Magnus nomine, immensam militum multitudinem secum ducens: qui in omni impietate semper antesignanus esse cognoscitur. Qui cum Juliano temporibus Ecclesiam Berytensium incendisset; quae civitas est Phoenices non ignobilis; principatu felicitis memorie Joviani, eam propriis sumptibus instaurare coactus est: parumque absuit quin capite plecteretur, nisi multorum ambitu ac suffragio, Imperatoris clementiam meruisset. Hinc igitur considerare debet zelus vester, quem quidem hortor vos ut excitetis ad ea quae gesta sunt vindicanda; quae & quanta patrata sint scelera adversus Ecclesiam Dei, cum tantus in nos tyrannus supra memoratus insurrexisset. Nam continuo ille a vestra pietate & ab omnibus ubique Orthodoxis saepe damnatus Lucius, in hanc civitatem iusta de causa ipsi infensam introivit. Neque enim solum, sicut detestandus ille in psalmis insipiens, dicit: Non est vere Deus Christus. Sed etiam studiis atque institutis & ipse corruptus est & alios corruptit, gaudens blasphemis quae adversus Christum jactantur ab iis qui creaturam adorant potius quam Creatorem. Annon enim ita est, cum sceleratus ille affinia & proxima sentiens Gentilibus, recentem Deum colere audeat. Nam in conspectu ejus, has laudes acclamabant: Bene advenisti Episcopo, qui Filium negas. Serapis te diligens huc adduxit: patrium simulachrum suum designantes. Statim namque, ne momento quidem temporis interjecto, supra dictus Magnus impietatis ejus individuis comes, acerbis facelles & crudelissimus Satrapa, collecta multitudine eorum qui sub ipsius cura ductuque erant, presbyteros ac diaconos novendecim numero comprehendit, ex quibus nonnulli octogesimo annu excederant: & quasi in detestando quodam facinore & legibus Romanis contratio deprehensi fuissent, constituto publico iudicio, ipse

προσβύλεων, & διακόνων, & λαῶν πλήθη ἐπεσθῆλον τέτον μονάζοντες, ὑμνεύοντες ἐν γραφαῖς ἀναμέλποντες· ἀλλ' ἀζώοντες, ὁ πρῶτος μὲν σὺν δρεῖω καὶ αὐραῖς, δῆλοι ὄντων τῆς κατὰ ἡμᾶς ἀλεξανδρείας, ἐν τῇ κτ' νίκαιον ἀρχιεπίσκοπος, καὶ μεγάλη σιωδὴ ἀρτίῳ πρὸς ἀσία τῶν ἀποχέων λυμανόμην. καὶ ὁ τῷ κομητῆσιων ἢ λαρχιόνων κομης, σεβαστῶν ἐπαρχομην ἀμετρον πληθύν, ὁ ἐν πάση ἀσέβει ἀείγων ἐξ ὁμῶν μάχης τοῦ νομα' ὅς ἐστιν ἰελιανῶν κωργίς, τῶν βηρυλιῶν ἐκκλησίαν ἠμπερήσας, Φοινίκων δ' αὖτις πόλις Ἰπφαιῆς, ἐπὶ τῆς μακαρίας μνήμης ἰωβιανῶν χρόνοις, ὅς οἰκίαν ταύτην ἀνορθώσας καὶ λυμάνιασας, ὀλίγας καὶ τῶν κεφαλῶν τμηθεῖς, εἰ μὴ φιλανθρωπίας ἐκ πολλῆς ἀειδομένης ἐτύχευσε σιλικῆς ἀναλογήσας τοῖσι ἐν τέττα τῶν ἀμετρον ζῆλον προσηκῆς, ὃν διεγερθεῖναι πρὸς ἐκδικίαν τῶν χρομῶν πᾶσα καλῶ, δια κηλίκα τὰ πημεμεληθέντα κτ' τὸ θεῶν ἐκκλησίας, τοιούτοις τυρανῶν ἐπροφημῶν καὶ κημῶν ἐπαναστάσι. ἀμα γὰρ ὁ πρῶτος ὑμῶν θεοσεβείας καὶ τῶν ἀπανταχῶν ὁρθῶν ἐπισκόπων πολλὰς ἀπαγορευθεῖς λέκκ. τὸ πρὸς αὐτὸν ἀπεχθῶς διακειμένης ἐπὶ διλογίαις ταῖς προφάσεσιν ἐπέση πόλεως. & γὰρ μόνον ὡς ὁ δύσφημος ἐν ψαλμοῖς ἀφρων λέγει· οὐκ ἔστι θεὸς ἀληθινῶς ὁ χειρὸς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιηδύμασι διεφθάρη καὶ διέφθερε, χυρῶν Ἰππταῖς βλασφημίαις, ταῖς κτ' τῶν σὺν ἐπεμπομῶν πρὸς τῶν κίσερ λαρεθῶν πρὸς τὸν κίσερ πᾶς ἐχ' ὅπερ ἐπὶ πρῶτον ἐλλησιν ἐχων τὸ φρονημα προσφάτω τολμᾷ ὁ ἀλίητος· σέθεν θεῶ. ἐπὶ ὅψει γὰρ αὐτῶν τέττες ἐπὶ πᾶν ἐπεμπον καλῶς κηθεῖς ὁπίσσω πρὸς μὴ λέγων ὁ σέρας πρὸς φηλῶν εἰσίνεικε, τὸ πάθειον εἰδῶλον ἐσθῶν ἀναμάζοντες. αὐτίκα γὰρ ῥοπήσ ἐδὲ μιᾶς παρῶν θείας ὁ προφημῶν μάχης, ὅτις ἀσέβειαι αὐτῶν κοινῶς ἀδιδίρησι, καὶ ὁ οὐροφῶν πηκερὸς καὶ σατραπῆς ὡμῶτασι, σωμαθροῖσαι καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἑαυτῶν φρονίδια ἐπανακείμενα πλῆθη, προσβύλερας καὶ διακόνους τὸν ἀρετῶν ἐνεακαίδεκα συλλαβῶν, ὡς πρὸς τὸ ὄγδοσκος ὃν ὑπερβέβηκασιν ἐπὶ ὡς ἀλόγους ἐπὶ μυσταρῶν πνὶ καὶ νόμων ῥωμαίων ἐχθρῶν, δημόσιον ὀλέσας κρήνην

κατωάκαζεν, ὅτι εἰδὼς ὅτι ὑπερτὶ δρε-
 πῆς χειριανὸν νόμους, τὴν πατρῶαν πίστιν
 διὰ τῶν πατέρων διδοῦσάν ἡ-
 μῖν προδιδόναι πῖσιν, ἠδόμενον ἐπὶ τῷ κη-
 τὸν φιλανθρωπότατον αὐγεσον ἐάλεῖται δι-
 χυρίζομαι. ὡς ἰδοῖτε τὰ λανες, λέγων με-
 γαλὴ τῆ βοῆ, τῶ τῶν δρεφανῶν φρονηματι πεί-
 θῆς. συζητω μὴ σὺ γινώσκῃς τὸ θεῖον, καὶ ἀλη-
 θῆ σέ ἐστι θρησκείαν, ὅτι αὐταιρέτως, ἀλλὰ
 πρὸς ἀναίκλιτον πρόστασι, τῆ μὲν γὰρ ἀ-
 νάκην διπλοῖα ἀειλείπει. τῶ δ' αὐταιρέτω
 ἀκολοῦσθαι καὶ ἡγορία. διό τοιούτους λογισμοὺς
 πρὸ ὀφθαλμῶν πθήμενοι ἠκέει πρὸ θυμοῖ. B
 μελλησμένων διδοῦμενοι πάντα, τῶ ἀρεῖα ὑπο-
 γραφοῖτες δόγματι, ὄνδον κηρύττει ὄνομασι λέ-
 κιος λέγων. διείδοτες ὡς πειθαρχῶντες, χρή-
 ματι τὸ πῶρος τὸ γέρεσθαι βασιλέων ἐξεί-
 ἀπαναιόμενοι, ἢ ἐκεκτῆς ἢ σεβελώσεων καὶ
 βασάνων καὶ μασιγῶν καὶ δαμασκειῶν πεί-
 ρων λήψατε χερμάτων ὀμῆ καὶ κλημάτων
 σερεθῆτες καὶ τὸ παρὶδ. Ὁ μέλανας ἀνίτες,
 εἰς χαλεπὸς οἰκῆσαι τόπος καὶ ἀκερδήσεως.
 ἀλλ' ὅτι μὲν ὀφθαλμῶν, ἀπάτη τῶ ἀπει-
 λῶ κερσῆσας, μέλανας ἡναι τῆς δυσεβῆς ὅτι
 πάντας ἢ πρὸς τὸ πῶρος καὶ κατωάκαζε γνώ-
 μης. Ὁ δ' ἢ, πικρότερον βασάνε πάσης τῶ εἰς
 δυσεβῆσαν πρὸς ὀφθαλμῶν ἡναι ἀμενοι, ἐχθρῶν γὰρ
 τοιοῖσδε πρὸς αὐτὸν ἀναίκαζόμενοι ἀπῆνη-
 σαν ῥήμασιν, δρεθῆ καὶ γρηναῖα φρονηματι ὀ-
 μῆ τῶ ἀπάτη καὶ τας ἀπῆλας ὑποάξαντες.
 πῶ παυσολοπῶν, πέπαυσο τῆ τοῖς ἡμῶς ἐκ-
 φοβῶν τοῖς ῥήμασιν ἐπεχε εἰκάτα πρὸς φέρειν
 ῥήματα. ἡμεῖς γὰρ ἐτενήλω, ἔτε πρὸς φα-
 τον ἰερόντες θεῶν, καὶ ἐπαφείκης κυμαίνων εἰ-
 κῆ, ἢ πρὸς σεβῆσας ὡς βία. Ὁ ἀνεμος, τοῖς δι-
 σεβῆσας ἀχει θανάτε ἐμπολιτδοῦμεθα δό-
 μασιν. ἐκ ἀδύνατον, ἐκ ἀσοφον, ἢ χωρεῖς ἀλη-
 θείας πῶ πῶλε φρονησάντες θεῶν ἢ πῶλε μὴ ὄν-
 τα παύσει, πῶ ἢ μὴ ὄντα, καὶ τὸν δυοσεβῆ τῶ
 ἰον δρεφανον, χρονοκὸν ἢ πρὸς καιρον δοξάζοντες
 τοῖς ὄν. εἰ γὰρ κλίσμα καὶ ὅτι δρεφομανίτας ὁ
 ὄν, ἐχθρῶν πῶ πῶλε παύσει ὀμοῦσι. Ὁ εἰς τὸ μὴ
 εἰσισυῆσει καὶ ὁ παύσει, ἐχθρῶν ὄντος ὄντος,
 ὅτι ὄντος καὶ αὐτῶν παύσει. εἰ δ' αὖ ἐπὶ τῶ παύσει
 εἰν. ὄντος ὄντος. Ὁ δ' ἢ αὐτῶν ἀληθινῶν
 καὶ ἐχθρῶν διπλοῖα φρονηματι. ἀπαθῆς γὰρ
 ὁ θεός. πῶ ὅτι ἀφρων καὶ μανιώδης, ὁ μὲν

A Christianarum de virtute legum igna-
 rus, a vitam fidem, ab Apostolis conti-
 nua serie per Patres nobis traditam,
 prodero eos coëgit: clementissimo Au-
 gusto Valenti gratissimum id fore asse-
 verans. Assentiatis miseri, clamabat,
 assentiatis dogmati Arianorū. Quam-
 vis enim vera sit religio quam colis, i-
 gnoscet tamen vobis Deus: quippe qui
 non vestra sponte, sed necessitate com-
 pulsi id feceritis. Nam necessitati qui-
 dē excusatio semper relinquitur: libe-
 ram autem voluntatem sequitur accu-
 satio. Has igitur rationes præ oculis
 vestris habentes, omni cunctatione ab-
 jecta, alacres accedite ad subscriben-
 dum dogmati Ariano, quod nunc di-
 fertis verbis prædicat Lucius. Ac pro
 certo habere, vos si quidem parueritis,
 pecunias & opes atque honores ab Im-
 peratoribus consecuturos: si vero re-
 nuatis, carcerem, tormenta, quæstio-
 nes, flagra & cruciatus vos esse subituro-
 ros; & pecuniis ac possessionibus cun-
 ctis spoliatos, & patria extorres, in lo-
 ca aspera atque incommoda deportan-
 dos. Ad hunc modum generosus ille
 vir, fraude atque illecebris minas suas
 temperans, hortabatur simul & cogebat
 cunctos, ut à pia sententia recederent.
 Verum illi pietatis proditiōnem
 omni tormento acerbiorē esse du-
 centes, uti revera est, illi his verbis
 coacti responderunt, fraudem ejus
 pariter ac minas sua virtute animique
 magnitudine calcantes. Desine tan-
 dem, desine, his verbis nos terrere.
 Cessa inanes proferre sermones. Nos
 enim nec novitium, nec recentem
 colentes Deum: licet instar maris flu-
 ctuum inaniter spumes, & tanquam
 vehemens ventus cum fragore irruas,
 recte ac piæ doctrinæ ad extremum
 usque spiritum adhæsi sumus; non
 potentia, non sapientia expertem,
 non sine veritate unquam fuisse senti-
 entes Deum: non eum aliquando fu-
 isse Patrem, aliquando autem non fu-
 isse; juxta impium istum Arianum, Fi-
 lium temporalem esse credendo. Nam
 si Filius creatura est, ut ajunt Ario-
 manita, nec consubstantialis Patri;
 ad nihilum redigetur etiam Pater, cum
 secundum ipsos Filio non existente,
 Pater aliquando non fuerit. Sivero
 semper est Pater, existente scilicet ex
 ipso vero factu, & non per defluxum:
 Deus enim passionis expertus est, qui fie-
 ri potest, ut non amens sit ac vecors qui

de Filio dicit, fuit tempus cum non ef-
 fer, cui cuncta accepto ferre debent
 quod existunt. Hac de causa patres no-
 stri qui ex toto terrarum orbe Nicæam
 convenere, a quibus excidentis isti,
 merito spurii facti sunt, cum perversam
 Arii opinionem, quam nunc juni-
 or iste defendit, anathemate damna-
 sent, non alterius quam Patrem sub-
 stantia Filium esse dixerunt, sicuti nunc
 cogis nos dicere, sed ex una eademque
 substantia. Quod pio sensu recte intel-
 ligentes, ex multis divinis vocibus in
 unum collectis, consubstantiali esse
 confessi sunt. Hæc & hujusmodi alia
 cum dixissent, eos multis diebus Co-
 mes in carcere detinuit, ratus eo se fa-
 cto à pia sententia illos abducturum.
 Verum illi, velut in stadio fortissimi
 athletæ, abjecta omni formidine, rebus
 à majoribus ex divina mente fortiter
 gestis se ipsos communientes, excel-
 siore animo pro pietatis defensione sta-
 bant, cruciatus gymnasium virtutis esse
 ducentes. Cum igitur ad hunc modum
 decertarent, & spectaculum, sicut ait
 beatus Paulus, facti essent Angelis &
 hominibus, accurrit tota civitas visura
 athletas Christi; qui flagra iudicis ipsos
 torquentis tolerantia suâ superabant,
 & trophæa adverſus impietatem per pa-
 tientiam erigebant, & de Arianis pa-
 lam triumphabant. Quos hostis ille a-
 cerbissimus minis ac fraudibus sub-
 acto, impietate in Christum factioni dedi-
 turum se putabat. Fatigatus igitur in
 infligendis quæ subinde excogitabat
 tormentis, cum universus populus cre-
 bro ingemisceret ac lugeret; crudelis
 iste & ab omni sensu humanitatis alienus,
 convocatis iterum turbis incompositis
 & ad tumultuandum afflicto, eos ad
 iudicium seu potius ad paratam con-
 demnationem, vocat juxta urbis por-
 tum, Gentilibus ac Judæis multas ad-
 versus eos acclamationes magna mer-
 cede conductas ex more jactantibus.
 Cumque ipsi manifestæ Arianorum
 impietati cedere nolissent, universo
 populo ante prætorium lamentante,
 sententiam in eos profert, ut Alex-
 andria excedentes, in urbem Phœ-
 nices Heliopolim migrant: in qua ne
 audire quidem nomen Christi ullus
 incolarum sustinet. Sunt enim omnes
 simulachrorum cultores. Mox cum il-
 los navigium conscendere iussisset, ipse
 in portu stans: prope enim in publico
 lavacro sententiam contra eos tulerat,

Α ὅτε ὁ κὺ Φρογῶν τὸν υἱὸν δι' ἑτὰ πάντα εἰς
 ἔναικ' ἄρα συνέστη; οἱ γὰρ ἡμέτεροι πᾶ-
 σαν τὴν οἰκὸν μὲν κατέρες, ὡν ἐκπεσόντες
 τοὶ εἰκότως ἀπάτορες γέγονασιν, ἐν νικαίᾳ
 συνελθόντες, ἀναθεματίσαντες τὴν ὁρσίαν κα-
 κοδοξίαν, ἧς ὁ νεώτερος ὁδοῦ νόν παρὶς αὐτῶν
 ἑτεροδόξιοι, ὁ δὲ ἡμᾶς εἰπὲν καὶ ἀναγκαῖον
 τὸν υἱὸν εἰρηκασίαν πατρὸς ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ
 σίας, ὁ καλῶς μετ' εὐσεβείας διανοίας νόσησας
 ἐκ πολλῆς τῷ θείῳ ῥημάτων συλλογῆς, ὁμο-
 ὅσιοι ὁμολόγησαν. τὰ δὲ τοιαῦτα, κατὰ τοὺς
 τοὺς ἀσφαλῆσια λεγόντας, καθεῖρξεν ἡμεῖς
 πολλῶν, οἰόμενος τ' εὐσεβείας μετὰ κινήσειν ἡμε-
 μης. Ὁ μᾶλλον, ὡς περὶ ἐν σ' ἀδῶ τῷ ἀθῶ
 τῷ Ὁ γρηναῖοτάτι, δὲ γλίαν πᾶσαν ὀπισθε-
 σανίτες, ἐπαλείφοντες ἐαυτοὺς τοῖς τῶν πατέρων
 διαθείων λογισμῶν ἀνδραγαθήμασι, ἡμῶν
 ὅτερον εἶχον ὡς τὴν εὐσεβείαν τὸ Φρογῶν
 γυμνάσιον ἀρετῆς τὰς σφέδρας ἡδέμενοι, ἐπι-
 τοῖν ἀγωνιζομένων, καὶ θέατρον ὡς ὁ μακα-
 ριῶν παῦλος γράφει γρηναίων καὶ ἀγέλων καὶ
 ἀνθρώπων, ἐπέστρεχεν ἡ πόλις ἀπασα, ἀθῶ
 τὰς θεασαμένη χριστῶ, καρτερίαν ἔβασαν
 ζοῖν Ὁ δικαστὴν κωῖνας τὰς μάστιγας, ἡ πε-
 C πια δι' ὑπομονῆς καὶ ἀσεβείας ἐπαίροισας, ἡ
 θριάμβους καὶ δέξαντων ἐπὶ δεικνύμενος ἔς τὰ
 τῶν ὁπκρῶς ὁδοῦ πολέμιος δι' ἀπειθείαν καὶ
 ἀπάτης, τοῖς εἰς χριστὸν ἀσεβῶσιν ἐκδῶσιν
 ἐνόμιζεν ἄποκακῆσας τοῖς ἀρενταῖς τῶν βα-
 σάνων δι' Ἰησοῦς χαλεπῆς πρὸς ἑσολαίς, ἀ-
 πάντων τῶν λαῶν ὀδυρομένων ποικίλως δια-
 πολλατῶ θηῶν, ὁπκρῶς καὶ πάσης δαποδῶν ὁ
 λανθρώπων, τὰ συνήθη πάλιν πρὸς ἀταξίαν
 συναθροίσας πλήθη, ἐπὶ κείσιν αὐτοὺς, ματ-
 λον ἡ ἔωλον κατὰ κείσιν καλεῖ, πρὸς τῶν ἡ
 D λᾶσος λιμῆρι, πολωνήτων συνήθως καὶ ἀν-
 τῶν ἐπαφειρῶν τῶν βοῶν ἀπὸ τῶν εἰδῶν ὁ
 λατῶν, καὶ τῶν ἑσδῶν ἡ μὴ θελισ ἀνὸν ἐξω-
 ἡ προφανῆ δυσεβείων ἀρειομανθῶν ἀπὸ
 φανῶ, τῶν λαῶν πρὸς ἔ δικαστῆρα πάντων
 ὀδυρομένων, τ' ἀλεξανδρείας μετὰ νασαίης
 τὴν ἡλιεπολιν τ' Φοινίκης οἰκῆσαι, ἐνθα τῶν
 ἐνοικῶντων ἐδῶς καὶ ἀχῶσαι τὸ ἔ χριστῶ ἀν-
 ἔχε ἰόνομα εἰδωλικοί γδ Ὁ πάντες ἀδῶν
 τὰ δὲ σκάφες ἐπίβηται πρὸς ἄξας, ἀν-
 τὸς ἐσηκῶς ἐπὶ τῶν λιμῆρι, πωλῆσιον γδ
 ἐν δημοσίῳ λατῶν κατὰ κείσιν καὶ αὐτοῖς

ὤειπε, γυμνὸν ἔπιθεκνύμεν τὸ ξίφος, νο-
 μίσας ἐκ τῆς φοβῆς τὰς τῆ δισόμω μαχαί-
 ρα τὰς πολεμικὰς δαίμονας πολλὰς κατὰ-
 πρῶσαντας, ἔτω δὲ ἐν δίπολιν ἀνίκες κελύβη,
 καὶ ἐμβαλομένους ἐπιήδηα, ἔστω δὲ μύθιον τίς
 σύνολον τὸ ἔξορίας ἔχοντες, καὶ το θαυμαστὸν ἔ-
 ἄπσον, τῆς θαλάσσης ἐπαφειζέσης καὶ δυσχε-
 ρῶς οἰμαμ διατέτο φερέσης, καὶ μὴ βυλομέ-
 νης, ἢ ἔτως εἶπω, δι' ὑποδοχῆς τῆς ἀνδρῶν, ἀ-
 δικῶ κοινωῆσαι κελύβημα. ἐπέφανε γὰρ καὶ
 τοῖς ἀγνοοῖσι καὶ ἔκείνους τὴν βάρβαρον παρ-
 ἄρσον, ἐστὶ γὰρ ἀληθῶς εἶπε, ἔξισθη ὁ ἔρανος
 ἐπὶ τῆς ἐξορίας, ἐς ἐναξέτη πόλις ἀπασα, ἔμέ-
 ρη ἰνὸν θρηναί, καὶ οἰμῆν, ἀλλεπαλήλιω τῆ χι-
 ρεὶ ὑπὸν ἐκνηθῶν μακρὸν ἀπέπεμπον. οἱ δὲ
 τὰς χεῖρας ὁμῶς καὶ ἔδεν ὀφθαλμοὺς εἰς ἔρανον
 ἀνέτηνον, τὴν βίαν διαμαρτυροῦμενοι, μονοε-
 χιλέγοντες ἀκαχε ἔρανε καὶ ἐνωλίζη γῆ, ὅτι
 πᾶσι τὰ γινόμενα ἔδωκε οἰμωγῆς τὸ
 πᾶν ἐπεπλήρωτο καὶ μέλη, ἔθρηνος ἡ ἐν πάση
 τῆ πόλιν χοροδῶν, καὶ πόταμὸς ἐκ δακρύων χε-
 ρῶν καλυπθῶν πλημύρα τὴν θαλάσσιαν, τοῖς
 ἀπασιν ἀφῶ παρσεγγεῖτο, ὅτε τοῖνυν ὁ παρσε-
 ρημένος ἐπὶ τῆ λιμένος παρῶν, τοῖς ἐρέταις ὑ-
 ψῆν τὰ ἰσία προσέταπτε, τότε σύμμικτος οἰ-
 μωγῆ παρτένων καὶ γυναικῶν, παρσευίερων καὶ
 νέων, καὶ θρηνοὶ παρσεπλεμῆνοι δακρυσιν ὀξέ-
 σιν, αἱ τῆς ἀπάντων βοαί, τῆ παφειζέσης θα-
 λάσσης ἐν παρσερροσόμενον σωρῶν τοῖς κύμασι
 κλύπον ἐκάλυπτον. ἀλλ' ἔτω τῆ παρσερρημένων
 δίπολεσίων εἰς ἡλιεπολιν, ἐνθα δεσιδαμο-
 νῶν πᾶς, ἐνθα ἔδιδασόλε τα παρσερ ἡδονῶν ἐ-
 πὶ τῆ δισόμω, ἐνθα θρηνοὶ ἐφέστα φοβεραί.
 ὁρῆ γὰρ ἡ κύνκλω παρσερ ἔρανων παρσε-
 πελαζόντω, ὅτι πάντες λοιπὸν ἐν μέση τῆ πό-
 λει, κοινῆ καὶ ἕκαστος ἰδίᾳ δλοφουρῶμενοι,
 καὶ παρσερ ἔπιπέμποντες ῥήματα, ἐδὲ
 δακρύνον ἐπετέποντο, κελύβη δὲ τῆ πόλιν ἐ-
 πᾶρχη παρσερ, δεσιδαμονες ἀτρε καὶ ἀπὸ
 τυγχάνοιτος. πολλοὶ γὰρ τῆ κλαϊόντων, ἀρπα-
 ζόμενοι καὶ φυλακίζόμενοι παρσερ, εἴτα
 ἀκλιζόμενοι, ξανόμενοι, βασανίζόμενοι,
 τοῖς φεικτοῖσι καὶ παρσερκοινοσίοις παρσερ ἰδόντο
 μέγιστοι, ἀνδρῶν τοῖς ἐκκλησίας δι' ἐνθεον
 τῆλον ὑπέρμαχοι, οἱ παρσερ γὰρ ἦσαν μονά-
 ζοιτες, ἐρημον οἰκῶντες δι' ἀσκησῶν μετ' ὧν
 ἡκοσι καὶ πενθῶν τυγχάνοιτων, μικρὸν ὑπερῶν

strictum gladium ostentabat, ratus hoc
 facto se territurum eos qui ancipiti gla-
 dio infectos daemones saepius vulnera-
 verant. Sic igitur solvere eos juberet,
 nullo comœatu instructos, nihil pro-
 fus habentes solatii ad exilium perfe-
 rendum: quodque mirandum & in-
 credible est, spumante mari, ac per
 hoc, ut arbitror, indignante, nec su-
 stinente, ut ita dicam, ut per horum
 vitorum susceptionem injusti præcepti
 focus ac particeps fieret. Demonstra-
 bat enim barbarum judicis propositum
 iis quoque qui illud ignorabant. Vere
 igitur dici potest: obstupuit cœlum ob
 hoc facinus. Ingemuit enim universa
 civitas, & in hodiernum usque diem
 luget. Et alii quidem pectus identi-
 dem manibus percipientes, ingentem
 sonitum edebant. Alii manus simulat-
 que oculos in cœlum tollebant, vim
 contestantes, tantum non ista dicen-
 tes: Audi cœlum, auribus percipe ter-
 ra, quàm iniqua sint quæ fiunt. Deniq;
 eculatu plena erant omnia: naniac ac
 lamentationes tota urbe relonabant.
 Et fluvius quidam lachrymarum, mare
 ipsum inundatione sua obtegens, cun-
 ctis repente effluxit. Itaque cum supra
 memoratus in littore stans, remigibus
 præciperet, ut vela panderent: Tunc
 promiscuus ululatus virginum ac mu-
 lierum, senum ac juvenum, & lamenta
 acerbis lachrymis permixta; clamores-
 que omnium simul juncti, fremitum
 ventorum qui turbati matris fluctibus
 allidebantur, longe superabant. Dum
 supradicti hoc modo navigarent He-
 liopolim, qua in urbe omnes sunt ido-
 lorum cultores: ubi studia atque insti-
 tuta diaboli vigent ad voluptatem ten-
 dentia: ubi ferarum horrenda domici-
 lia: montibus enim undique cingitur
 cœlo ipsi contiguis: omnes posthæc in
 media urbe publice, & privatim singuli
 gementes & verba lugubria funden-
 tes, ne flere quidem permisi sunt, ve-
 tante id Palladio Præfecto urbis Alex-
 andriæ, qui & ipse daemorum cultui
 erat addictissimus. Multi enim ex sen-
 tibus rapti; ac prius custodiae mancipa-
 ti, deinde verberati, lacerati, torti, ad
 Phennensia & Proconnessia metalla
 damnati sunt, viri, qui pro Ecclesiæ
 defensione divino zelo incensi pugna-
 verant. Plerique enim erant Monachi,
 accuratioris ac districtioris vitæ studio
 solitudinem incolentes, tres ac vigin-
 ti numero. Cum quibus paulo post

Diaconus quoque, qui à chatissimo nostro Damalo Episcopo urbis Romæ consolatorias simul & communicatorias litteras attulerat, manibus post tergum revinctis, publice à carnificibus ductus est, non secus ac insignis quispiam maleficus, qui cum homicidarum tormentis & adhuc acerbioribus cruciatus fuisset, lapidibus ac plumbatis cervice diu verberata, navigium in mari conscendit sicut cæteri, divinæ crucis signo frontem suam consignans, omnique cura & solatio destitutus, ad aris metalla datus est quæ sunt in Phenne. Porro dum iudex tenera puerorū corpora adhuc torqueret, quidam iuxta ipsa cadavera remanserunt, ne exequiarum quidem honore iis perfoluto; cum parentes, fratres & cognati, tota denique, ut ita dicam, civitas unum hoc extremum solatium sibi concedi flagitassent. Sed ò summam judicantis, seu potius dantis, immanitatem. Qui pro pietate certaverant, cum homicidis non sunt iudicati, insepulcristis corporibus jacentes. Qui strenue depugnaverant, feris ac volucris laniandi obijciebantur. Qui cæcorum patribus compati propter conscientiam voluerant, perinde ac si grave facinus admisissent, capite truncabantur. Quæ lex Romana, quæ Barbarorum sententia, in eos unquam animadvertit, qui parentibus condoluissent? Quis unquam ex Veteribus, tam iniquum facinus perpetravit? Jussit quondam Pharao, ut Hebræorum masculi necarentur. Sed invidia ac metus hoc mandatum ei suggesterat. Quanto ea quæ tunc gesta fuerunt, humaniora sunt iis quæ nunc cernimus? Quanto magis optabilia, si optio detur injuriæ? Quanto potiora, si conferatur iniquitas, tamen vitia à se invicem se jungi non possint. Incredibilia sunt quæ dicuntur, immania & gravia; crudelia & barbara; immitia atque acerba. His tamen oblectabantur atque exultabant Arianae dementiae sectatores. Cumque univèrsa civitas lamentaretur: nulla enim erat domus, sicut in Exordio scriptum est, in qua non esset mortuus; ita tamen, quorum animus in omni scelere exercitatus nulla iniquitate satiari poterat, nequaquam quiescere. Propositum enim suum ad peiora semper acuentes, improbitatis suæ venenum usque ad Episcopos provinciae protulerunt, satellitem ac ministrum sceleris habentes Comité largi-

ὁ διάκονος ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν δαμάλας τῆς ῥώμης ἐπισκόπος, κομίσας οὐκ ὀλίγα κληρικὰ καὶ κοινικὰ γράμματα, πίσω τῶν χειρῶν δεθείς, ὑπὸ δημοίων δημοίων ἤγετο, ὡς περὶ τῆς τῶν κακῶν ἀφελῆσεως ὁ φονέων βασιάνοις ἐπέκρηνα κοινωθήσας, τοῖς καὶ μοιχοῖσι καὶ ἀλλοτρίων τῶν ἀνθρώπων ἐπιπολύμασι ζόμενοι ἐπέβαινε σκαφῆς ἐπιθαλάσσης ἀπαληθίως τοῖς ἄλλοις, τῶν σαυρῶν ἐπιμείλιτα σημεῖον χαρῆς καὶ φέρνης παρεδόθη μέγαλοις, ἐστὶ τῶν χαλκῶν. ἐπὶ γένεσιν βασιάνοις ὁ δὲ δικαστὴς παλαιὰ παιδαρίων σώματα, τινὲς μὲν παλαιὰ μεμνήκασιν, ἐδ' ὅσας κοινωθήσας γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν, καὶ τῶν σης ὡς ἐπὶ εἰπεῖν, τῆς πόλεως, μίαν αὐτοῖς αἰτέτην δοθῆναι τῶν ὑστάτων ταύτων ἀπαληθίως. ἀλλ' ὁ πολλῆς ἀπανθρωπίας τὸ δικάζοντος, μάλλον ἢ τὸ καλακέρειον. ὁ δὲ δισέβαν ἀθλήσαντες, φονοῦσι ἐστὶν κείνοισι, ἀταφοὶ μένοισι τὰ σώματα ὁ καλῶς ἀγωνίζομενοι, θεοῖσι καὶ πηνοῖσι πρὸς βερεν ἐρρίπτοντο. ὁ συμπαθῆσαι βεβεβημένοι πατεράσι δια τῶν συνείδησιν, τὴν κεφαλῆς ἀξίωμα δράσαντες ἀπέεμνοι. τῶν νόμος ῥωμαίων, ποία ἡ γνώμη βαρβάρων τῶν πατεράσι συμπαθῆσαι ἡμῶν; τῶν τῶν παλαιῶν ποιεῖσθαι τοιῶν τι ἀπαιτούμενοι; ἐκείνοισι ποιεῖσθαι ἀναίρεσιν τῶν ἑραίων τὰ ἀρρενα. ἀλλὰ φθόνος καὶ δέος τῶν βασιλέων τὸ πρῶτον. ὡς τῶν τῶν φιλοφροσύνη; πῶς ποιεῖσθαι ἀφαιρῶν ἀδικήματος, ὡς τῶν βελίονα τῶν σύγκρισιν ἀνομήματος, καὶ ἀλλοτρίων ἀδικαίμων ἡμῶν. ἀπὸ τῶν λεγόμενα ἀπανθρώπα καὶ δεινὰ, ὡς καὶ βαρβάρων ἀνθρωπῶν καὶ περὶ. ἀλλ' ἐν τῶν ἐργασίᾳ τῆς δόξης μανίας ὑπόκοι χορδούσι. τῆς πόλεως πάσης ὀλοφρομένης. ὁ δὲ δικαίᾳ ἐν τῶν τεθνηκόσ, ὡς ἐν τῶν ἐργασίᾳ γέγραπτο. ὁ δὲ ἡρέμωσαν πάλιν, οἱ τῶν ἀκόρετον πρὸς ἀξίωμα ἀσκήσαντες. ὁ γὰρ τὰ χεῖρα τῶν πρὸς ἀφαιρῶν γυμνάζοντες, μέχρι τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων τῶν τῶν τῆς κακίας ἰὸν ἐπεκτείνοντες, δροφῶν πρὸς ἀδικίας τῶν λαργηλίων χαρῆς κομῶν

κόμητι τῷ περὶ Ἡρώδου μάγῳ, τὰς μὲν, Βε-
 λευθέρῳ παρέδσαν, τὰς δ' ἄλλας, ὃν ἠθέ-
 λησεν ἑσθλοῦ ἐν ἡρόδου, παναχόθεν πρὸς
 ἀσέβειαν τὰς πάντας θηροῦσαι βελοῦδροι,
 ἐδὲν ἀφώλεις ἀτόλμητον. Ἀλλὰ γὰρ καὶ
 πάντα πρὸς ἐρχόμενοι καὶ ἰοῦ ἰδίου τ' αἰρέσεως
 πατέρα διάβολον, ζητεῖσι τινὰ καλαπίωσι
 κατ' ὅλας τῶν πρὸς πάντων λαοῦδροι,
 ἐνδεκα τῶν δὲ τ' ἀγύπτου τὸν δρεβμόν Ἰπ-
 σκόπαν, ἀνδρας ἐν παιδίῳ μέχρι γήρωσ
 τὴν ἔρημον ἀσκήσεως χάριν οἰκησάντας, καὶ
 λόγῳ καὶ πρᾶξι τὰς ἡδονὰς ὑποάξαντας,
 καὶ τὴν εὐσεβῆ πίσιν ἀνεπαχύνῳ κηρύτ-
 τοντας, καὶ τὰ τ' εὐσεβείας γαλαχρηθέντας
 δόγμασι, καὶ νύκτωρ πολλὰς καὶ δαιμό-
 νων ἐπάραντας, δρεβῆ δυσωπείας τὸν ἀντί-
 παλον, καὶ τὴν δρεβανὸν σοφιστῶν λόγῳ
 σηλιτεύουσι αἰρέσιν, ὄργανον ὠμότητι τὸν
 περὶ Ἡρώδου ἐχούσι, ὑπεροχῆς πεποιή-
 κασιν, ἐν οἰκισμένη παρὰ τῶν κυριοῦτων
 ἐδαίων πόλει, τοῦ ὀνομα διοκασαρεία καὶ
 ὁμοῦ ὡς ὁ ἀδης, Ἰπὶ θανάτῳ τῶν ἀδελφῶν
 ἐκείμπιπλάδροι, ἀπανίχα γῆς ἐτόλ-
 μησαν οἱ παρὰ φρονες καὶ ἀεὶ λτρεσι τῆς
 οἰκείας ὠμότητος καλαπείψαι μνημόσυνα,
 ἐν κακῶν ἔχων τὸ γνώρισμα βελοῦδροι
 ἰδὲ γὰρ πάλιν κληρικῆς τ' καθολικῆς ἐκκλη-
 σίας ἐν ἀνποχῆα διαλείβοντες, ἀμα πε-
 δαίσι μονάζουσι, τὰ τ' δρεβματῆργίας αὐ-
 τῶν διαμαρτυραδὲς περὶ θειῶν, βασιλι-
 κάς ἠχῆσαντες κατ' αὐτῶν ἀκοῆς, τὴν νεο-
 καισαρείαν ἔπῳσι οἰκῆν παρεσκεύασαν οἱ
 τάχα καὶ τῆς ζῆνης ἐρήθησαν, διὰ τὴν τῶν
 τόπων ἀγριότηα. Τοιαύτας ὁ καιρὸς ἐκείνος
 ἐδέξατο τραγωδίας σιγῆς μὲν καὶ λήθησ ἀ-
 ξίας, ἐν συγγράμμασι τ' ἰθιμύδρας εἰς ἐλε-
 χον τῶν καὶ τῆς μονοχρῆς κινισάντων τὰς
 γλώττας, οἱ τὴν τ' βλασφημίας εἰσδέξα-
 μνοι λύθησ, ἐ μόνον τὸν τῶν ὄλων δρεβασότην
 τοξένειν ἐπιχειρῆσιν, ἀλλὰ καὶ καὶ τῶν εὐσε-
 βῶν αὐτῆς θραπῶν τὸν ἀσπονδον ἀνεδέ-
 ξαντο πόλεμον.

tionum, quem supra diximus, Magnum.
 Et alios quidem Curia tradiderunt: ali-
 os aliis modis pro arbitrio suo vexarunt:
 nihil intentatum relinquentes, dum
 cunctos undique student ad impietatem
 pertrahere. Omnia enim circumcun-
 tes, quemadmodum parens & auctor
 hærescos ipsorum diabolus, quærunt
 quem devorent. Postremo cum eorum
 conatus ab omnibus repellere-
 tur, Episcopus Ægypti undecim numero;
 viros, qui ab incunte ætate usque ad
 senectutem, districtioris vitæ gratiâ so-
 litudinem incoluerant; qui ratione &
 actu voluptates corporis superaverant;
 qui piam fidem audacter prædicabant;
 qui pietatis doctrinam unâ cum nutricis
 lacte luxerant; qui victoriam de dæmoni-
 bus sæpe retulerant; qui sua virtute
 pudorem incutiebant adversario; qui
 denique Arianam hæresin sapientissi-
 ma oratione vincebant ac denota-
 bant, ministro crudelitatis super usi supra
 memorato Magno, Diocæsaream relegarunt,
 urbem, quæ à Judæis Domini interfecto-
 ribus colitur. Et tamen velut Orcus,
 fratrum morte minime fatiati, crudeli-
 tatis suæ monumenta dementes ac stulti
 ubique terrarum relinquere ausi sunt,
 famam ex malefactis consequi studentes.
 Ecce enim rursus Ecclesiæ Catholicæ
 clericos Antiochiæ degentes, qui unâ
 cum piis quibusdam monachis adversus
 fraudes eorum protestari decreverant,
 cum Imperatoris aures variis contra
 illos criminationibus obtudissent,
 Neocæsaream Ponti relegari fecerunt.
 Qui nunc ipsa etiam vita forsitan privati
 sunt ob locorum asperitatem. Hujusmodi
 tragædias tempus illud expertum est;
 silentio quidem & oblivione dignas,
 sed quæ litteris traditæ sunt, ad reprehensionem
 eorum, qui adversus unigenitum Filium
 DEI linguas suas exacuerunt. Qui pesti-
 lenti blasphemiarum morbo correpti,
 non solum in Dominum universorum
 te-la jacere conantur, sed & adversus
 pios ejus famulos implacabile bellum
 susceperunt.

CAP. XXIII.

De Mabia Saracenorum Regina, & de Mo-
sis monachi ordinatione.

PER idem tempus, Ismaelitarum
gens vicinas Romani Imperii pro-
vincias populabatur. Eorum Dux e-
rat Mavia; quæ naturalis sexus oblita,
vitilem animum induerat. Hæc post
multa prælia, icæto tandem fœdere cum
Romanis, & suscepto divinæ cogni-
tionis lumine, petiit ut Genti suæ sa-
cerdos crearetur Moles quidam, qui
in confinio Ægypti ac Palestinæ mo-
rabatur. Cui petitioni annuens Im-
perator Valens, hominem Alexandriam
duci præcepit: hæc enim civi-
tas erat vicinior, ibique Pontificalem
gratiam suscipere. Qui cum eò per-
luctus esset, videretque Lucium
manus ipsi imponere conantem: Ab-
sit, inquit, ut ego manu tua ordiner.
Te enim invocante, non supervenit
gratia Spiritus Sancti. Ad hæc Lu-
cius; undenam vero, inquit, conje-
cturâ ductus hæc dicis. Cui Moles
respondit: Non conjectura ductus
hoc dico, sed probe novi. Nam &
Apostolicam doctrinam impugnas, &
contraria ei loqueris. Et cum impiis
fermonibus iniqua facinora egregie
confitentur. Quis enim impius, tuâ
operâ Ecclesiasticis conventibus non
insultavit? Quis vir laude dignus fu-
gatus non est? Quam Barbaricam fe-
ritatem non superant quotidiana ausa
tua. Hæc ille cum ingenti fiducia di-
cebat: Lucius verò cædis avidus au-
diebat. Et cupiebat quidem occide-
re; sed verebatur ne fedatum jam bel-
lum iterum suscitaret. Quamob-
rem ad alios Episcopos cum deduci
jussit, quos ille postulaverat. Cum
hac igitur admirabili fide, sacerdo-
tali quoque gratia simul percepta,
ad eos qui ipsum petierant, perrexit.
Et Apostolicis prædicationibus pari-
ter ac miraculis eos ad veritatis tra-
mitem perduxit. Et Alexandria
quidem hæc à Lucio tentata: per di-
vinam autem providentiam hoc mo-
do dispensata sunt.

A

Κεφ. κγ΄.

Περί μαβίας τῆς ἀρχηγῆς τῶν σαρακενῶν, ἧς ἡ μαυτίνα
ἡ μοσάχου χειροτονία.

ΚΑὶ ἐπιένον τὸν χρόνον, τῷ ἰσμανδλίῳ
τῷ φιδλατῆς πελαγίσσας τῶν ῥωμαίων
ἡγεμονίας ἐκλίετο χώρας. μαβία ἡ τῆς
ἡγήτο, ἧς ὄρωσα μὲν ἦν ἔλαχε φύσιν, ἀ-
δρείω ἡ φρονημαὶ κεχηρημένη ἀνὴρ μετὰ
πολλὰς συμπλοκάς ἀπεισαυδῆν, εἶτα τῆς
θεογνωσίας εἰσδεξαμένη τὸ φῶς, ἤτησα
ἀρχιερέα ἀρεβληθῆναι τῶν ἐθνῶν, μωσῆν τὴν
ἐν μεθορίῳ τῶν αἰγυπτίων καὶ παλαιστίνης ἐπι-
νωμένον. τῷ τῷ δεξάμνῳ ὁ δὲ ἀλλοτρίως τῶν
αἰτησῶν, εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν ἀπαχθῆναι
τὸν θεῖον ἄνδρα προσέταξε, κακῶς δὲ αὐτῷ
τῷ ἀρχιερατικῆν ἐποδῆσαυ χάριν. ἐκείνῳ
ἡ μάλλον ἐπέλαξεν ἐπεὶ δὴ ἡ ἀπήχησεν, καὶ
τὸν λεκτικὸν εἶδεν ἰσπῆναι αὐτῷ τὴν χεῖρα πε-
ρώμενον. μὴ γρόιστο, εἶπεν, ὡς τῶν τῆς μετὰ
ἐροτῆσθῆναι χειρῶν. σὺ δὲ ἰσφοιστῶν γὰρ σε
καλῶν ἡ χάρις ἡ πάλαι. ὁ δὲ λεκτικὸς
πόθεν ταῦτα εἶπεν, τοπάζων λέγει, ὁ δὲ εἶπε
πάζων εἶπον, ἀλλ' οὐδα σαφῶς. τοῖς τε
ἀποστολικαῖς δόγμασι διαμάχη, καὶ ἀπι-
παλαφθῆσθῆναι καὶ τοῖς βλασφημοῖς λόγοις
συμβάντῳ τῷ ἀθανάτως γινόμενα. τίς γὰρ
διὰ σε δυναστεῖας τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς συλλο-
γοῖς σὺ ἐπεκώμασε; τίς τῷ ἀξιεπῶν
ἀνδρῶν σὺ ἐλήλα; ποῖαν θρησκείαν
βαρβαρικῆν σὺ ἀπεκρυψῆς τῷ ἀθανάτως
ἐκάσθη ἡμέραν τολμώμενα. ταῦτα ὁ μὲν
δαρραλέως ἐλεγχῆν ὁ δὲ φωνῶν ἤκεν καὶ σα-
γῆς μὲν ἐφίετο. εἶδεν δὲ ἡ μὴ πάλιν δεξάμνῳ
τὸν παυσάμενον πόλεμον. εἶ δὴ χάριν ἐπε-
ροῖς αὐτὸν ἐπισκόποις ἀρεβληθῆναι περὶ
ταξῶν, ἧς ἐκείνῳ δεξήτησε. μὴ δὲ τῶν ἀξια-
γάς πῆσι τὴν ἀρχιερατικῆν εἰσδεξαμέ-
νῳ χάριν, περὶ τῆς αἰτήσασθαι παρεγγί-
στο, ἐταῖς ἀποστολικαῖς διδασκαλιαῖς τε καὶ
θαυματουργίαις περὶ τὴν ἀλήθειαν ἐποδῆ-
γησεν. ἐν μὲν ἐν τῇ ἀλεξάνδρειᾳ, ταῦτα
ὑπὸ τῶν λεκτικῶν ἐτολήθη, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν
περὶ μαβίας ἀνομομαθῆναι.

A

CAP. XXIV.

Κεφ. κδ.

Περὶ τῶν ἐν κωνσταντινουπόλει τελευτήσαντων.

De hiis, quae Constantinopoli perpetrata sunt.

ΕΝ Ἰκωνσταντινουπόλει, σκάθη δὲ σέβων
 πρεσβυτέρων ἐμπλήσαντες οἱ τῆς ἀρεῆς
 συμμορίας, ἀφῆκαν ἀνεργάτιστον ἐκ τοῦ πέ-
 λατος. εἶτα τινὰς τῶν ὁμογνωμιῶν ἐκ πορθη-
 μείων ἕτερον ἐμεθέασαντες, πῦρ ἐπαφείναν τῷ
 σκάθῃ τῶν πρεσβυτέρων ἐκείνουσαν. ἔγχο-
 μῶν, πυρὶ καὶ θαλατῆ μαχόμενοι, τέλει
 τῷ βυθῷ παρεπέμφθησαν, ἃ τῶν μαρτυρίων
 τὸν σέφανον ἀνεθέσαντο. ἐν ἀντιοχείᾳ δὲ ὁ εὐ-
 λῆς χερόν διαπέψας, ὅτι μάλιστα πλείστοι
 ἀπασί μὲν ἀδελφάν ἐδέδωκεν ἡ ἐλληνικὴ ἰουδαί-
 οισ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσοι τὸ χριστιανὸν ὄνομα,
 ἀσεκίμῳ, τὰ ἀνάθημα ταῖς ἀγγελικαῖς δι-
 δασκαλίαις κηρύττει. καὶ γὰρ τὰς ἐλληνικὰς
 τελετὰς ἐπέειλεν οἱ τῆ πλάνῃ δεδωκεν ἄνθρω-
 κῶν καὶ τῶν ἰουδαίων ὑποὶ ἰουλιανῶν σκεδασάντων
 ἑξαπέτατον, ἀνθήσαντων ἐν συνεχώρησεν ἑ-
 ῶν. καὶ τὰ διάσπια, καὶ τὰ διονύσια καὶ τὰ δήμε-
 τῶν ὄργια, ὅσα ἐν ἀστυνείᾳ ἐπλήρην ὡς
 ἐν δισέβει βασιλείᾳ ἀλλὰ διὰ μέσης τῆς
 ἀστυνείας βασιλεύοντες ἔσχεον. μόνοις δὲ πολέ-
 μιον ἦν τοῖς τῶν ἀποστολικῆν διδασκαλίαν
 πρεσβύεσι. πρῶτον μὲν γὰρ αὐτῶν τῶν ἱερῶν
 ἐξήλασεν οἶκον. αὐτοῖς γὰρ ἰουλιανὸς ὁ πανέν-
 φημον ἐδέδωκεν καὶ τὴν νεοδμητῶν ἐκκλησίαν.
 ἐπεὶ δὲ ἡ παρά τὴν ἑσπέρην στυνείαν κηρύττει
 ὑμνοῖς τῶν δεσποτῶν ἑσπερῶν, καὶ τῶν θεί-
 ων λογίων ἀπήλων, τῶν ἐναντίων ἑσπερῶν
 ἀνεχόμενοι ἀστυνείᾳ, καὶ ποιεῖ μὲν ὑπερῶν
 κηρύττει καὶ κρυμῶν, ποιεῖ δὲ σφοδρότατα φλο-
 μῶν, ἐδὲ τὸ ἄπλονον ταύτης ὀφελείας μέγα-
 λαχρῶν αὐτῶν συνεχώρησεν ἀλλὰ ἀποσειλάς
 στρατιώτας, ἐσκέδασε.

B

C

D

Constantinopoli verò, Ariani na-
 vem, quam religiosis presbyteris
 impleverant, absque saburra in altum
 dimiserunt. Mox quosdam factionis
 suae homines in alterum navigium im-
 ponentes, mandarunt iis ut presbyte-
 rorum navem igne admoto succende-
 rent. Quo facto, presbyteri cum igne
 simul ac mari luctantes, tandem in pro-
 fundum demersi, coronam martyrii
 reportarunt. Antiochia verò diuturno
 admodum tempore commoratus
 Valens, omnibus quidem licentiam
 concessit, tam Gentilibus, quam Ju-
 daeis, aliisque praeterea omnibus, qui
 Christianum sibi nomen assumentes
 doctrinam Evangelicam contrariam
 praedicabant. Nam & Graecanica my-
 steria celebrabant ii, qui superstitioso
 errori mancipati erant. Et damo-
 num seductio, quae post obitum Juliani
 extincta fuerat à Joviano, permisso il-
 lius reflorescere cepit. Itaque Dia-
 fia & Bacchanalia, & Cereris Orgia,
 non jam in occulto celebrabant Gen-
 tiles, ut sub religioso Principe fieri de-
 cuerat: sed per medium forum bac-
 chantes discutebant. Solis vero in-
 fensus erat iis, qui Apostolicam doctri-
 nam praedicabant. Nam primum
 quidem, ex sacris aedibus eos ejecit:
 cum tamen inclitus Jovianus Ecclesi-
 am quoque recens constructam iis do-
 navisset: Deinde cum ad montis radi-
 cem congregati, hymnos in laudem
 Domini canerent, & divinis fruerentur
 eloquiis, ingruentes caeli injurias
 perferendo, nunc imbres & nives ac
 gelu, nunc ardentissimum aestum tole-
 rantes: ne hac quidem ærumnossima
 utilitate eos frui permisit: sed immixtis
 militibus eos disiecit.

Κεφ. κε.

Ἰουλιανὸς καὶ Διόδωρος ἐν ἀντιοχείᾳ τὸ ὄρθρο-
 δέξων συνεκρίτην ἐκκλησίαν.

CAP. XXV.

Quomodo Flavianus & Diodorus Orthodoxos Antiochia collegerrint.

Ἰουλιανὸς δὲ καὶ Διόδωρος, καθά-
 πῃ τινὲς ἀστυνείᾳ, τὰ ἀστυνείᾳ
 λοντα διέκλυον κύματα, μελετῶν γὰρ τῶν
 σφετέρων ποιμένων ἑκάς διαγεῖν ἠναγ-
 κασμένοι, ἔτοι τῆς ποιμνῆς ἐπεμελέν-
 το, τοῖς μὲν λύκοις ἀντιτάσσοντες τὴν
 οἰκίαν ἀνδρείαν τε καὶ σοφίαν, τοῖς

Verum Flavianus ac Diodorus,
 tanquam obices quidam, irruen-
 tes maris fluctus repulerunt. Nam cum
 eorum pastor Meletius procul ab ipsis
 degere compulsus esset, ipsi curam gre-
 gis agebant: adversus lupos fortitudi-
 nem ac sapientiam suam opponendo

A a 2

ovibus vero congruam sollicitudinem impendentes. A radicibus ergo montis expulsi, ad ripas proximi fluminis oves pascebant. Neque enim sicut olim Babylonii captivi, organa sua suspendere voluerunt: sed Creatorem ac bene de ipsis meritum laudabant in omni loco dominationis ejus. Verum ne in hoc quidem loco, conventum piorum pastorum, qui Domini nostri Jesu Christi divinitatem prædicabant, pertulit inimicus. Iterum ergo admirandum illud pastorum par, sacris ovibus congregatis in campo, in quo milites exerceri consueverant, spirituale pabulum subministravit. Ac Diodorus quidem Sapientissimus atque Fortissimus, quasi fluvius quidam limpidus ac spatiosus, proprio quidem gregi aquationem præbebat: adversariorum autem blasphemias submergebat. Ac generis quidem sui nobilitatem nullatenus considerabat: ærumnas autem pro fidei defensione libenti animo tolerabat. Flavianus verò vir optimus, ipse quoque nobili genere natus erat, solam vero pietatem nobilitatem esse existimabat. Et tanquam puerorum exercitator, magnum Diodorum veluti quendam quinquertionem, ad certamen ungebat. Eo namque tempore in Ecclesiasticis conventibus non concionabatur Flavianus: sed concionantibus magnam copiam argumentorum & sententiarum S. Scripturæ subministrabat. Et illi quidem contra Arii blasphemias jacula torquebant. Hic verò ex mente, tanquam ex pharetra quadam, sagittas deprimebat. Ac domi quidem & in publico disputans, hæreticorum castes facile dirumpebat, eorumque argumenta telis aranearum similia esse monstrabat. Hic commilitonem sese adjunxit Aphraates ille, cujus vitam & conversationem in historia Philotheo descripsimus. Nam cum salutem ovium quieti suæ anteponendam duxisset, relicto monastico tugurio, pastorales sudores toleravit. Quantas porto virtutis opes coacervaverit, superfluum nunc arbitror commemorare, cum in alio opere ista retulerim. U-num illius facinus hic narrabo, quod huic historię convenientissimum est.

ἡ πρόσδοτος προσφέρεις τὴν ἀρμόσιον
θεραπείαν. ἐν δὲ ἐν τῆς ὑποθέσεως ὁμοίω-
σιν, παρα τὰς ὀχθὰς τῆς γέγονε πῶμα
τὰ πρόσδοτα ἐνεμον. ἔ γδ ἠνεχοῦτο κτῆτες ἐν
βαβυλωνί δορυαλάτες, κρεμάσαι τὰ ὄπλα
να. ἀλλ' ὑμνεῖν τὸν ποιητὴν τε ἔδ' ἐνεργετὴν ἐν
πανιτόπωτῆς δεσποτίας αὐτῆς. ἀλλ' ἐδὲ
τὴν ἐν τῷ δευτέρῳ χωρίῳ σίνοδον ἠνεγκεῖν ἁπο-
στῶν νομῶν τῶν ἰσὺν δεσποτῆν χεῖρας ἐν θεολογί-
αν, ὁ πολέμιος· πάλιν δὲ ἐν τῶν θαυμα-
σίων ἐκείνων ποιμένων ἡ ξυνορία εἰς τὸ πολέμ-
κὸν γυμνάσιον τὰ θεῖα πρόσδοτα συναγέ-
σα, τὴν πνυμαλικὴν ὑπεδέκινυ πῶαν. καὶ δὲ
δωρεῖται μὲν ὁ σοφώτατος τε ἔδ' ἀνδρείοτατος,
οἷα τις πῶμα ὁ δειδῆς τεκνέμεγας, τοῖς μὲν
οἰκείοις τὴν ἀνδρείαν προσέφερε· τὰς δὲ τῶν
ἐναντίων βλασφημίας ἐπέκλυσε. ἔκ τῆν μὲν
ἔχρηκε σὺν ἐλογίσει ὁ ἀειφάνειαν, τὴν δὲ ὑπε-
τῆς πῶσιως ἑλαττωρίαν ἀπασιως ὑπέμει-
νε. φλαβιανὸς δὲ ὁ ἀεικός, ἔξ ἐν παλαιῶν
μὲν καὶ αὐτὸς ἐπέφυκε· ἐγγύρειαν δὲ τὴν ἐν-
σέβειαν ὑπελάμβανε μόνην· καὶ οἷον τις παι-
δοδείξῃς, τὸν μέγαν διδάσκαλον καθάπερ τὴν
πῶμα θλον ἠλειφει ἀθλήτην. καὶ ἐκείνον γδ
τὸν καιρὸν, ἐν μὲν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἐκ-
ἐδημηγόρῃ συλλόγοις· τοῖς δὲ τῶτο δρῶσι
πολλὴν παρεῖχεν ἀφθονίαν ἐν θυμημάτων
τε καὶ γραφικῶν ἰσημάτων. καὶ οἱ μὲν ἔπειθε
κτῆ τῆς ἀρεῖς βλασφημίας τὰ τόξα. οἷα δὲ
καθάπερ ἐκ τῆς βελοθήκης τῆς διανοίας
τὰ βέλη προσέφερον· οἷοι μὲν οἱ καὶ δημο-
σία διαλεγόμενοι, τῶν ἀρετικῶν τὰς ἀρε-
ραδίας δεικνύοντες, καὶ ἀραχίας ἐδείκνυ τὰ ἐ-
κείνων προσλήματα. συνηγωνίζετο δὲ τῆς καὶ
ἀφραάτης ἐκείνου, ἐτὴν πολιτείαν ἐν τῇ φι-
λοθέῳ συνεξέλαβαν ἰσορία τὴν γδ τῶν πρόσ-
δοτῶν σωτηρίαν προσέμισας τῆς ἡσυχίας,
τὴν ἀσκητικὴν καλαπτικὴν καλύειν, τῶν ποι-
μητικῶν ἰδρώτων ἠνεύχετο· ὅποσον μὲν ἐν ἐκεί-
ἀρετῆς συνέλεξε πλέτον, ἀειτήριον ἡγέματι
λέγειν, ἐν ἑτέροις παραμαλία ταῦτα συγ-
γραφῶς. ἐν δὲ μόνον τῶν ἐκείνου διηγήματα
μάλα προσῆκον τῇ δευτέρῃ ἰσορίᾳ.

ΚεΦ. κς.

τὰ κατὰ τὴν ἁγιον ἀφραάτην τὸν μοναζοῦνα.

Βορράθεν μὲν, ὁρῶντες ὁ πόσιμος ᾤδαρ-
 ρεῖ τὰ βασιλεία. ἐκ ἧ μεσημβρίας, σοὰ
 μεγίστη διώρησθαι τῆς πόλεως ἐπωκοδό-
 μη) ᾤκοῖσιν, πύργους ὑψηλὰς ἐκατέρωθεν
 ἔχουσα. μετὰ δὲ ἡ τῶν βασιλείων κὲ τῶ
 τὰ μελεωφόρος ἐστίν, ἡσοδεχομένη τὰς διὰ
 τῶν τῆδε πυλῶν ἐκ τῆ ἀσεῖ) ἔξιόντας, καὶ
 εἰς τὰς περὶ αὐτὰς ἀγροὺς ᾤδαρπέμπουσα.
 διὰ ταύτης ἀφραάτης παλαιῶν ὁ θεῶ-
 σθαι, εἰς τὸ πολεμικὸν ἀπὸ γυμνάσιον, τῶν
 δαίων περὶ αὐτῶν τῶν περὶ αὐτῶν ποιοῦ-
 μιν) θεραπείαν. τῆτον ἀνωθεν ἐκ τῆς βα-
 σιλείας σοὰς διακύντων ὁ βασιλεὺς, εἶδε σι-
 σύρην τε ἀναβεβηκῆσαν, καὶ ἐν γῆρα βαθεῖ
 συνῶνας βαδίζοντα καὶ τινος εἰρηκότος, ὡς
 ἀφραάτης ἐστίν, ἡ τὸ τῆς πόλεως ἐξήρη-
 πληθῶ) ἐφθασε αὐτὸν ποῖ σὺ βαδίζεις
 εἰπέ. ὁ ἡσοφῶς ἄμα καὶ περὶ σοφῶς, ὑπὲρ
 τῆς σῆς, ἐφθασε, περὶ σοφῶς βασιλείας.
 ἀλλ' οἱ σὲ μένειν χεῖρ, ὁ βασιλεὺς ἐφθασε, καὶ
 εἶδον κὲ τὸν μοναδικὸν περὶ σοφῶς νόμον. ὁ
 ἡ θεῖ) οὐκ εἶ) ἀνήρ, ἐν μαλα, ἐφθασε, λέ-
 γεις ὡ βασιλεῦ. τῆτον μεδρῶν ἐστίν, καὶ τῆτον
 δρῶν μέγρι καὶ νῦν διέλεσσα, ἕως εἰρήνης ἀ-
 πῆλως τῆ σωτήρη) τὰ περὶ αὐτῶν. ἐπειδὴ
 ἡ πολὺν ἡσομεμένης θόρυβον, καὶ πολλὸν
 ἐπικρέμαται κίνδυνον μὴ θηριάλωτα γέ-
 νηται, πάντῃ κινεῖν τῶρον ἀνάγκη καὶ δια-
 σῶζεν τὰ θρέμματῶν. εἰπέ γάρ μοι, ἐφθασε, ὡ
 βασιλεῦ, εἰ κόρη τις ἐτύχωνον ὦν, εἶδον ἐν
 θαλάμῳ καθημένη καὶ τὴ οἰκίᾳ δὲ πημελε-
 μένη, εἰ) εἰθεασάμην ἐμπροσθεν φλόγα,
 καὶ τῶν παλαιῶν οἰκίαν ἐμπροσθεν μὲν, τί
 με ταύτην δράσαι περὶ αὐτῶν εἰπέ μοι; εἶδον
 καθῆσθαι καὶ τῶν οἰκίαν ἐμπροσθεν μὲν πε-
 ρεῖ) καὶ τὴ φλόγος περὶ αὐτῶν τῶν ἐμβολῆς;
 ἡ τὰ θαλάμῳ χαίρειν εἰπέ)σαν διαδέειν ἀνω
 καὶ κάτω, καὶ ὑδροφορεῖν καὶ σβεννύειν τῶν φλό-
 γα; δῆλον ὅτι τῆτον περὶ αὐτῶν τῆτον γὰρ κόρης ἀλγινέ
 τῆς φρενῆρας. τῆτον δρῶν ἐν ὡ βασιλεῦ. σὲ γὰρ
 εἰς τὴν παρῶν ἡμῶν οἰκίαν ἐμβαλόν) τὴν
 φλόγα, περὶ αὐτῶν καλῶς εἰσαγαγόν) τῆτον
 μενοι. τὰ ἅλα ὁ μὲν εἶπεν ὁ ἡ ἀπφλήσας ἐστίν) σεν
 εἰς τῶν περὶ τὸν βασιλικὸν κοιτῶνα, θρασυ) σεν

CAP. XXVI.

De sancto Aphraate Monacho.

Palatium urbis Antiochia, à Septen-
 trione quidem Orontes fluvius
 præterfluit. A meridie vero, amplissima
 porticus duplicem habens contignati-
 onem, muris urbis in edificata est, celsis
 utrinque turtibus munita. Inter pala-
 tium autem ac fluvium media interja-
 cet via publica, quæ incolas ex urbe per
 portam illic positam egredientes exci-
 pit, & ad suburbanos agros deducit. Per
 hanc viam transiens divinus Aphraa-
 tes, ad campum pergebat, in quo mili-
 tes exerceri solent, divini gregis curam
 acturus. Eum Imperator ex regia por-
 ticu cum sublimis prospexisset vili a-
 mixtum pallio, & licet senecta ætate,
 concito gradu properantem: dixisset-
 que aliquis hunc esse Aphraatem, ex
 cujus ore penderet universa civium
 multitudo, Imperator ad illum: Dic,
 inquit, quò vadis. Tum ille pruden-
 ter admodum & commode: Pro tuo
 inquit regno precaturus. Ad hæc
 Imperator: Domi potius, inquit, ma-
 nere debueras, & juxta monasticam le-
 gem intus precari. Cui divinus ille
 vir ita respondit, recte admodum di-
 cis Imperator. Id ego facere debue-
 ram, idque hæcenus facere non desti-
 ti, quamdiu oves Servatoris nostri pace
 fruebantur; Nunc verò cum in ma-
 ximam perturbationem inciderint, &
 periculum grave immineat, ne à feris
 diripiantur, omnis via tentanda est, &
 pecus conservandum. Dic enim,
 quæto, Imperator, si puella essem intus
 in thalamo sedens, & curam ædium ge-
 tens, ignemque ædibus immissum &
 paternam domum conflagentem vi-
 derem, quid me tunc agere oporteret?
 Utrum intus sedere, & domum con-
 flagentem negligere, & expectare
 dum flamma in me irrueret? An potius
 relicto thalamo, hac & illac discurre-
 re, aquam adferre, ignem extinguere?
 Non dubito quin hoc postremum di-
 cturus sis: Id enim prudentis ac solertis
 puellæ est. Hoc ipsum est, Impera-
 tor, quod nunc ago. Nam cum tu in
 patris nostri domum ignem injeceris,
 circumcursumus nos, eum restingue-
 te conantes. Hæc ab Aphraate dicta
 sunt; Imperator verò his auditis
 obtulit. Verum quidam ex Impe-
 ratoris cubicularijs, cum audacius

Aa 3

interminatus esset sancto viro, hoc modo pœnas dedit. Cum balnei curam gereret, statim post verba, quæ Aphraata dixerat, eò perrexit, ut Imperatori illud præpararet. Cumque ad locum venisset, subito mente captus in ferventem aquam ac minime temperatam defiliit, ibique extinctus est. Sedebat interim Imperator, expectans dum ille introeundi, tempus ipsi nuntiaret. Cumque multum jam temporis effluxisset, alios misit Imperator, qui causam tantæ moræ ad ipsum referrent. Illi introgressi, cum omnia circumspexissent, cum in fervente aqua mortuum ac liquefactum repererunt. Quod ubi nuntiatum est Imperatori, efficaciam precum Aphraatis mirati sunt omnes: Ab impiis tamen dogmatibus haudquaquam recesserunt. Sed obduraverunt cor suum sicut Pharao: & vecors ille, audito sancti viri miraculo, adversus pietatem furere nihilominus perseveravit.

CAP. XXVII.

De S. Juliano, & de Antonio M.

PEr idem tempus Julianus quoque ille celeberrimus, cujus antea mentionem feci, solitudinem relinquere & Antiochiam venire compulsus est. Nam cum mendaciorum alumni, & texendarum calumniarum miri artifices, Arianos intelligo, eximium illum virum à suis partibus stare asseverarent: Flavianus, Diodorus & Aphraates veræ fidei lumina, Acacium strenuum virtutis Athletam, qui postea Berceensem Ecclesiam sapientissime gubernavit, ad præstantissimum illum virum miserunt, rogantes ut tot hominum millia miseraretur; & adversariorum quidem mendacium refutare, veritatis autem præconium confirmare vellet. Porro, quot & quanta inter eundem ac redeundum, & in ipsa Antiochenis civitate ediderit miracula, in historia Philotheo jam retulimus, quam adire licet iis, qui hæc cupiunt cognoscere. Quod verò universam civium multitudinem ad nostros conventus exciverit, neminem ex iis, qui ingenium hominum consideraverint, dubitaturum puto. Res enim admirabiles & præter opinionem omnium gestæ, cunctos ad se pertrahere solent. Quod verò maxima ab illo edita sint miracula, ipsi

ἀπειθήσας τῷ θεῷ ἀνδρὶ, τοῖον δὲ πῖπτον ἐββαλανεῖα πεπτεῖς ἐμυθὸς τῶν Ἰππικέων, ἐνθὺς μὲν τὰς δετὰς λόγους κατήλθε, τὸ δὲ Ἰερεῖσιν τῶ βασιλεῖ εἰσω ἡχομῆθ' ἡ τὰς φρένας πληθεῖς, εἰς τὸ θερμότεον ὑδωρ τὸ ἀκεραλον κατέληλυθε τε καὶ τέλει ἔλιηκεν. ἐκείνη δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκείνον ἀερωσμένον, ὡς εἰπε μινύσαι τῶν εἰσοδον ἐπεφθῆ ἡ πολὺς ἀνιπλῶν καιρὸς, ἀπέσφλεν ἐτέρως ὁ βασιλεὺς τῆς μελήσεως τῶν αἰψῶν μινύσοιαι. οἱ δὲ εἰσω ἡχομῆθ' ἡ πάντα ἀπεισοποίησαντες, εὐεργὸν ἐκείνου ἐν τῶ ἀκράτῳ τὸν ἐνώτα καὶ διαλυθὲν ἡ θερμῶ καὶ τέτρε δήλα ἡχομῆθ' ἡ βασιλεῖ, ἐγγρασῶν τὰ ἀφραάτα ἀερωσεν ἡ τῶν ἰσχύων τῶν ἀσμάτων τῶν δὲ συσέβων εἰς ἐξέστησαν, ἀλλ' ἡ σκλήρυναν καὶ τὸν φαραὼ τῶν καρδῶν ἀνιπλῶ καὶ τῶν ἡ οἰκὸς θαυμαστὴν γίαν μαθῶν ὁ ἐμ- ἐρόνητ' ἡ μεμῆκε καὶ τὸ ἀσέβειας λυθῶν.

Κεφ. κζ.

Τὰ κατὰ τὸ ἄγιον ἰουλιανόν, καὶ ἀντωνίου τὸν μέγαν.

ΚΑτὰ τὸν ἴον καιρὸν καὶ ἰουλιανὸς ἐκείνου ὁπολυμνήθ', ἡ καὶ πρὸ ἐν ἐμνήσων, καλαλιπῆν μὲν τῶν ἑρημον, εἰς ἡ τῶν ἀνιπλῶν εἰσελθεῖν ἡγακάθη. ἐπεφθῆ ἡ δὲ οἱ τῶν ὑδωρ συνιθεσμεθῶν, καὶ τὰς συκοφαντίας μάλα βραδύως ὑφαινοῖτες, οἱ τὰ ἀρεῖς λέγω φρονεῖτες τὸν μέγαν ἀνδρα ἐκείνον διαχυεῖς ἡ τῶν ἰσχύων εἶναι συμμορίας, ἀπέσειλαν οἱ τὰ ἀληθείας φωστῆρες, φλαβιανὸς καὶ διόδωρος καὶ ἀφραάτης, ἀνδρα ἀρετῆς ἀθλητῆν, ἀκάκιον φημι τὸν ἡσόνω ὑσεργὸν μάλα σοφῶς τὴν βερεσῶν ἐκκλησίαν ἰθυναῖσα, πρὸς τὸν πανδύφημον ἀνδρα ἐκείνον, ἀνιπλοῦντες πολλὰς ἀνιπλῶν μνησάδας οἰκείρου, ἐ τῶν μὲν ἐναλίω τῶν ὑεδολογῶν ἐλέγξαι, τὰ δὲ τὰ ἀληθείας κησῶν μάλα βεβαίως, καὶ ὅσα μὲν εἰσὶ καὶ ἀπῶν ἐπαπῶν, καὶ ἐν αὐτῇ ἡ τῆς μεγίστης πέλας τεθαυμασθήκεν, ἐν τῇ φιλοθέῳ ἡμῶν συγγράμῃ ἡ ἰσοεῖα, ἡ βραδύων ἐνιπλῶν τὰς ταῦτα βελομῶν καθεῖν, ὅτι ἡ ἅπαν τὸ τὸ πόλως πηθῶ εἰς τὸν ἡμέτερον σωήθησε σύλλογον, ἐδῶνα ἐνδοιάξεν ὁμαῖ τῶν τῶν ἀνθρωπείων ὁσπῶν ἐπεσκεμμένων. πέφυκε γὰρ τὰ παρὰ δὲ ἡ ἐλκῆν ἅπαντας ὡς Ἰππικῶν πρὸς ἐαυτὰ. οἱ καὶ καὶ μεγάλα εἰργασάτο θαύματα, μαρτυροῦν

σι καὶ οἱ τ' ἀληθείας, πολέμιοι. τὸ δ' ἔτι καὶ A
ἐν ἀλεξανδρείᾳ πρὸ τῶν ἑξήκοντα χρόνων πεποιήκεν
ἐν τοῖς κωνσταντινείοις καιροῖς αὐτῶν, ὁ πάνυ.
καλὸν πᾶν γὰρ τὴν ἔρημον, ἅπαν ἐκείνο φερόν
τὸ αἶψυ, διδασκῶν ἀπαίτας, ὡς τ' ἀποστολι-
κῆς διδασκαλίας κηρῆς ἐς ἄθανάσιον, καὶ
ὡς ἀντίπαλοι τ' ἀληθείας οἱ τ' ἀρεῖς συμμο-
ρίαι. ἕτως ἤδρασεν οἱ θεοὶ ἄνδρες ἐκείνοι,
ὅτι πρὸς φορὰ ἐκείνῳ πρὸς αὐτὸν καὶ
καὶ πνίκα μὲν χρῆτὴν ἡσυχίαν ἀσπάζεσθαι,
πνίκα δ' ἐπερὶ μὲν τὰς πόλεις τ' ἔρημίας.

ΚεΦ. κη'.

Τίνας αὐτοῖς μοναχικοῦ κατὰ τὸ τότε καὶ
διέτριψαν.

Ἦσαν δ' καὶ ἄλλοι κατὰ ἐκείνον τὸν καιρὸν,
τὰς τ' μοναχικῆς φιλοσοφίας ἀφιέν-
τες μαρμαρυγᾶς ἐν μὲν τῇ χαλκιδέῳ ἐ-
ρήμῳ, ἀβίτῳ καὶ μαρκιανῶς καὶ ἀβραά-
μης, καὶ ἕτεροι πρὸς τούτοις οὐκ ἀριθμήσοι,
ἐκ παθητῶν σώμασι τὴν ἀπαθῆ βιοτήν με-
λεῖοντες ἐν δ' τῇ ἀπαμείων χώρᾳ, ἀγα-
πήτος καὶ συμειώνης καὶ παύλου, καὶ ἄλλοι τὴν
ἀκραν φιλοσοφίαν συλλέγοντες ἐν δὲ τῇ
ζευγματέων, πέπλου καὶ παύλου, ἐν δ' τῇ
κυρεσῶν, ὁ παυδῶν καὶ ἀκεψέμας ἐν
οὐκίσκῳ καθείριτο, καὶ ἐξηκοσιέτην χρόνον τῶ-
ν εἶπε τὸν πόρον, ἕτερον ὁρῶμεν, ἕτε-
ρον φερόμεν. ζευγματίῳ δὲ ὁ ἀξίαγα-
ς, καὶ οἱ τὸ βλέπειν ἀφρημένῳ, πε-
ρὶ τῆς σφίγγος καὶ πρὸς ἀλά καὶ τοῖς λύκοις μα-
χόμενῳ, ἔδῃ χάριν, αὐτὸ τὴν ἀσκητικὴν
καλύψαν ἐπέστησαν. ἀλλὰ τραιανὸς ὁ πι-
σῶτατος στρατηγός, ἕτερον εἶδε ματῶν, καὶ τῆς
ἀλλης θεραπείας μετέδωκεν. ἐν δὲ τῇ ἀντι-
οχείων, μαριανῶς καὶ ἀβιέτιῳ καὶ ἀμμιανῶς, D
παλαδίῳ τε καὶ συμειώνης καὶ ἀβραάμης,
καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις τὴν εἰκόνα τῆς θεῆας
ἀκράτους διασώσαντες. καὶ τῶν δ' κακεί-
ων τὸν βίον ἀνάγραπτον πεποιήκαμεν καὶ
τὸ ἔργον δ' τὸ τῇ μεγίστῃ φερόμενον πό-
λι, λεμῶσι φερόμενοις ὡραίοις καὶ γὰρ ἐν
τῶν, πέπευτο ὁ γαλατίας διέλαμπε, καὶ ὁ
τῶν γε ὁμώνυμῳ ὁ αἰγύπτιῳ, καὶ ῥω-
μανῶς καὶ σθηρῶς, καὶ ζήνων, μωσῆς τε καὶ μάλ-
χῳ, καὶ ἄλλοι πλείστοι, παρὰ μὲν τῶν πολλῶν
ἀγνωστοί, παρὰ δ' τῶν θεῶν γνωστοί.

B

CAP. XXIIIX.

Quinam alii monachi per ea tempora
claruerunt.

EAdem tempestate, alii quoque mo-
nastica philosophiae radiis coru-
scabant. In Chalcidensium quidem so-
litudine Avitus, Marcianus, Abraames,
aliique praeterea haud pauci, qui in
corpore perturbationibus obnoxio, vi-
tam perturbationis expertem agere
nitebantur. In Apamensium autem
regione Agapetus, Symeones, Paulus,
& alii, qui perfectae philosophiae fru-
ctus colligebant. In Zeugmatensium
territorio Publius & Paulus. In
Cyrestarum agro Acepsemas ille ab om-
nibus laudatus, in cellula inclusus se-
xaginta annos ita transegit, nec visus
ab ullo, nec ullum alloquens. Admi-
randus autem Zeugmatius, etsi lumi-
nibus orbatus, circumibat tamen oves
Christi confirmans, & lupos abigens.
Quam ob causam haeretici monasti-
cum eius tugurium incenderunt. Ve-
rum Trajanus Magister militum, vir
fidelissimus, alterum ei construxit, om-
niique cura ac sollicitudine eum fovit.
In agro denique Antiocheno,
Marianus, Eusebius, Ammianus, Pal-
ladius, Symeones, Abraames aliique
praeterea extiterunt, qui imaginem
DEI integram atque immaculatam
conservaverant. Aenos quidem tum
horum, tum illorum vitam scriptis pro-
didimus. Sed & mons ille, qui maxi-
mae urbi vicinus est, similibus pratis ac
floribus erat distinctus. In hoc enim
claruit Petrus Galata, & alter ejusdem
nominis Aegyptius: Romanus item
& Severus; Zeno, Moses & Mal-
chus, aliique complures, vulgo qui-
dem hominum ignoti, sed DEO pro-
benoti.

CAP. XXIX.

De Didymo Alexandrino & Ephrem Syro.

PER idem tempus, Edessa quidem Ephraem admirabilis, Alexandria vero florebat Didymus; uterque adversus dogmata veritati contraria libros conscribens. Et Ephraem quidem, Syrorum utens lingua, spiritalis gratia radios diffundebat. Nam cum Græcas litteras non attigisset, multifidos tamen Græcorum errores confutavit: omnesque hæreticorum fraudes infirmas esse ostendit. Et quoniam Harmonius Bardesanis filius cantica quedam olim composuerat, & modorum suavitati impietatem admiscens, audientium animos demulcebat, & ad exitium pertrahebat; ipse modorum compositionem ab illo mutuatus, pietatem canticis permiscuit, & suavissimum simul ac utilissimum medicamentum audientibus exhibuit. Atque hæc cantica festos Martyrum dies lætiores ac splendidiore etiamnum efficiunt. Didymus vero cum à puero luminibus orbatus fuisset, Poeticam nihilominus ac Rhetoricam artem didicit. Arithmeticam præterea ac Geometriam & Astronomiam; Aristotelis item syllogismos & Platonis facundiam aurium sensu percepit, non tanquam disciplinas, quæ veritatem docerent, sed velut tela quibus veritas adversus mendacium uti potest. Sacræ quoque Scripturæ non litteras solum, sed & illarum sensus edidicit. Inter Monachos igitur & virtutis studiosos cultores, isti quos diximus tunc temporis enituerunt.

CAP. XXX.

De Episcopis, qui eo tempore per Ponticam & Asianam Diocesim floruerunt.

INter Episcopos verò, Gregorii duo illustres fuere, Nazianzenus ac Nylsenus. Quorum hic quidem frater; ille vero contubernalis fuit Basilii M. Et hi quidem in Cappadocia pro pietate decertantes, egregiam operam navarunt. In eodem certamine strenuè se gessit etiam Petrus, iisdem parentibus natus, quibus Gregorius atque Basilii; sed Gentilium disciplinis non perinde ac illi excultus, vitæ tamen splendore conspicuus. At in Pisidia Optimus, & Amphilocheus in Licaonia, pro fide à

A

Κεφ. κθ.

Περὶ διδύμου ἡ ἀλεξανδρείου καὶ ἐφραίμου τῶν συρῶν.

ΚΑὐτὸν τὸν χρόνον, ἐν ἐδέσσει μὲν ἐφραίμῳ ὁ θαυμασιώτατος, ἐν ἀλεξανδρείᾳ δὲ διέπρεπε διδύμος, καὶ τῶν ἀνιστάμενων τῆ ἀληθείας δοξμάτων συγγραφοῦντων καὶ ὅσῳ μὲν τῆ σύρων κερημεύοντι φωνῇ, τῆ πνθυμαλικῆς χερσὶ τὰς ἀκλίνας ἡφαιπαυδείας γὰρ γεγενημένῳ ἑλληνικῆς, τῆ πολυχερδῆς τῶν ἑλλήνων διήλεγξε πλάνων, καὶ πάσης αἰρετικῆς κακοεχθρίας ἐπιμύσει τὴν ἀσέβειαν καὶ ἐπὶ δὴ ἀρμονίῳ ὁ βασιλεὺς ἠδ᾽ ἄσπαστος στυλιθεὶς πάλαι, καὶ τῆ μέλεις ἠδ᾽ ὀνή τὴν ἀσέβειαν κεράσας, καλεκλήδ τὰς ἀκούσας καὶ πρὸς ὀλεθροὺς κεράσας, τὴν ἀρμονίαν τῶν μέλεις ἐκείτων δὲ τῶν ἀνέμιξε τὴν εὐσέβειαν, καὶ πρὸς ἐπιμύσει τοῖς ἀκούουσιν ἠδ᾽ ἰσονόμῳ καὶ ὀνησιφόρον φαρμακόν ταῦτα καὶ νῦν τὰ ἀσμάσια, φαιδρῶν τῶν νικηφόρων μαρτύρων τὰς παντοφύρας ποιεῖ ὁ δὲ διδύμος, παιδὸς ὄντος ὅππῃ ἐς ἐρημύον ἀιδήσεως, καὶ ποιητικῶν καὶ φιλοσοφικῶν μετέλαχε παιδευμάτων δριμυτικῆς τε καὶ γεωμετρίας καὶ ἀρεθνομίας, καὶ τῶν δριμυτικῶν συλλογισμῶν, καὶ τῶν πλάτωνος δεισιπείας, δια τῶν ἀκούων εἰσεδέξατο τὰ μαθήματα, ἐχ' ὡς ἀλύθειαν ἐκπαυδέουσα, ἀλλ' ὡς ὄπλα τῆς ἀληθείας καὶ τῶν ψεύδων γιγνώμῳ καὶ μύθοι καὶ τῆς θεογραφίας μεμαθήκεν, ἐ μόνον τὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ τὰ τέτων νοήματα ἐν μετὰ ἀσκήσας καὶ τῆς ἀρετῆς φροντισαῖς, ἔτοιμα ἐκείων διελαμπον τὸν καιρὸν.

Κεφ. λ.

τις ἐν τῇ ποντικῇ καὶ ἁσιακῇ διέπρεπον ἐπίσκοποι κατὰ τὸν τὸν καιρὸν.

ΕΝ ἐπισκόποις δὲ γενεῶν ἐκάτερον ὅτε ναζιανζῆς, καὶ ὀνόσης ὁ μὲν ἀδελφός, ὁ δὲ σύσκηνός τε καὶ συνεργός τῶν μεγάλων βασιλέων τυγάνων ἔτοι μὲν ἐν ἐκπαυδοκίᾳ τῆς εὐσεβείας ὑπέμαχεν ἡλεσεν συνήεις εὐεὶ αὐτοῖς καὶ πέτρος, ἡγήτορας μὲν βασιλείῳ καὶ γενεῶν τῶν αὐτῶν ἐργακῶς, τῆς δὲ ὑπερθεῖν παιδείας ἐ μείλιχως συνέκνειοι. τὰς δὲ εἰς μαρμαρυτῶν ἀφ᾽ ἐν πωσιδία δὲ ὀπτιμῶ, καὶ ἀμφιλόχιος ἐν λικαονίᾳ.

λυκαονία, θρηναίως ὑπὲρ τῆς παρθονικῆς ᾤξασ-
τα πόμυροι πίστεως, τὰς ἐναντίας ἀπεκροῦντο
πρωτοκόλας ἐν δέ γε τῇ ἑσπερά, δάμασθ
μὲν τῶν ῥώμης ἡγεμόν, ἀμβρόσιος ἢ μεδιό-
λανον ἰθύνειν περὶς δρυμῶν τὰς πόρρωθεν ἀ-
κονήζουσας ἐβαλον ἢ μὲν τέτων, οἵ τας ἐχα-
λίας οἰκῆν ἠναγκασμένοι, γράμμασι καὶ τὰς
οἰκίαις ἐπέσειον, καὶ τὰς πολέμους κατέλυον.
ἀνδρόπας γὰρ τῶν μεγίστων κλυδῶν ἐδωκε
κυβερνήτας τῶν ὅλων ὁ πύτυνας, ἡ τῶν πο-
λεμίων σφοδρότητι τῶν στρατηγῶν ἀντέ-
λαξεν δρετῶν, ἡ πρὸς φορα τῇ ἑκαίε δυ-
σκολία τὰ ἀλεξίκακα ἐδωκε φάρμακα. ἡ
μόνον ἢ τὰυτῆς τῆς προμηθείας ταῖς ἐκκλησίαις
μετέδωκεν ὁ φιλόανθρωπος κύριος, ἀλλὰ ἢ
ἐτέρας αἰτίας κηδεμονίας ἡξίωσεν.

A majoribus tradita fortiter propugnantes, adversariorum impetus retunde-
bant. In Occidentis autem partibus, Damasus Romanae urbis Antistes, & Ambrosius, cui Mediolanensis Eccle-
siae commissa erat cura, eos qui eminus jaculabantur, feriebant. Cum illis vero juncti ii, qui in ultimas oras fuerant re-
legati, & suos per literas confirmabant, & adversarios profligabant. Omnium enim moderator Deus ejusmodi tunc gubernatores dedit, qui magnitudini tempestatis pares essent, & hostium violentiae fortitudinem Ducum oppo-
suit, & salutaria remedia donavit, temporum illorum acerbitati convenientia. Neque vero hac solum ratione clementissimus Dominus, Ecclesiarum saluti consuluit; sed alio etiam solatio eas fovere dignatus est.

Κεφ. λα΄.

CAP. XXXI.

Περὶ τῆς ἀλάνης τῆς μεγάλῃς βαλντινιατῆς περὶ τῆς πο-
λέμου γραφῆται, καὶ τῆς ἀπὸ αὐτοῦ πίστεως ἀν-
τηγραφῆται.

De his, quae Valens ad magnum Valentini-
num scripsit de bello, & de responso
Valentiniani.

Τὸ γὰρ τῶν γόθων ἔθνος ἄσρακινίττας εἰς
πόλεμον, ὅτι τὸν βόσπορον εἰλκυσε τὸν
κῆ μόνων ἰῶν εὐσεβῶν μεμαθηκότα στρατεύειν.
τότε δὴ τῶν οἰκίαν ἀδένειαν ὁ μάταιος ἐνώ-
κως, ἀπέσειλε πρὸς τὴν ἀδελφὸν στρατιῶν
Ἰσαίων. ὁ ἢ ἐπέσειλεν, ὡς ἐχ' ὅσον ἐπαμύ-
νευ ἀνδρὶ πολέμῳ ἡθεῶ δικαίον ἢ τῶν τέ-
λε καταπάνειν θρασύτητα. ταῦτα τὸν δεί-
λαιον ἐκείνον μέγαν ἀνίας ἐπέπλησεν ἡ
μὴν ἐλήξε τῆς θρασύτητος, ἀλλ' ἐπέμυρε κῆ
τῆς ἀληθείας παραταπόμυρος.

NAm cum Gothorum gentem ad bellum concitasset, illum, qui Orthodoxos solos oppugnare noverat, ad Bosporum retraxit. Tum vero demens ille imbecillitatem suam agnoscens, misit ad fratrem, militares copias ab eo petens. At ille nefas esse rescripsit, supplicias ferre homini, qui Deo bellum inferret; sed ejus potius comprimendam esse temeritatem. Haec infelicem illum graviori dolore ac tristitia affecerunt. Nectamen à pristina temeritate destitit, sed in oppugnanda veritate perseveravit.

Κεφ. λβ΄.

CAP. XXXII.

Περὶ τῆς τερηνίου κόμης εὐσεβείας.

De Terentii Comitis pietate.

Εὐανθῆς μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς δερμνίας τε-
ρένιος ἡρώπαια σῆζας, ἢ ἢ στρατηγός
ἄριστος καὶ εὐσεβεία κοσμήτορας. τῆς
δωρεάν ὁ εὐαλῆς αἰτήσαι πρὸς ἐταξεν. ὁ ἢ
ἐπήγειλεν ἢ πρὸς ἐδὲ τὸν δωρεῖα σωτέ-
ρα μύρον, ἢ τῆς γὰρ ἡ χρυσόν, ἢ ἢ ἀργυ-
ρον, ἢ χωρίον, ἢ δυναστείαν, οὐκ οἰκίαν,
ἀλλ' ἐκκλησίαν παρασθέναι μίαν, τοῖς
τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας πρὸς κωδύ-
νευσον. ὁ ἢ τῶν ἰκεσίαν δεξάμενος, καὶ
γνῆς τὰ ἐγκλήματα, χαλεπήνας διέρρη-
ξε, καὶ οἱ ἄλλα πᾶσα αἰτήσαι πρὸς ἐτα-
ξεν. ὁ ἢ τῆς ἰκεσίας συλλέξας τὰ ῥήματα

Reverfus tunc erat ex Armenia; devictis hostibus Terentius, Dux praestantissimus & pietate insignis. Huic Valens posecendi quidquid vellet liberam facultatem concessit. At ille petiit, quod pietatis alumnus decebat. Non enim aurum aut argentum, non praedium aut potestatem, non domum postulavit, sed Ecclesiam unam iis concedi petiit, qui Apostolicam doctrinam tuerentur. Imperator vero, accepto precum libello, cum quid in eo congereretur didicisset, indignatus eum discepit, jussitque Terentio ut alia quaequam postularet. At ille, collectis libelli sui

Bb

fragmentis: accepi, inquit, Imperator, & habeo donum, quod petii: nec aliud petiturus sum. Judex enim est concilii mei is, qui judex est univerforum.

CAP. XXXIII.

De Trajani Magistri militum libertate voce.

POSTquam vero trajecto Bosporo in Thraciam venit, primum quidem Constantinopoli diutissime moratus est belli apparatus disponens. Trajanum vero magistrum militiae cum exercitu misit adversus Barbaros. Qui cum postea victus rediisset, Valens ei graviter convitiatus est, ignaviam & pavorem objectans. At Trajanus, usus loquendi libertate, quae virum fortem decebat: Non ego, inquit, victus sum, ô Imperator! sed tu victoriam projecis, qui contra Deum pugnas, ejusque auxilium Barbaris concilias. Cum enim à te impugnetur Deus, ad illorum partes transit. Deum porro comitatur victoria, & illis cedit, qui Deum ductorem habent. An nescis quos Ecclesiis expuleris, & quibus eas tradideris? Quinetiam Arintheus & Victor, ipsi quoque Magistri militum, rem ita se habere affirmarunt: & Imperatorem rogarunt, ne reprehensiones cum veritate conjunctas iniquo animo ferret.

CAP. XXXIV.

De Isaac Monacho Constantinopolitano.

AJunt praeterea Isaacem, qui celam ibi habebat monasticam, Imperatori ad bellum unà cum exercitu proficiscenti ista inclamasse: Quò pergis Imperator, qui Deo bellum intulisti, nec illum habes adiutorem? Ille enim est, qui contra te barbaros concitavit, quia tu quoque prior multorum linguas ad blasphemiam contra ipsum excitasti: eos verò, qui ipsum laudabant Ecclesiis expulisti. Desine ergo bellum ei inferre, & ipse bellum comprimet. Redde optimos Pastores gregibus suis, & incruentam victoriam de hostibus reportabis. Quod si his insuper habitis praelium inieris, re ipsa experturus es, quam durum sit contra stimulum calcitrare. Nam neque ipse revertetur, & exercitum praeterea amittes. Adhuc Imperator irā percit: Revertar, inquit teq; interficiam, & falsi vaticinii poenas

Αἰδεξάμην, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, καὶ ἔχω τὸ δῶρον, καὶ ἕτερον οὐκ αἰτήσω. σκοπεῖ γὰρ κελτὸς ὁ τῶ ὅλων κελτὸς.

Κεφ. λγ'.

Πεὶ τὸ τριανὸν ἔσραηλάτου παρρησίας.

ΕΠεὶ δὲ τὸν βόσπορον διαβάς, εἰς τὴν Ἰσθμὸν ἀφίκετο, πρῶτον μὲν ἐν κωνσταντινὸν πόλιν πλείστον διέτριψε χρόνον διανέμειν τὸν πόλεμον. καὶ ὁ δὲ τῶν Ἰσραηλῶν τὸν στρατὸν ἠνθρον καὶ τῶν βαρβάρων ἀπέστειλεν. ἐπεὶ δὲ ἤτηθείς ἐπανήλθεν ἐκεῖθεν, ἐλοιδόρειτο λίαν, ὁ ἄλλος, μαλακίαν ἀπὸ τῆς δειλιανῆς γαλιαν. ὁ δὲ, παρρησία χρησάμενος, ἀνδρὶ Ἰσραηλῶν πεπεσῆ, οὐκ ἐγὼ, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, ἠπῆμαι, ἀλλὰ σὺ πρὸς τὴν νίκην, καὶ θεὸς ἡμεῶν ἡμῶν, καὶ τὴν ἐκείνου ῥόπην προσενῶν τοῖς βαρβάρους. παρὰ σε γὰρ πολεμῆμενος, ἐκείνοις σωτήριεταί. τῷ δὲ θεῷ ἡ νίκη ἐπέ, καὶ τοῖς ἡμῶν θεῶν στρατηγεῖς ἡμῶν προσγίνεται. ἡ οὐκ οἶδα, ἔφη, ἵνας τῶν ἐκκλησιῶν ἐξέλεσας, πῶς παρεδίδωκας ταύτας; ταῦτα δὲ ἐλέει καὶ βίβλως, Ἰσραηλῶν γὰρ ἦσαν καὶ αὐτοὶ, συνωμολόησαν ἕτως, ἔχον, καὶ τῶ βασιλεῖ μὴ χαλεπαίνεν παρρησίας, τὴν ἐπ' ἐλέγχους ἀλήθειαν συνεζυγμένοις.

Κεφ. λδ'.

Πεὶ Ἰσακίον ἔσραηλῶν τῶν μοναχῶν.

ΦΑσὶ καὶ Ἰσακίον, σικηνὸν ἀπὸ θεομοναχικῶν ἔχοντα, ἐπεὶ δὲ εἶδεν αὐτὸν συνεξιώντα τῇ Ἰσραηλῶν, βοῆν χρησάμενος φάναι, ποῖ βαδίσεις ὦ βασιλεῦ, καὶ θεὸς ἡμεῶν ἡμῶν, καὶ τὸν οὐκ ἔχον στρατὸν αὐτῶν γὰρ καὶ σκῆτες βαρβάρους κειμήλιον, ἐπεὶ δὲ καὶ σὺ καὶ αὐτὸ πολλὰς γλώττας εἰς βλασφημίαν παρέθηξας, καὶ τὸν ἐκείνου ἡμῶν τῶν θεῶν οἰκὸν ἐξήλασας. παύσαι δὲ ἐν πολεμῆ, καὶ παύσαι τὸν πόλεμον. ἀπὸ δὲ ταῖς ποιμένας τὸν ἀείρας νομίας, καὶ λήψη τῶν νίκην ἀπονηί. εἰ δὲ τέτων μὴ ἐν δέδρακὸς παραδείξω, μαθήση τῇ πείρῃ, ὅπως σικηνὸν τὸ πρὸς κέντρα λακτικῶν ἔτε γὰρ ἐπανήξαι, καὶ προσεπολιέσαι τὴν Ἰσραηλῶν. ὁργισθεὶς δὲ ὁ βασιλεῦς, καὶ ἐπανήξαι, ἔφη, καὶ κατεκτείνω σε, καὶ τὸ ψευδὲς πρὸς ἡμῶν.

ρῶσεως εἰς πρᾶξι μαθίας. ὁ δὲ ἦκουσα δέει. *A* à te exigam. Tum ille minas neutriquam reformidans, interfice, inquit, si in verbis meis mendacium fuerit deprehensum.

Κεφ. λβ.

Πεὶ ἡ βρετανίων ἡ σκυθίας ἰσχυροῦς παρρησίας.

ΚΑΙ βρετανίων, παντοδαπῆ μὲν λαμπρυνόμην δόξῃ, πάσης δὲ σκυθίας ὡς πόλεις δεξιεραικῶς ἰθύνειν ἀπεπισυμένον, ἐπύρσειεν ἐτετὸν ζήλω τὸ φρονημα, ἐτῆς τῆς δογματῶν διαφθορῆν, καὶ τῶν ἁγίων ἀξιομαθίας τὴν ἀλλοτρίαν ἠλεγξεν καὶ μὴ ἔθειότατος δαείδ' ἐβόα, ἐλάληεν ἐν τοῖς μαρτυροῖσι σε ἐναντίον βασιλέων, καὶ οὐκ ἠχυνόμην.

Κεφ. λγ.

Πεὶ ἡ κατὰ γότθων ἀλλοτρίαν ἡ ὁμοῦ ἐτις ἡ ἀσκήσιος δικαιοσύνη.

ΟΔὲ τῶν συμβέβητων ἐκείνων τῶν δόξων καταφρονησας, τῶ μὲν στρατιῶν εἰς τῶν παρατάξιν ἀεὶ ἐπέμψεν αὐτὸς ἢ ἐν τινὶ κώμῃ καθήμην, τὴν νίκην ἀεὶ σέμνεν. οἱ δὲ στρατιῶται τῶν βαρβάρων ἐκ ἐνεγκόντες τὴν ῥύμην, ἐπράποντο καὶ κατεκτείνοντο διωκόμενοι. καὶ οἱ μὲν ἐφυγον ἡ τὰ χεῖρα, οἱ δὲ κατὰ κράτος ἐδίωκον. κατὰ λαβόντες δὲ τὴν κώμην ἐκείνην οἱ βαρβάροι, ἐθαύμαζον τὴν ἡπείαν μεμαθηκῶς ἐπειράθη λαθεῖν, πύρρειμα ἡσάλοντες, ἐνέπεισαν σὺν τῇ κώμῃ καὶ τὸν τῆς δισθεσίας ἀνίπαλον. ἔτω μὲν ἐν ἐκείνῳ, καὶ τῶ παρῶντι βίῳ ποίησεν ἡ ὁμοῦ ἐπλημμέλησεν.

Κεφ. λδ.

Πεὶ οἱ γότθοι τῆς ἀρειανικῆς μετὰ λαχρὸν πλάνης.

ΕΓΩ δὲ ἀεὶ ἐργον νομίζω, διδάξαι τὰς ἀγνοήσας, ὅπως οἱ βαρβάροι τὴν ἀρειανικὴν εἰσεδέξαντο νόον. Ὅτε τὸν ἴσον διαβάλλεις, πρὸς τὸν ἐάλην τὴν εἰρήνην ἐπέειπαντο, τμημαῦτα παρὰν ἀδύξιν ὁ δὲ δυνάμην ὑπέθετο τῶ βασιλεῖ πείσαι ἀπακοινωνήσαντες γότθους. πάλαι γὰρ τὰς τῆς θεογνωσίας ἀκτῆας δεξάμενοι, τοῖς ἀποστολικῶς ἐνεπέφοντο δόγμασι. βεβαυδέρην γὰρ ἐφῆ, τὸ κοινὸν ἔφρονημα, τὴν εἰρήνην ἐργάσειαι ταύτην ἐπαύσας τὴν γνώμην

CAP. XXXV.

De Vetraniis Episcopi Scythia in loquendo libertate.

SED & Vetranio, vir omnium virtutum genere exornatus, qui totius Scythiae pontificatum gerebat, animum suum divino zelo succendit, & Valentem ob doctrinae pravitatem & ob iniquas Sanctorum vexationes, coram redarguit, cum sanctissimo Davide clamans: Loquebar de testimoniis tuis in conspectu Regum, & non confundebatur.

CAP. XXXVI.

De expeditione Valentis adversus Gothos, & quales impietatis poenas dederit.

VALENS, spiritus optimis illis Confiliaris, exercitum quidem praemisit ad praelium: ipse vero in quadam vico residens, victoriam expectabat. Sed cum milites impetum Barbarorum sustinere non potuissent, in fugam versi sunt, & à Barbaris insequentibus caedebantur. Et ipsi quidem contentissimo cursu fugiebant: Barbari vero totis viribus instabant. Cumque ad vicum pervenissent, in quo Valens, audita suorum clade, occultare se nitebatur: injecto igne, illum pietatis hostem simul cum vico incendunt. Hoc modo Valens, in hac etiam vita scelerum suorum poenas dedit.

CAP. XXXVII.

Quomodo Gothi in Arianam haeresin delapsi sint.

EGO vero operae pretium facturus mihi videor, si ignarus docuero, qualiter Barbari Arianam haeresin amplexi sint. Quo tempore Gothi Istrum trajicientes, foedus cum Valente percusserunt, abominandus ille Eudoxius, qui tum aderat, suggestit Imperatori, persuadendum esse Gothis, ut cum ipso communicarent: Nam cum diu antea divinae cognitionis radiis illustrati essent, in Apostolica doctrina semper fuerant innutriti. Quippe, aiebat Eudoxius, unius dogmatis communio pacem firmiter efficiet. Quod consilium cum approbasset

Valens, optimatibus Gothorum proposuit, ut in doctrina fidei cum ipso consentirent. At illi responderunt, nunquam se adduci posse ut à majorum suorum doctrina discederent. Porro ea tempestate, Ulfila totius gentis erat Episcopus, magnæ apud illos auctoritatis, & cujus verba pro firmissimis legibus habebant: hunc Eudoxius cum & verbis demulisset, & muneribus illexisset, eo impulit, ut Gothos ad communionem Imperatoris amplectendam adduceret. Id autem persuasit, cum diceret contentionem ex ambitione ortam esse; dogmatum verò nullam esse discrepantiam. Quamobrem Gothj hæcenus, Patrem quidem Filio majorem esse dicunt. Filium tamen creaturam dicere non sustinent, licet cum iis communicent, qui ita dicunt. Nec tamen à majorum doctrina penitus discesserunt. Etenim Ulfila, cum eis persuadere vellet, ut cum Valente & Eudoxio communicarent, nullam dogmatum discrepantiam esse dixerat: sed ex inani altercatione ortum fuisse dissidium

Α ὁ ἑάλης, πρῶτον τοῖς ἐκείνων ἡγεμόσι τῶν
δογματῶν τῶν συμφωνίαν. οἱ ὅ σὸκ ἀν-
ξῶς ἐλεγον τῶν πατέρων καὶ ἀλείψω δι-
δασκαλίαν. καὶ ἐκείνων ἢ τὸν χρόνον, ἐλ-
φίλας αὐτῶν ἐπίσκοπος ἦν, ὃ μάλα ἐπέδει-
ξεν, καὶ τὰς ἐκείνων λόγους ἀκινήτους ὑπελάμ-
βανον νόμους. τῶν καὶ λόγοις καὶ ἀκινήτους
διδόξει, καὶ χεῖμασι δελεάσας, πᾶσι
παρεσκεύασε τὰς βασιλέας τῶν βασιλέων
κοινωνίαν ἀσπασαῶς. ἐπέισε ὅ, φίλας ἐκ
φιλομίας γενητῶς τὴν ἐριν, δογματῶν ἢ
μνηστικῶν εἶναι διαφορὰν. ἔ δὴ ἕνεκα, με-
χει καὶ τήμερον οἱ γόθοι μείζονα μὲν τὸν
πατέρα λέγουσι τῶν υἱῶν κῆσμα ἢ τὸν υἱὸν ἐ-
πὶν σὸκ ἀνέχον, καίτοι κοινωνοῦντες τοῖς
λέγουσιν. ἀλλ' ὅμως ἐπὶ πάντας τὴν πα-
τέρων διδασκαλίαν κατέλιπον. καὶ γὰρ ἐλ-
φίλας εὐδοξίῳ καὶ ἑάλῃ κοινωνήσαι πᾶ-
σων ἀνέως, σὸκ εἶναι δογματῶν ἐφ' ἡ δια-
φορὰν, ἀλλὰ μάλα εἰς ἐξγάσας τὴν
διάσασιν.

Explicit Liber quartus.

C

Τέταρτος λόγος τέλει.

D